

HAFTALIK BİLGİLENDİRME

RAPORU

2021

31 Mayıs - 06 Haziran Günleri

İçindekiler sayfasındaki konu başlıklarına tıklayarak istediğiniz konu hakkında bilgi alabilirsiniz.

**Medya ve Kurumsal İletişimden Sorumlu
Genel Başkan Başdanışmanlığı**

İçindekiler

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR	2
31 MAYIS-06 HAZİRAN 2021 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	2
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	3
TOPYEKÜN BİR ÇÖKÜŞÜN, AĞIR BİR KRİZE GİRİŞİN SİNYALLERİ	8
TÜİK'İN 2020 GENÇLİK ARAŞTIRMASINDA BİLE DURUM VAHİM	9
AKP'NİN AYRIŞTIRMA POLİTİKASI ESNAFTA DA SÜRÜYOR!	11
VERGİ BARIŞINDA AYNI TAS AYNI HAMAM ZİHNİYETİ!	12
İKTİDARA GÜVEN KALMADI!	13
DÖRT KİŞİLİK AİLENİN AYLIK GIDA HARCAMASI 2,830 TL	14
VERGİ KAÇIRANLARA YÜZDE 50 İNDİRİM	15
NİSAN AYINDA 7 BİN 75, 2021 YILINDA 36 BİN 112 ESNAF KEPENK KAPATTI!	16
İŞÇİ CAN, İKTİDAR KÂR DERSİNDE	16
MÜJDE DEDIĞİNİZ HER AY DOĞALGAZA NEDEN ZAM YAPIYORSUNUZ?	17
ESNAFA NEFES DİYE TEFEÇİ FAİZLİ BORÇ	18
GENÇ İŞSİZLİĞİ AİLELERİ SARSIYOR!	18
"TOZ BEZİ DEĞİL, EV İŞÇİYİZ" DİYORLAR	19
İKTİDAR VERDİĞİ DESTEĞİN İKİ KATINI VATANDAŞA CEZA OLARAK KESTİ!	21
AKP'NİN YEŞİLTARİFESİ 1 YIL OLMADAN KARARDI	21
HER TAŞIN ALTINDA 'BEŞLİ ÇETE' VAR	22
EŞEL MOBİL SİSTEMİ İFLAS ETTİ, FATURA VATANDAŞA KALDI	25
ÇAYKUR ÇAY DEĞİL ZAM DEMLEDİ	25
BUĞDAYDA ZAM FIRTINASI ESECEK	26
ÜRETİCİYİ İTHALAT VURDU	27
EKMEK, MAKARNA, ET, BİSKÜVİ... BÜYÜK ZAM KAPIDA	30
'ŞEKER' GİBİ YAĞMA: İKİ ARAZİ DAHA GİTTİ	30
AKP'Lİ BELEDİYE YURTTAŞIN PARASIYLA TEŞKİLATI KALKINDIRDI: AKP ÜYESİNE 2,7 MİLYON TL'LİK İHALE	31
ALACAKLILAR AKP'Lİ BELEDİYENİN KAPISINA HER AN DAYANABİLİR	31
AKP'Lİ VEKİLDEN YAKIT VURGUNU	32
BİLİNDİK İSİMLER BİLİNDİK İŞLER...	32
GÖÇ İDARESİ ÇALIŞANLARI 'GÖÇ'E ZORLANDI	33
ŞANS DEĞİL AÇLIK OYUNLARI	34
YURTTAŞLAR VE SAĞLIKÇILAR ÇÜRÜK HASTANEYE MAHKÛM	35
BAŞLADIĞI GÜNDEN BUGÜNE TÜRKİYE DE PANDEMİ	35
BAKANLIKTAN KATLİAM İHALESİ	38
HAYVANLAR ÖLÜYOR YASADAN SES YOK!	39
EKOSİSTEM CİDDİ ZARAR GÖRECEK	39
KURAKLIĞIN ARDINDAN KURAK YAZ GELİYOR; ALARM ZİLİ ÇALİYOR	40
ÇİFTÇİ TEPKİLİ: SAKARYA'NIN KOLLARI KURUYOR, DSİ KAYITSIZ	42
KURAKLIK, YENİ PANDEMİ OLACAK	43
ISINAN HAVADA ÖLÜMCÜL TEHLİKE	43
MUĞLA'DA LİMAK'IN ÇED'DEN MUAF PROJESİNE KARŞI ORMAN NÖBETİ	44
KANAL PROJESİ, İSTANBUL'U SUSUZ BIRAKACAK	44
KANAL İSTANBUL KÖPRÜLERİNİN MALİYETİ NE OLACAK?	45
UYUŞTURUCUDA KİLİT ROTA TÜRKİYE	46
DAHA NE OLSUN İSTİYORSUNUZ?	47
ERDOĞAN'A DESTEK EN DÜŞÜK SEVİYEYE İNDİ	48
GELDİKLERİ GİBİ GİDİYORLAR!	48
ÖNCELİK YİNE DİNİ VE TEKNİK LİSELERE	49
STRATEJİ VE DİPLOMASİ YOKSUNU DIŞ POLİTİKAMIZ ÜLKEMİZİ YALNIZLAŞTIRDI!	50
SANDIKTAN KORKMAYIN, MİLLETTEN KAÇMAYIN	54

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR

*Kutlama mesajlarının dışında dini konulara girilmemeli. Röportaj ve Televizyon programlarında konu ile ilgili gelen ısrarlı sorulara, laik vurgusu ile dini konuların siyasilerin değil konu ile ilgili çalışan İlahiyat kökenli akademisyenler ile din alimlerinin vermesi gerektiğine vurgu yapılmalı. Siyasilerin din konuşmasının dini siyasete alet etmek olduğu vurgusu yapılabilir. Camiye, kışlaya ve okullara siyaset sokulmamalı.

*Ak Parti'nin kendi içerisinde yaşadığı tartışmalara girilmemeli, konu ile ilgili sorular cevaplanmamalıdır. Bu konudaki en önemli yaklaşım "Biz de izlemekteyiz, demokrasimiz açısından gözlemekteyiz." yanıtıdır.

*Türk Ordusu ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili eleştirel söylemlerde bulunulmamalı. AKP'nin millet(Milliyetçilik) ve ümmet(Din) siyaseti üzerinden rant elde etmeye çalıştığı, bu ideal doğrultusunda duyguları sömürerek oyunu arttırma çabasında olduğu doğrudan olsa söylenecek tek bir cümle dahi rakibin eline çok önemli bir fırsat verebilir.

*Türkiye'nin etnik ve mezhepsel, cinsiyet ve sınıfsal yapılanmalarına yönelik daima birleştirici bir söylemde bulunulmalı. Söylemlerimiz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı ortak paydasından hareket etmeli. Kurtuluş savaşındaki birliktelik ruhundan dem vurulmalı hak arayışlarımızı ve adalet söylemlerimizi belirli zümreler ve olaylar için değil kavramlar ve olgular için kullanmaya dikkat edilmeli.

*Parti'nin iç organlarında konuşulması gereken hususlar medya önünde konuşulmamalı. Ülkenin menfaati için ilkemiz daima 'Kol kırılır yen içinde kalır' olmalıdır. Parti için sorunların çözüm noktası medya ve kamuoyu değil parti içi organlardır. Parti sorunlarını kamuoyunda konuşmak 'Bunlar daha kendi sorunlarını çözemezken ülkeyi nasıl yönetecekler' algısı oluşturup, CHP'ye ve ülkenin geleceğine zarar vermektedir.

*Söylem oluştururken unutulmaması gereken yegane husus; doğru, güncel ve ilkelerini kapsar olmasıdır. Söylemlerinizi tamamen doğru olabilir fakat onun yeri, zamanı ve kime söylendiği son derece önemlidir. Püf noktası, kimin, ne zaman ve nerede söylediğidir.

*Sosyal medya hesaplarından yapılacak paylaşımlarda bireysel görüşler yerine parti politikasına uygun söylemler tercih edilmeli. Zamanlamanın önemini unutmamalıyız.

*Diğer önemli bir husus, bir şeyi sizin kaç kere söylediğiniz değil karşısındakinin duyup duymadığıdır. Doğruları defalarca söylemekten çekinmeyin. Sizin tekrar dediğiniz karşısındakinin ilk kez duyduğu olabilir. Tekrarın gücüne inanın.

*Eleştirel söylemlerimizi, projelerimizle desteklemeliyiz. Yanlışı gösterip, doğruyu anlatmalı, bunun adresinin de CHP iktidarı olduğu vurgusunu yapmalıyız.

*Her açıklamaya, herkese ve her soruya cevap verilmemeli. Düşük seviyeli söylemlerle ilgili sorulara muhatap almayarak cevap verilmeli. Muhatap almamak çoğu zaman en güzel cevaptır. Muhatap almadığımız ya da o seviyeye inmeyeceğimiz dile getirilmeli. Zira o tarz söylemlerde bulunan insanların amaçları bizleri o polemige sokmaktır, amaçlarına ulaştırmamak için verilecek tek cevap 'muhatap almıyoruz' olmalıdır.

31 MAYIS-06 HAZİRAN 2021 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*31 Mayıs Dünya Sigara İçmeme Günü

*1 Haziran Dünya Süt Günü

*1 Haziran 1911'de Türk Hava Kuvvetleri kuruldu. (Kıtaat-ı Fenniye ve Mevaki-i Müstahkame)

*1 Haziran Gözlükçüler ve Optisyenler Günü

*1 Haziran Dünya Bankacılar Günü

*2 Haziran 1970'de Yazar Orhan Kemal hayatını kaybetti.

*2 Haziran 1991'de Şair Ahmed Arif hayatını kaybetti.

*3 Haziran 1963'de dünyaca ünlü Şair ve yazar Nâzım Hikmet Ran hayatını kaybetti.

*5 Haziran Dünya Çevre Günü

*5-11 Haziran Çevre Koruma Haftası

*6 Haziran Dünya Diyetisyenler Günü

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

-Doğurganlık Hızı Düşüyor

- 2020 yılında Türkiye’de 1 milyon 113 bin canlı bebek doğdu. **Doğurganlık hızı** (bir kadının doğurgan olduğu dönem olan 15-49 yaş grubunda doğurabileceği ortalama çocuk sayısı) 1,88’den 1,76’ya geriledi. Bu sayı 2000’li yılların başında 2,38, 2010 yılında da 2,08 düzeyinde bulunuyordu.
- **Kaba Doğum Oranı:** Bin nüfus başına düşen canlı doğum sayısını ifade eden kaba doğum hızı da 2020 yılında binde 13,3’e kadar geriledi. 2019 yılına göre 1 puan azalan, bu oran da 2000’li yılların başında bine 18,6 civarındaydı.

-İşsizlik Sigortası

- Resmi olarak 4 milyon 236 bin kişinin, geniş anlamda da 9 milyon 200 bin kişinin işsiz olduğu, İş-Kur’a kayıtlı Türkiye’de İşsizlik Sigortası nisanda 201 bin 242 kişiye işsizlik ödeneği verdi.
- Ocak-Nisan 2020 döneminde toplam 25 milyar liralık harcama yapan İşsizlik Sigortası Fonundan bu sürede işsizlere ödenen tutar ise 1,4 milyar lirada kaldı.
- Fondan bu sürede 9,8 milyar liralık kısa çalışma ödeneği, 3,7 milyar lira nakdi ücret desteği verildi. Teşvik ödemesi olarak ise işverenler adına 6,9 milyar liralık harcama yapıldı.
- Fonun 2019 yılı sonunda 131,5 milyar, 2020 sonunda da 103,2 milyar lira olan varlığı nisan sonunda 92,7 milyar liraya geriledi. Fon varlığının 9 Mayıs 2021 günü itibarıyla de 39,3 milyar liraya gerilediği belirlendi.

-Ücretli Çalışan Sayısı

- İmalat sanayii, inşaat ile ticaret ve hizmetler sektörlerinde (*tarım, ormancılık, balıkçılık, sigortacılık, kamu yönetimi, eğitim, sağlık, ev hizmetleri, barınma faaliyetleri hariç*) ücretli olarak çalışanların sayısı martta bir önceki aya göre 386 bin kişi artarak 13 milyon kişiye çıktı.
- Ücretli çalışanların sayısı geçen yılın sonuna göre de 284 bin kişi arttı.
- Martta sanayi sektöründe ücretle çalışanların sayısı bir önceki aya göre 83 bin, inşaat sektöründe çalışanların sayısı 77 bin ve ticaret ve hizmet sektörlerinde çalışanların sayısı da 225 bin kişi arttı.

-Kamunun İstihdamı 4 Milyon 813 Bine Yükseldi

- Kamu sektöründe çeşitli statülerde istihdam edilenlerin sayısı bu yılın ilk çeyreğinde 169 bin kişi artarak 4 milyon 813 bine kadar yükseldi.
- Bu dönemde kadrolu kamu personelin sayısı 25 bin kişi artarak 2 milyon 965 bine yükseldi, sözleşmeli personel sayısı 5 bin kişi azalarak 423 bine indi, sürekli işçilerin sayısı 45 bin kişi artarak 1 milyon 168 bin kişiye, geçici işçi sayısı 2 bin kişi artarak 51 bine, diğer statülerde çalıştırılanların sayısı da 2 bin kişilik artışla 107 bine çıktı.

-Gelecek 12 Ayda Ödenecek Dış Borç 185,6 Milyar Dolar

- Türkiye’nin gelecek 12 aylık dönemde ödemesi gereken (*orijinal vadesine bakılmaksızın vadesine bir yıldan az kalan*) dış borç miktarı 185,6 milyar dolar olarak açıklandı.
- Ödemenin 4,5 milyar dolarlık kısmını genel yönetimin (merkezi yönetim ve yerel yönetimler), 34 milyar dolarını kamu bankalarının, 170 milyar dolarını da KİT’lerin yapması gerekiyor.
- Merkez Bankası gelecek 12 aylık dönemde 22,7 milyar dolarlık bir dış borcu ödemek zorunda bulunuyor.
- Özel sektörün ödemesi gereken 124,2 milyar dolarlık dış borcun ise 50,2 milyar doları bankalara, 3,9 milyar doları bankalar dışındaki finansal kuruluşlara, 70,1 milyar doları da reel sektöre ait bulunuyor.

-Kısa Vadeli Dış Borç Stoku

- Türkiye’nin orijinal vadesi bir yıldan daha kısa olan dış borç stoku ise mart ayında 140,8 milyar dolar olarak açıklandı.
- Kısa vadeli borçlar martta bir önceki aya göre 405 milyon dolar azalırken, geçen yılın sonuna göre ise 2,3 milyar dolar arttı.

- Kısa vadeli dış borçların 27 milyar dolarlık kısmı kamu bankalarına, 22,7 milyar dolarlık kısmı Merkez Bankası'na, 91,1 milyar doları da özel sektöre ait bulunuyor.
- 2020 yılı sonuna göre kamu bankalarının kısa vadeli dış borcu 1,3 milyar dolar, Merkez Bankasının borcu 1,3 milyar dolar arttı. Özel sektörün borcu ise 278 milyon dolar azaldı.
- Kısa vadeli dış borçlar Türkiye'nin dış borç stokunun üçte birini oluşturuyor. Bu yüksek oran da Türkiye'nin dış kırılganlığını artırıyor. Türkiye'nin en kırılgan ekonomiler arasında sayılmasının önemli bir nedenini kısa vadeli dış borçların ağırlığı oluşturuyor.

-Özel Sektörün Uzun Vadeli Dış Borcu Azaldı

- Özel sektörün orta ve uzun vadeli dış borcu martta bir önceki aya göre 3,4 milyar dolar, geçen yılın sonuna göre de 2,9 milyar dolar azalarak 161 milyar dolara geriledi.
- Türkiye ekonomisinin yaşadığı kırılganlıklar nedeniyle yeterince dış borç bulamayan bu nedenle de net dış borç ödeyicisi olmak zorunda kalan özel sektörün bu borcunun 69,2 milyar doları finans sektörüne, 91,8 milyar doları da reel sektöre ait bulunuyor.

-Uluslararası Yatırım Açığı 339 Milyar Dolara Geriledi

- Türk parasının hızlı değer kaybı nedeniyle yabancıların Türkiye'deki TL cinsinden varlıklarının dolar cinsinden değerinin düşmesi, sıcak para çıkışı ve yeterli dış borç bulunamaması nedeniyle özel sektörün net dış borç ödeyicisi konusunda olması yüzünden Türkiye'nin uluslararası yatırım açığı bu yılın ilk çeyreğinde 64,2 milyar dolar azalarak 339,3 milyar dolara kadar geriledi.
- Bu gerileme, Türkiye'nin dış varlıklarının 8,5 milyar dolar artarak 250,2 milyar dolara yükselmesine karşılık, dış yükümlülüklerinin 55,6 milyar dolar azalarak 589,5 milyar dolara gerilemesinden kaynaklanıyor.
- Dış yükümlülüklerdeki azalma hem döviz kurunda yaşanan artış (TL'nin değer kaybı) hem de şirketlerin ve diğer TL cinsinden varlıkların piyasa değerinde yaşanan azalmanın birleşik etkisinden kaynaklanıyor. Bu iki etki yüzünden yabancıların Türkiye'deki TL cinsinden varlıkların dolar cinsinden değeri düşüyor.

-Merkez Bankasının Rezervi

- **Brüt Rezerv (Varlık):** Merkez Bankasının, **brüt rezervi** (altın + döviz); geçen hafta (7-14 Mayıs haftasında) **1 milyar 648 milyon dolar** artarak 14 Mayıs itibarıyla **91 milyar 974 milyon dolar** yükseldi.
- Geçen hafta brüt **döviz rezervi** 773 milyon dolar artarak **49 milyar 591 milyon dolar**, **altın varlıkları** 915 milyon dolar artarak **42 milyar 383 milyon dolar** yükseldi.
- **Borçlar (Yükümlülük):** Merkez Bankasının bilanço içi döviz ve altın borçları geçen hafta 939 milyon dolar artarak 92 milyar 378 milyon dolara çıkarken, bilançosunda gözükmeyen (bilanço dışı) döviz ve altın swap borçları ise 557 milyon dolar azalarak 58 milyar 564 milyon dolara indi.
- Swap dahil toplam **döviz ve altın borçları** 1 milyar 88 milyon dolar artarak **152 milyar 284 milyon dolar** yükseldi.
- **Net Rezerv:** Böylece Merkez Bankasının (*Kamunun Merkez Bankasındaki mevduatı da borç kabul edildiğinde*) swap borçları dahil **net rezervi eksi -58,6 milyar dolar** oldu.
- IMF ile 2002 yılında imzalanan Stand-by anlaşması ile tanımlanan analitik bilançoya göre ise (kamunun döviz mevduatı Merkez Bankası borcu **sayılmadığında**) net rezerv (eksi) – **47,2 milyar dolar** oldu.

-Sıcak Para

- Yabancıların Türkiye'deki hisse senedi, iç borçlanma kâğıdı, banka mevduatı ve swaplardan oluşan **sıcak para stoku** 7-14 Mayıs haftasında 540 milyon dolar artarak **76,1 milyar dolara** yükseldi.
- Yabancı yatırımcıların Türkiye'deki portföylerinin 22,4 milyar dolarlık kısmı hisse senedi, 7,9 milyar dolarlık kısmı kamu ve özel sektör iç borçlanma kâğıdı, 30,5 milyar dolarlık kısmı döviz ve TL mevduatlarından, 15,4 milyar doları da swap alacaklarından oluşuyor.
- Yabancı yatırımcılar kur ve fiyat değişimlerinden arındırıldığında bu yıl 1 Ocak – 14 Mayıs günleri arasında hisse senedi ve iç borçlanma kâğıtlarında net olarak 1,1 milyar dolarlık satış yaptılar. Swap alacaklarını da 5,2 milyar dolar azalttılar. Dolayısıyla **yıl başından bu yana net sıcak para çıkışı (kur farklarından arındırılmış) 6,3 milyar dolar** oldu.

-Hazinenin Borç Stoku 1 Trilyon 950 Milyar Lira

- Hazinenin borçları (Merkezi yönetim bütçesinden ödenecek kamu borçları) nisanda, bir önceki ay olduğu gibi 1 trilyon 950 milyar lira olarak gerçekleşti.
- Borç stokunun 1 trilyon 120 milyar liralık kısmını iç borçlar, 829,5 milyar liralık kısmını (101,3 milyar dolar) da dış borçlar oluşturuyor.
- Hazinenin borç stokunun büyük kısmını döviz ve altın cinsinden alınmış iç ve dış borçlar meydana getiriyor. Dış borçların tamamı döviz, iç borçların da yüzde 25,3'ü döviz ve altın cinsinden alınan borçlardan kaynaklanıyor.
- Stokun, 1 trilyon 113 milyar liralık kısmını, yani yüzde 57,1'ini yurt içine ve yurt dışına döviz ve altın cinsinden ödemesi gereken borçlar oluşturuyor. Bu nedenle de Türk parası değer kaybettikçe, borç stokunun halka olan maliyeti hem faiz hem de kur farkları yüzünden durduk yere artıyor.
- Borç stokunun TL cinsinden kısmı ise 836,3 milyar lira olarak gözüküyor.
- Bu yılın ilk dört aylık döneminde borç stoku 137,4 milyar lira arttı. Bu önemde iç borçlarda 59,6 milyar liralık, dış borçlarda da 77,7 milyar liralık artış oldu. Dış borçlardaki artışın tamamı döviz kurunun artmasından kaynaklandı. Dış borçlar dolar cinsinden ise 1 milyar dolara yakın azaldı.
- **AKP döneminde (Aralık 2002-Nisan 2021) Hazinenin borçları 1 trilyon 706 milyar lira büyüdü. Diğer bir ifadeyle 7 kat arttı. Osmanlıdan kalan borçların da ödendiği Cumhuriyetin ilk 80 yılında 243,1 milyar liralık borç biriktiren Türkiye, AKP döneminde ilk 80 yılın borcunun bunun 7 katı borç biriktirdi.**
- **AKP döneminde iç borçlar 970 milyar lira, dış borçlar 736,3 milyar lira (45 milyar dolar) arttı.**

-Bütçeden Ödenen Faiz

- Yukarıda ifade edilen Hazine'nin borçları için bu yıl ocak-nisan döneminde bütçeden 67,5 milyar liralık faiz ödendi. Ödenen faiz geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 22,1 oranında arttı. Bu maliyete döviz ve altın cinsinden borçların kur ve fiyat farkından gelen maliyet ise **dahil bulunmuyor**.
- Ocak-nisan döneminde merkezi yönetim bütçesinden iç borçlar için 46,2 milyar, dış borçlar için 15 milyar, diğer borçlar (kira sertifikası v.b) 6,4 milyar lira faiz ödendi.
- İç borç için ödenen faiz geçen yıla göre yüzde 11,5, dış borçlar için ödenen faiz yüzde 33,9, diğer borçlar için ödenen faiz de yüzde 136,4 oranında arttı.
- AKP döneminde, merkezi yönetim bütçesinden toplam 1 trilyon 133 milyar lira faiz ödendi. Bu ödemenin 881 milyar lirası iç, 206 milyar lirası dış ve 47 milyar lirası da diğer borçlar için yapıldı.

-Merkezi Yönetim Bütçesi

- Bütçe gelirlerinin geçen yılın aynı ayına göre yüzde 43,8 oranında artarak 93,7 milyar liraya yükseldiği nisan ayında bütçe harcamaları ise yüzde 2,1 oranında artarak 110,7 milyar lira olurken, bütçe açığı da 16,9 milyar liraya geriledi.
- Geçen yıl nisan ayında bazı vergilerin tahsilatının salgın nedeniyle yılın son çeyreğine ertelenmesi nedeniyle vergi gelirleri düşük kalmış bu nedenle de 43,2 milyar liralık bir bütçe açığı verilmişti.
- Ocak-Nisan 2021 döneminde ise bütçe harcamalarının yüzde 9,7 oranında artarak 420 milyar liraya çıkmasına karşılık, bütçe gelirleri yüzde 36,4 oranında büyüyerek 437,9 milyar liraya çıktı.
- Geçen yıl vergi ertelemeleri nedeniyle 72,8 milyar liraya kadar yükselen bir açık verilirken, bu yıl aynı dönemde 5,9 milyar liralık bir bütçe fazlası oluştu.
- Ocak-nisan döneminde vergi gelirleri yüzde 47,2 gibi oldukça yüksek bir oranda artarak 331,4 milyar liraya yükseldi. Bu dönemde dolaylı vergiler (KDV,ÖTV ve benzeri mal ve hizmetler üzerinden alınan vergiler) yüzde 52,7 oranında artarak 214,8 milyar liraya yükselirken, doğrudan vergiler (gelir ve mülkiyet üzerinden alınan vergiler) ise yüzde 37,9 oranında artarak 116,6 milyar lira oldu. Dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içerisindeki payı ise yüzde 64,8'e çıktı. Akaryakıttan alınan ÖTV'ye yapılan son zamlar dolaylı vergilerin payını gelecek aylarda daha da artıracak.
- **Ocak-nisan dönemi bütçe gerçekleştirmeleri, hükümetin salgından olumsuz etkilenen kesimlere bütçeden yardım yapabileceği bir mali alanın bulunduğunu gösteriyor.** Buna rağmen örneğin esnaf için açıklanan 5 milyar liralık destek paketinin finansmanı için akaryakıtta ÖTV artışına gidildi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Yaptığım hesaplama göre ÖTV artışıyla bu yıl sonuna kadar halktan 11 milyar lira, gelecek 12 aylık dönemde de 19,8 milyar lira fazladan vergi toplanacak.

-Özelleştirme Arsa Satışına Dönüştü

- Devlet bu yılın ocak-nisan döneminde toplam 39 milyon dolarlık özelleştirme yaptı. Bu satışın 36,7 milyon dolarlık kısmını özelleştirme olup olmadığı tartışmalı olan kamu kurum ve kuruluşlarına ait arsa ve arazi satışları oluşturdu.
- İdeolojik olarak, “ana felsefesi, *devletin, asli görevleri olan adalet ve güvenliğin sağlanması yolundaki harcamalar ile özel sektör tarafından yüklenilemeyecek altyapı yatırımlarına yönelmesi, ekonominin ise pazar mekanizmaları tarafından yönlendirilmesi*” şeklinde tanımlanan özelleştirme, kamuya ait arsa ve arazilerin “dampingle” satışına dönüştü.
- Son üç yılda 177,2 milyon dolar olan özelleştirme gelirlerinin 141 milyon dolarla yüzde 80’i taşınmaz satışlarından oluştu.
- Özelleştirme idaresi kamu taşınmazlarını KDV ve harç muafiyeti ve taksit gibi çeşitli “dampingle” unsurlarıyla satıyor.

-Kredi ve Mevduat Gelişmeleri

Mevduat

- Bankalardaki toplam mevduat, 8,5 milyar lira artarak 3 trilyon 741 milyar liraya yükseldi.
- TL cinsinden mevduatlar 9 milyar lira azalarak ve 1 trilyon 669 milyar liraya indi.
- 233 milyon dolar azalarak 249,8 milyar dolara inen döviz ve altın cinsinden mevduatların TL karşılığı ise kur artışının etkisiyle 17,5 milyar lira artarak 2 trilyon 72 milyar lira oldu.
- **Dolarizasyon:** Martta bir miktar çözüme yaşanan döviz mevduatlarının toplam mevduattaki payı (dolarizasyon oranı) da yüzde 55,4’e çıktı.
- Bankalardaki yurt içi ve yurt dışı kaynaklı toplam mevduatın yarısından çoğunu yine yabancı para cinsinden açılmış mevduatlar oluşturmaya devam etti.
- Dolarizasyon; gerçek kişilere ait (vatandaşın tasarruf mevduatı) mevduatlarda ise yüzde 57,1’e çıktı. Gerçek kişilere ait döviz mevduatları 7 – 17 Mayıs günleri arasında 333 milyon dolar artarak 160,6 milyar dolara yükseldi.

Krediler

- Bankaların mali kesim dışındaki kesimlere verdiği krediler (*bankaların bankalara verdiği krediler hariç*) 7 – 17 Mayıs günleri arasında, 8 milyar liralık daralma ile 3 trilyon 782 milyar liraya indi.
- Bu dönemde TL krediler 13,8 milyar lira daralırken, döviz kredilerinden TL karşılığında 5,8 milyar liralık artış yaşandı. Döviz kredileri dolar cinsinden ise 759 milyon dolar azaldı ve 167 milyar dolara geriledi.
- **Yıl başından buyana döviz kredilerinde dolar cinsinden yüzde 0,8, TL kredilerde yüzde 1,8 oranında bir artış yaşandı.**
- **Kredi kullanımındaki bu yavaşlama, ekonominin yeni bir soğuma dönemine girdiğine işaret ediyor. Ancak kredilerdeki daralmaya rağmen enflasyon, özellikle TL’nin değer kaybına ve gıda fiyatlarının yükselmesine paralel olarak artışını sürdürüyor.**

-Vatandaşın Banka Borcu 850 Milyar

- **Vatandaşların bankalara ve finansman şirketlerine olan borcu 7-14 Mayıs** günleri arasında 7 milyar lira azalarak 850,4 liraya geriledi. Bu arada vatandaşın bankalara olan borcu 30 Nisan’dan bu yana 15 milyar liraya yakın azaldı.
- Bu borcun 703,3 milyar lirası tüketici kredilerinden, 147,1 milyar lirası da kredi kartlarından kaynaklanıyor.
- Son hafta tüketici kredilerinde 3,2 milyar liralık, kredi kartı borçlarında ise 3,7 milyar liralık azalış yaşandı.
- 30 Nisan -14 Mayıs arasında tüketici kredisi ve kredi kartı borçlarında yaşanan azalış salgın nedeniyle kapanma döneminde iç talebin oldukça küçüldüğüne işaret ediyor.

-204 Bin Vatandaşın Daha Kredi Sicili Bozuldu

- Bu yıl ocak-mart döneminde 125 bin 85 kişi tüketici kredisi borcunu, 113 bin 101 kişi de kredi kartı borcunu ödeyemediği için bankalar tarafından icraya verildi.
- Farklı bankalara olan borçları ile hem tüketici kredisini hem de kredi kartı borcunu birlikte ödeyemediği için icraya verilenler tek kişi sayıldığında bu dönemde kredi sicili bozularak ismi bankaların kara listesine yazılan vatandaş sayılı 204 bin 220 kişi oldu.
- Bu arada bankalar tarafından borcunu ödeyemediği için son beş yılda icraya verilen ve borcu hala devam eden vatandaş sayısının da (yine farklı bankalara olan borçları ve hem kredi kartı hem tüketici kredisi borcu olanlar tek kişi sayıldığında) 3 milyon 453 bin 581 kişi olduğu belirlendi.
- **Bankalara Borçlu Vatandaş Sayısı:** Öte yandan bankalara ve finans şirketlerine tüketici kredisi borcu bulunan vatandaş sayısının da son bir yılda 2 milyon 359 bin kişi, bu yılın ilk üç aylık döneminde de 511 bin kişi artarak 34 milyon 515 kişiye çıktığı belirlendi.

-Faiz Oranları

Kredi ve Mevduat Faiz Oranları

- 14 Mayıs itibariyle bankaların bir yıl vadeli TL cinsinden mevduata uyguladığı yıllık faiz oranı bir önceki haftaya göre 0,11 puan artarak yüzde 17,24'e çıkarken, ticari kredi faizleri ise 0,5 puan inerek yüzde 20,61 oldu.

Merkez Bankası Fonlama Faizi

- Merkez Bankasının çeşitli yollardan bankalara verdiği paranın ortalama faizi de 21 Mayıs itibariyle de yüzde 19 oldu.

İç Borçlanma Kağıtlarının Faizi

- İki yıl vadeli devlet tahvili 21 Mayıs günü yüzde 18,29 faiz oranıyla **(gösterge faiz)** işlem gördü.
- Beş yıl vadelinin faizi yüzde 18,79'a, 10 yıl vadeli tahvilin faizi ise yüzde 18,24'e çıktı.
- Faiz oranları bir önceki haftaya göre iki yıl vadelide 0,35 puan, 5 yıl vadelide yüzde 0,26 puan, on yıl vadelide ise 0,08 puan arttı.

Risk Primi (CDS)

- Türkiye'nin dış borçlarını geri ödeme (temerrüt) riskini gösteren CDS (*Kredi temerrüt sigortası*) ise geçen hafta yüzde 1,1 oranında azalarak 403,1'den 398,82'ye indi.
- **Düşüşe rağmen Türkiye hala en yüksek riske sahip ülke konumunu sürdürüyor.**
- **Türkiye'ye en yakın ülke olan Brezilya'nın risk primi 177,4 düzeyinde bulunuyor. Risk primi en düşük ülke ise 7,82 ile Danimarka. Risk priminin yüksek seyretmesi Türkiye'nin dış borçlanma maliyetlerinin yüksekliğini gösteriyor.**
- Risk primi son 5 yılda en düşük noktaya 152,28'le 5 Ocak 2018 tarihinde inmiş, en yüksek noktaya da 643,15 değeriyle 10 Mayıs 2020 tarihinde çıkmıştı.

-İcra Dairelerindeki Dosya Sayısı

- Ulusal Yargı Ağı (UYAP) üzerinden alınan verilere göre bu yıl 1 Ocak- 21 Mayıs günleri arasında icra ve iflas dairelerine toplam 2 milyon 852 bin yeni dosya geldi. Yeni gelen dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 797 bin 214 adet arttı.
- Aynı dönemde 3 milyon 123 bin dosya da sonuçlandırıldı.
- Geçen yıl nisan ayından itibaren üç ay süreyle icra dairelerine başvurular ertelenmişti. Bu yılki yüksek artışın önemli bir nedenini de bu erteleme etkisi oluşturuyor.
- İcra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı ise bir yıl öncesine göre (21 Mayıs 2020 tarihine göre) 1 milyon 411 bin 830 adet artarak 21 milyon 940 bin 111'e çıktı.

-Tüketicinin Güvensizliği Derinleşiyor

- Tüketici güven endeksi mayısta bir önceki aya göre yüzde 3,6 oranında azalarak 80,2'den, 77,3'e geriledi.
- 100'ün üzerindeyken güven, altındayken de güvensizliği gösteren tüketici güven endeksinin son üç yılın en düşük noktasına gerilemesi ailelerin hem mevcut dönemdeki hem de gelecek 12 aylık döneme ilişkin maddi durum ve gelecek 12 aylık döneme ilişkin ekonomik durum beklentilerindeki olumsuzluğun artmasından kaynaklandı.

-SGK'nın Finansman Açığı Yüzde 113 Oranında Büyüdü

- Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) bu yılın ilk iki aylık dönemindeki gelirleri geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 11,64 oranında artarken, harcamalarda ise yüzde 20,8 oranında artış gerçekleşti.
- Kurumun, 83,6 milyar liralık (bütçeden açık finansmanı dışındaki nedenlerle yapılan ödemeler dahil) gelire karşılık, 99,6 milyar liralık harcaması oldu.
- SGK'nın prim gelirleri sadece yüzde 7,7 oranında artarken, bütçeden yapılan transferler ise yüzde 21,9 oranında büyüdü.
- Böylece geçen yıl ocak-şubat döneminde 7,4 milyar lira olan SGK'nın finansman açığı bu yıl yüzde 113,1 oranında artarak 15,9 milyar lira oldu.

-Tarımda Girdi Maliyetleri Yüzde 21, Üretici Fiyatları da Yüzde 21,8 Arttı.

- Tarım sektörünün girdi maliyetleri mart ayında bir önceki aya göre yüzde 1,33 oranında artarken, yıllık artış ise yüzde 21,03 olarak gerçekleşti.
- Tarımsal girdiler içerisinde son bir yılda fiyatı en yüksek oranda artan kalem yüzde 39,1'le gübre oldu. Makine bakım masrafları yüzde 30,9, hayvan yemi fiyatları da yüzde 23,8 oranında arttı.
- Tohum ve fidan maliyetleri yüzde 4,8, enerji maliyetleri yüzde 13,7, tarımsal ilaçlar yüzde 11,3 ve veteriner harcamaları da yüzde 9,8 oranında arttı.
- Girdi fiyatları artarken tarım ürünlerinin üretici fiyatları ise nisan ayında bir önceki aya göre yüzde 0,8 oranında azaldı.
- Ancak nisan sonu itibarıyla son bir yıllık dönemde ise tarım ürünleri üretici fiyatlarında yüzde 21,8 oranında artış yaşandı.
- Her iki endeks bir arada değerlendirildiğinde son aylarda gıda fiyatlarında yaşanan yüksek oranlı artışları tarımsal girdi maliyetlerinin tetiklediği gözleniyor.

-Otomobilde Üretim Yüzde 17,7, İthalat Yüzde 58,5 Arttı

- Türkiye'nin otomobil üretimi bu yılın ilk dört aylık döneminde yüzde 17,7 oranında artarak 288 bin 211'e yükseldi.
- Aynı dönemde iç piyasada toplam 204 bin 839 otomobil satıldı. Satılan otomobillerin 79 bin 734'ünü yerli, 125 bin 105'ini de ithal otomobiller oluşturdu. İthal otomobil sayısı geçen yıla göre yüzde 58,5 oranında arttı.
- Üretilen otomobillerin 212 bin 56'sı ise ihraç edildi. İhraç edilen otomobil sayısında da geçen yıla göre yüzde 5,5 oranında artış yaşandı.

TOPYEKÛN BİR ÇÖKÜŞÜN, AĞIR BİR KRİZE GİRİŞİN SİNYALLERİ

TBB Risk Merkezi'nin yayınladığı Mart 2021 Aylık Risk Bülteni verileri, milyonlarca insanın bankalara borçlandığını gösteriyor!

TBB Risk Merkezi'nin yayınladığı Mart 2021 Aylık Risk Bülteni verileri milyonlarca insanın bankalara borçlandığını gösteriyor. Bir yılda 2,3 milyon kişinin daha ilk kez kredi çekmesiyle, bankalara borçlu olanların sayısı 34,5 milyon kişiye, borçlu başına kredi riski 26 bin liraya ulaştı. Banka hesabında parası olmayan yüzbinlerce kişi, bankaların yüksek faizle sağladığı kredili mevduat hesaplarını ilk kez kullanmak zorunda kaldı!

Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Risk Merkezi'nin yayınladığı son verilerle, Mart 2021 itibarıyla bankalara kredi borçlusu olanların sayısı 34,5 milyon kişiye yükselirken, kişi başına kredi riski tutarı ise 26 bin liraya ulaştı. Geçen yıl mart ayında kredi borçlularının sayısı 32,2 milyon kişi iken bir yılda yeni borç alanlar ve kredi kullananların

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

2,3 milyon kişi daha artmış. Kişi başına kredi riski tutarı 20 bin 501 TL iken şimdi 26 bin TL'ye yükselmiş. Bu veriler bireysel kredi riskinde yüzde 30'a yaklaşan bir artışa işaret ediyor.

TBB Risk Raporu'nun ortaya çıkarttığı gerçek, iktidarın geçtiğimiz yıl Mart ayında başlayan salgından bu yana geçen sürede, ciddi sıkıntıya düşen halka doğru düzgün destek vermemesi, milyonlarca kişinin yüksek faizlerle borç ve kredi bataklığına saplandığını gözler önüne seriyor.

- Geçen yılın mart ayından bu yılın mart ayına kadar olan bir yılda bankalar ve banka dışı finansal kuruluşlardan kullanılan bireysel krediler yüzde 36 artarken, bireysel kredi borcu tutarı da 899 milyar TL'ye yükselerek 1 trilyona yaklaştı.

Muhtemelen salgının ve vaka sayısının mart ayında zirveye çıkmasından ötürü nisan ayında insanların hiçbir ekonomik destek verilmeksizin kısmi kapanmaya ve ardından da mayıs ayında 18 günlük tam kapanmaya zorunlu kınması, TBB'nin nisan ve mayıs ayı risk raporlarında hem borçlu sayısının hem de kişi başına kredi riski tutarının daha da arttığını ortaya koyacak.

Tutarı 899 milyar TL'ye yükselen bireysel kredilerin yüzde 46'sının, diğer deyişle yarısına yakınını ihtiyaç kredisi olması, yüzde 17'sinin de kredi kartı kullanımından kaynaklanması dikkate alındığında söz konusu tutarın yüzde 63'ünü ihtiyaç kredileri ve kredi kartı harcamaları oluşturuyor.

Bu da iktidarın salgın süresince desteksiz bıraktığı, hiçbir nakdi katkı sağlamadığı milyonlarca kişinin, hayatını ihtiyaç kredisi çekerek, kredi kartıyla olmayan gelirini, geleceğini borçlanarak sürdürdüğünü, kirasını, faturasını, yeme-içme ihtiyacını faizli borçla gidermeye çalıştığını işaret ediyor.

Sadece mart ayında 151 bin kişi ilk defa kredi kartı kullanırken, 98 bin kişi de ilk kez bankalardan ihtiyaç kredisi çekmiş. Aynı şekilde mart ayında hesabında parası olmadığı ya da kredi çekme olanağı ve geri ödeme gücü bulunmadığı için, ek hesap ya da kredili mevduat hesabı (KMH) olarak adlandırılan borçlanma yöntemini kullanarak günlük harcamalarını karşılamak amacıyla yüksek faizle bankalardan nakit para kullananların sayısı ise 104 bin kişi olmuş.

Bankaların kullandığı nakdi kredilerin tutarı geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 31 artarak bu yılın mart ayında 3 trilyon 954 milyar liraya ulaştı. Bu tutarın yüzde 77'si yani 3 trilyon 55 milyar lirası ticari krediler. Aynı dönem itibarıyla tasfiye olunacak batık alacak tutarı ise 176 milyar TL.

- Sektörel düzeyde bakıldığında tasfiyeye düşen kredilerdeki en yüksek pay yüzde 9,7 ile inşaat-konut sektörüne ait. Bu sektörü yüzde 5,9 ile enerji, yüzde 5,6 ile turizm sektörü kredilerindeki tasfiyeye düşmüş krediler izliyor.

Kanımca önümüzdeki aylarda tasfiye olunacak krediler içerisinde turizm sektörünün payı hızla artacaktır. Bankaların resmi web sayfalarında borcu nedeniyle bankaya geçen, satışa çıkartılan konut projeleri ve turizm tesislerinin ilanlarının yer alması mevcut koşullarda sürpriz sayılmamalı! 84 milyonluk ülkede 18 yaş altında, kredi çekme olanağı bulunmayanları dışarıda tuttuğumuz zaman 34,5 milyon kişi kredi borçlusu durumunda. Diğer deyişle çocukları, 18 yaş altı nüfusu ve 8,5 milyona varan üniversite öğrencilerini düştüğünüzde ülke ekonomisini ayakta tutan nüfusun üçte ikisine yakın kesimi borçlu ve yaşamını borçla, gelecekteki gelirlerini bugünden tüketerek idame ettiriyor. Sektörler ve işletmeler açısından da tablo çok farklı değil. Pek çok sektörde şirketler, işletmeler kredi ve borçla ayakta duruyor. Krediler yapılandırılarak, yeni çekilen kredilerle önceki kredi kapatılarak, kredi kartı borçları ihtiyaç kredisi çekilip ödenerek bireyler yaşamaya, işletmeler kendilerini yздürmeye çabalyor.

Şimdi iktidar, yeniden Kredi Garanti Fonu (KGF) kefaleti ve hazine garantisıyla, devreye sokarak, kamu bankaları üzerinden tekrar kredi-borçlandırma planına geçiyor. Bugüne kadar sorunlara çözüm olmayan, pek işletmeyi, şirketi kredi borcu batağına sürükleyen bu yöntemle iktidar birkaç ay daha ekonomiyi ayakta tutmaya, suni teneffüs yaptırmaya yöneliyor. Ülke ekonomisi ve toplumun geniş kesimleri için topyekün bir çöküşün, ağır bir krize girişin sinyalleri belirginleşiyor.

TÜİK'İN 2020 GENÇLİK ARAŞTIRMASINDA BİLE DURUM VAHİM

AK Parti iktidarında ülke gençliğinin endişe verici tablosunu açığa çıkı!

TÜİK'in 2020 Gençlik Araştırması 19 yıllık AK Parti iktidarlari döneminde ülke gençliğinin hangi konuma getirildiği konusunda endişe verici bir tabloyu ortaya koyuyor. Gençlerimizin yüzde 60'ı günde bir kez bile bir meyve tüketemiyor, erişemiyor. Gençlerin eğitim, yaşam, gelecek beklentisi, sosyal yaşam koşullarının vahim derecede kötüleştiği, genç kadınların konumundaki kötüleşmenin ürkütücü boyutlarda olduğu resmi rakamlara yansıyor!

15-24 yaş grubu olarak tanımlanan gençlik ifadesi kapsamındaki nüfusun toplam nüfus içindeki payı yüzde 15,4 ve bu yaş grubundaki gençlerimizin sayısı 12 milyon 893 bin kişi.

Aynı şekilde 15-24 yaş arası gençlik tanımı kapsamındaki nüfus içinde 20-22 yaş aralığında olanların toplam nüfusa oranı yüzde 31,3, 15-17 yaş aralığında olanların oranı ise yüzde 28,6 olarak yer alıyor.

TÜİK'in verileri 18 yaş altı nüfusu göstermiyor. Ancak 15-24 yaş aralığındaki nüfus ile ilgili verileri gündeme getirirken özellikle bu yaş grubunda evli olan genç kadınların oranının erkeklerin dört katı olması çarpıcı bir durum.

- Bu, ülkemizdeki genç kadın nüfusun büyük bölümünün genç yaşta evlenerek aile ve çocuklarıyla sosyal ve ekonomik yaşamdan uzaklaştığını gösteriyor.

Kaldı ki resmi veriler sadece resmi nikâh rakamlarını yansıttığı için özellikle ülkemizin bazı bölgelerinde yaygın olan imam nikâhlı evlilikler ve 18 yaş altı nüfus verileri TÜİK araştırmasında yer almadığı için de 18 yaş altı çocuk genç kız evlilikleri de resmi rakamlarda görünmüyor.

Verilere bakıldığında genç erkek nüfusun 2020 yılında yüzde 96,1'inin hiç evlenmemiş, yüzde 3,8'inin resmi nikahla evli, yüzde 0,1'inin boşanmış olduğu görülürken, genç kadın nüfusun ise yüzde 84,1'inin hiç evlenmemiş, yüzde 15,5'inin resmi nikahla evli, yüzde 0,4'ünün ise boşanmış olduğu görülüyor. Evli genç kadınların yüzde 15,1'inin eğitim seviyeleri eşlerinden yüksek. Eğitim seviyeleri aynı olan genç çiftlerin oranı ise yüzde 42,9.

Bu arada 15-24 yaş grubundaki genç nüfusun toplam nüfus içindeki oranının da hızlı bir gerileme içinde olduğu açığa çıkıyor. 2007 yılında yüzde 17,6 olan bu oran, 2020'de 15,4'e inerken yapılan nüfus projeksiyonlarına göre 2025 yılında yüzde 14,3'e, 2023 yılında ise yüzde 14'e inecek.

Yaşam süresi ve yaşama beklentisi artarken, genç nüfus oranının gerilemesi ve genç nüfus içinde genç kadın evliliklerinin erkeklerin dört katı düzeye ulaşması, gerek sosyolojik gerekse toplumsal ilerleme ve ülke nüfusunun yarısını oluşturan kadınların toplumsal konumu açısından çok ciddi şekilde üzerinde durulması gereken düşündürücü bir gösterge.

15-24 yaş arası 12,9 milyonluk genç nüfusta işsizlik oranı yüzde 25,3 olarak araştırmada yer alırken, en vahim olan genç nüfusun yüzde 28,3'ünün yani 2,9 milyonunun hem eğitim görmediği hem de çalışmadığı. Yani ne eğitimde ne işte (NENİ) olarak tanımlanan gençlerin sayısı hemen hemen 3 milyon.

- Genç erkekler ve kadınlar açısından bakıldığında ise NENİ oranı erkeklerde yüzde 21,2, kadınlarda ise bunun iki katından fazla ve yüzde 35,7 düzeyinde.

15-24 yaş grubundaki genç nüfusun 1,3 milyonu üniversite mezunu, 464 bini ise işsiz. Yani üniversite mezunu genç nüfusun işsizlik oranı yüzde 37 ve bunun anlamı üniversiteyi bitirmiş her 100 gençten 37'si işsiz, geleceksiz.

İktidar 2002'de 76 olan üniversite sayısını 207'ye çıkartmakla, 81 ilde üniversite açmakla, 8,4 milyon gencin halen üniversite öğrencisi olmasıyla övünüyor. TÜİK'in 2020 Gençlik Araştırması'nın gösterdiği gibi 207 üniversite her yıl işsiz kalacak gençleri mezun ederken, iktidar gerçek genç işsizliğini örtmek için 8 milyonu aşan üniversite öğrencisi sayısını kullanıyor.

Gençlerin yaşam koşullarının zorlaşmasının, yoksullaşmasının bir başka göstergesi ise günde en az bir kez meyve tüketebilen gençlerin oranındaki gerileme. 2016 araştırmasında günde bir kez meyve yiyebilen gençlerin oranı yüzde 48,5 iken son araştırmada bu oran yüzde 42,7'ye gerilemiş. Meyve yiyebilen, günde bir kez meyveye erişebilen gençler azalmış.

Aynı şekilde günde bir kez sebze ya da salata tüketebilen gençlerin oranı ise yüzde 59'dan 52'ye gerilemiş. 19 yıllık AK Parti iktidarının mucizesi, bu ülkenin gençlerinin yüzde 60'ı artık günde bir elma, bir portakal, bir muz ya da salatalık yiyemez hale gelmiş. Gençlerine meyve bile yediremeyen, onları işsiz, eğitimsiz, yoksul hale getiren bir iktidar 19 yıldır ülkeyi yönetiyor. Göreve geldiklerinde doğan ve şimdi 19 yaşında olan milyonlarca genç bir meyveye hasret!

2019 araştırmasında mutlu olduğunu ifade eden gençlerin oranı yüzde 57 iken 2020 araştırmasında bu oran 10 puan birden düşerek yüzde 47'ye inmiş

İlginç olan ise aynı araştırma içinde birbirine taban tabana zıt sonuçların dikkat çekmesi. Genç işsizliğin, üniversiteli işsizliğin, NENİ oranının yüksekliğine karşın, günde bir kez bile meyve tüketemeye gücü yetmeyenlerin yüzde 60'ı bulmasına rağmen, çalıştığı işten memnun olan gençlerin oranının yüzde 77,1, aldığı eğitimden memnun olanların ise yüzde 59,5 düzeyinde olması.

Genç nüfusun içinde bulunduğu eğitim, iş hayatı, sosyal koşullar, gelecek umudu ve beklentiler açısından bakıldığında bu iktidarın uyguladığı politikalar ile ülke gençliğinin ve ülkenin geleceğinin çok ağır bir tabloyla ve olağanüstü risklerle karşı karşıya olduğunu öngörmekteyiz.

AKP'NİN AYRIŞTIRMA POLİTİKASI ESNAFTA DA SÜRÜYOR!

İktidar esnafı da ayırıştırıyor. Bir grup esnafa 5 bin, diğerine 3 bin TL ödeme yapılması haksız bir uygulamadır!

İktidarın küçük esnafa destek için bir defaya mahsus olmak kaydıyla açıkladığı hibede ödenecek tutarlar arasındaki 2 bin TL'lik farkın gerekçesi nedir? Salgının üzerinden geçen 14 aydan sonra iktidarın esnaf ve sanatkârı hatırlaması ancak bunu yaparken de bir grup esnafa 5 bin, diğerine 3 bin TL ödeme yapılması haksız ve adaletsizdir.

İktidar 14 ayı bulan COVID19 salgını sürecinde işyerlerini kapattırdığı, faaliyetlerini durdurduğu, kredi borçlarını faiziyle ertelemek ya da kredilerini daha yüksek faizle yapılandırmak dışında bir destek vermediği milyonlarca esnafı sonunda zar zor hatırladı. Ancak bu defa da haksız, adaletsiz, esnaf arasında ayrımcılık yapan bir uygulamayı devreye koydu.

Tek seferlik hibe desteğinden yararlanacak 1,4 milyon kişilik esnafın 5 bin TL ödenecek ilk grubunu kahvehane, kafe, çay bahçesi, okul ve personel servisleri, düğün salonları, öğrenci yurtları, kantinler, kırtasiyeler, internet kafeler, hamamlar, lunaparklar gibi 235 bin işletme sahibi oluşturuyor.

Bir defaya mahsus hibe çerçevesinde 3 bin TL ödenecek esnaf işyerleri ise bakım, onarım, tamirat, kaporta işleri ile uğraşanlar, seyyar satıcılar, sıhhi tesisatçılar, hırdavatçılar, müzisyenler, oto yıkamacılar, kuru temizlemeciler, oyuncak, kozmetik ve hediyelik eşya satıcıları, camcılar, çilingirler, bakırcılar, kalaycılar, ayakkabıcılar, konfeksiyoncular, tuhafiyeciler, zücaciyeler ve kurs işletmecileri. Ayrıca daha önceki destek ödemelerinden faydalanan lokantalar, pastaneler, dondurmacılar, terziler, berberler, taksici, minibüsçü, otobüsçü ve pazarcılar da 3 bin TL'lik bu destek kapsamında.

Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu (TESK) bir yandan bu geç kalmış desteğe teşekkür ederken diğer yandan da bunun yetersiz olduğunu, esnafın tüm ödemelerinin yılsonuna kadar ertelenmesini talep etti.

TESK'in açıkladığı rakamlara göre 2021'in ilk çeyreğinde işyerini kapatan esnaf sayısı yüzde 11 artarak 29 bin olurken, geçen yıl pandeminin başlamasından itibaren yılsonuna kadar kapanan esnaf işyeri sayısının ise 100 bin olduğu duyuruldu. Yılbaşından bu yana 4 ayda 434 esnafın ekonomik sıkıntılar, biriken borçlar ve ödemeler nedeniyle intihar ettiği dile getirilirken, icra dairelerine ve muhtarlıklara iletilen günlük icra davası tebligatı sayısının mayıs ayında ortalama 1100-1300 arasına yükseldiği kaydedildi.

TESK'in ortaya koyduğu bu verilerle milyonlarca esnafın içinde bulunduğu ağır ekonomik koşullara karşılık Cumhurbaşkanı 'bir defaya mahsus' olduğunu defalarca vurgulayarak açıkladığı hibede 3-5 bin TL verileceğini ifade etti. Dolayısıyla 1,4 milyon esnaf ve küçük işletmeye yapılacak hibe desteği 4 milyar 625 milyon TL.

Dolar bazında hesapladığımız zaman verilecek 3 bin TL'lik hibe 360, 5 bin TL'lik hibe ise 600 dolara karşılık gelirken, toplam destek tutarı 555 milyon dolara karşılık geliyor. TÜİK'in son açıkladığı verilerle Türkiye'nin milli geliri dolar bazında 720 milyar dolar. Yaklaşık 1,5 milyon esnafa yapılacak desteğin toplamı ise bunun yüzde 1'i bile değil! Oysa iktidarın bir elin parmakları kadar müteahhide yolcu ve araç garantili köprü, otoyollar, havaalanları, hastaneler için 2021 bütçesinde ayırdığı garanti ödemelerinin tutarı 31 milyar TL. Dolar karşılığı 3,7 milyar dolar. Yani milyonlarca esnafa müjde olarak sunulan bir defalık desteğin yaklaşık 8 katı!

Ticaret Bakanlığı'nın açıklamasına göre, 34 işkolunda faaliyet gösteren esnafa 5 bin, 304 işkolunda faaliyet gösteren esnafa ise 3 bin TL ödenecek. Esnafın en ağırlıklı kesimine, en fazla işkolunda faaliyet gösterenlere 2 bin TL daha aza ödeme yapılmasının insani, ekonomik gerekçesi nedir? İktidarın 14 aydır kendi kaderine terk ettiği bu kesime müjde olarak sunulan bu ödemeler kiraya mı, birikmiş borçlara mı, yanında çalıştırdığı kişinin aylığına mı, ödenememiş elektrik-su vb. faturalara mı yetecek?

25 Mayıs'tan itibaren başlayacağı açıklanan bu hibelere başvurular konusunda süratle yeni bir Cumhurbaşkanı kararıyla yapılacak değişiklikle **tüm işkollarındaki esnafa ödenecek tutar 5 bin TL olarak belirlenmeli ayrıca destek ödemesi en az 6 ay süreyle devam ettirilmelidir.** En azından 14 ayda bir kez de olsa sosyal devlet ilkesi doğrultusunda, 3-5 müteahhidin değil, halkın, esnafın, zor durumdaki işyerlerinin yanında olunmalıdır.

VERGİ BARIŞINDA AYNI TAS AYNI HAMAM ZİHNİYETİ!

Milyonlarca mükellefin ödenemeyen taksitler yüzünden yapılandırmaları bozulunca, vergi barışında aynı yanlış, yedinci kez tekrarlanıyor!

Geçtiğimiz yılsonu torba yasayla yılbaşından itibaren uygulamaya konulan vergi ve SGK borçlarına yönelik yapılandırma başarısızlıkla sonuçlandı. Zaten salgın koşullarında ödeme gücünden yoksun mükelleflerin yapılandırma taksitlerini ödeyemeyecekleri belliydi. Milyonlarca mükellefin ödenemeyen taksitler yüzünden yapılandırmaları bozulunca, beş ayda aynı yanlış yöntem yine tekrarlanıyor!

TBMM'ye gelen yeni bir torba yasa teklifiyle iktidar beş ay geçmeden vergi ve SGK borçlarında yeni bir yapılandırmaya daha gidiyor. Hazinesinin, bütçenin ve ekonominin içinde bulunduğu durum nedeniyle elzem haline gelen vergi, SGK vb. yüz milyarlarca liralık gecikmiş kamu alacağının tahsili için sürekli yinelenen yöntemin yanlışlığını vurgulamamıza karşılık yine aynı yanlışlarla yeni bir yapılandırma düzenlemesi TBMM önünde. Bugüne kadar defalarca çıkartılan ve her seferinde başarısız olarak, işletilen yüklü faizlerle daha da kabaran birikmiş vergi ve SGK borçları aynı yöntem ve mantıkla bir kez daha yapılandırılacak.

Oysa o zaman da ısrarla vurguladığım gibi, COVID-19 salgını koşullarında aylardan beri kapalı olan ya da kısıtlı sürede faaliyet gösteren işyerleri zaten darboğazda iken, birikmiş vergi ve SGK borçlarını yapılandırsalar bile taksitleri ödemeleri olanaksızdı.

- Nitekim ekonominin yaşamsal gerçekleri söylediklerimi teyit etti. Hem yapılandırma başvurusunda bulunanların sayısı çok düşük kaldı hem de yapılandırılan borç taksitleri daha ilk taksitten başlayarak ödenemedi.

Pek çok mükellef hem yapılandırma taksitini hem de salgında ertelenen güncel vergi ve diğer ödemeleri aynı anda çakışınca ödemelerini yapamadı. Milyonlarca mükellefin yapılandırmaları bozuldu. Bazıları sadece bir taksit ödeyebildi. Sonrasında Mart ayında iktidarın lebalep kongreleriyle salgın tekrar pik noktasına çıkıp günlük vaka sayısı 60 bini aşınca yeniden önce iki haftalık kısmi kapanma, ardından 18 günlük tam kapanmaya geçildi ve yüz binlerce işyeri, işletme tekrar kapandı.

İktidar anlaşılan yanlışlarından ve öngörüsüzlüklerinden ders çıkartma niyetinde değil. Ortak akla önem vermediği gibi, iyi niyetle yapılan uyarılara da kulaklarını tıkamış vaziyette. Şimdi stok beyanı, matrah artırımı, sicil affı vb. düzenlemelerle birlikte 30 Nisan 2021'e kadar olan vergi ve SGK borçları için aynı yapılandırma mantığıyla yeni torba yasa çıkartmak istiyorlar.

15 maddelik torba yasada yer alan matrah artırımı, işletme kayıtları ve defterlerin düzeltilmesi olanağı, şirket aktifinde kayıtlı taşınmazların değerlerinin güncellenmesi ve yükseltilmesi düzenlemeleri tamamıyla şirket bilançolarının yeniden düzenlenip bir anlamda makyajlanması yoluyla şirketlere, işletmelere daha fazla borçlanma ya da taze kredi çekebilme olanağı yaratılmasını amaçlıyor. Bunun yanı sıra tasfiye noktasına gelmiş alacaklar yeniden yüzdürülüp yaşatılır hale getirilerek bütçe için kâğıt üzerinde fiktif gelir yaratılıyor. Oysa daha kısa süre önce yine bir torba yasayla kurumlar vergisi oranları 5 puan artırıldı.

Yapılandırma başvuruları 31 Ağustos'a kadar yapılacak ve ilk taksit 31 Ekim'e kadar ödenecek. 30 Nisan 2021 tarihinden önceki döneme ilişkin beyana dayalı vergiler, vergi cezaları, gecikme faizi ve gecikme zamları yapılandırma kapsamında olacak. Yine 6 ya da iki ayda bir azami 18 eşit taksitte ödenmek üzere borçlar 36 aya kadar yapılandırılacak. Yapılandırılan vergi, SGK primi, idari para cezaları, trafik cezaları vs. için işletilen gecikme cezaları silinip yerine Yurt İçi Üretici Fiyatları Endeksi'ndeki (Yİ-ÜFE) aylık artış esas alınarak faiz işletilecek. Borcun tamamının peşin ödemesi durumunda ise Yİ-ÜFE'deki aylık artışa endeksli olarak hesaplanan faizin yüzde 90'ından vazgeçilecek.

Bugüne kadar 6 kez yapılan ve şimdi yedincisi meclise getirilen benzer yapılandırmaların hemen hiç birisinden sonuç alınamadı. Nedeni de apaçık ortada. Geciken alacaklara işletilen yüksek gecikme faizi, gecikme cezası, temerrüt faizi vb. ile anapara borcundan daha fazla katlanan faizlerle bu borçlar hiçbir şekilde ödenemez hale geldi.

Şimdi de Yİ-ÜFE ile TÜFE arasındaki makas 18 puana çıkmış iken, Yİ-ÜFE nisan itibarıyla aylık yüzde 5'e yaklaşırken, yıllık yüzde 35'in üzerine çıkarken yapılandırma tutarlarına Yİ-ÜFE'deki aylık artışa endeksli faiz işletilecek. Esnafın kredi taksitlerini faiziyle Haziran sonuna erteleyerek aynı yanlış sergileyen iktidar doğru sonuç almayı umuyor. Yıllardır işletilen faizlerle tamamıyla ödenemez hale gelen 700-800 milyar TL'ye varan kamu alacağı yapılandırma adı altında sözde taksitlendirilip yapılandırılarak bütçe için geleceğe dönük kâğıt üzerinde sanal gelir yaratılıyor. Aylardır işyeri, işletmesi kapalı olan, büyük bölümü bu dönemde işyerini temelli

kapatan ya da iflasın eşiğine gelen, salgın sürecinde biriken ödemeler, borçlar, işletilen faizlerle altından kalkamayacağı bir ekonomik darboğaza giren mükelleflere şimdi '**gel geriye dönük borçlarını 18 taksitle ve Yİ-ÜFE oranında faizle yapılandır ve öde**' deniliyor.

Şayet salgının etkisi hafifler de ülke olarak normalleşme dönemine geçebilirsek ilk taksitin ödeneceği ekim ayına kadar olan 4 ayda hangi mükellef 14 aylık kayıplarını telafi edecek bir kazanç elde ederek, birikmiş borçlarını ödeyecek, güncel vadesi gelen vergi, prim, kredi taksitlerini ödeyip bir de yapılandırma taksitini ödeyebilecek?

Peşinen vurgulamak gerekirse, bu vergi ve SGK borç yapılandırması da aynı akibete uğrayacaktır. Ödenemeyen taksitler nedeniyle yapılandırmaların büyük bölümü tekrar bozularak, cezalı hale gelecektir. Belki çok az sayıda mükellef yapılandırmanın ilk taksitini ödeyecek, sonrasında onlar da ödeyemez hale gelince aynı kısır döngü devam edecek.

- **Hep yinelediğim gibi** asıl yapılması gereken geciken anapara alacağına faiz işleterek taksitlendirip 18 taksite bölmek değil, tüm faiz, ceza, gecikme faizinin faizi, cezanın faizi vb. uygulamalarla anapara borcunu alabildiğine kabartmak yerine, mükellefin kendi beyan edeceği ödeme gücü ve sunacağı ödeme takvimine öncelik verilip bu doğrultuda bir yapılandırma takvimi belirlenmesidir.

- Yapılandırmada **ceza, gecikme, temerrüt faizi** gibi her ay katlanarak ana borca eklenen ve tahsilatı olanaksız kılan tutarlar **tümüyle sıfırlanmalı** anapara borcu esas alınarak yapılandırılmalıdır. **Aylık Yİ-ÜFE artışına endeksli faiz uygulanması ödemeyi zorlaştıracaktır.** Kaldı ki böyle bir uygulama adil değildir.

- Gerekirse iki yıla yaklaşan salgın koşulları, 2018'den bu yana süregelen ekonomik kriz, döviz krizi vb. süreçler göz önünde tutularak **anapara borcu üzerinden de indirim gidilmeli** tüm geçmiş, gecikmiş kamu alacaklarının temizlenmesine zemin yaratılmalıdır.

- Henüz atlatılmayan salgın süreciyle ilgili belirsizlik ve normalleşmenin zamanlaması da göz önünde bulundurularak, yapılandırmaya tabi borçlar 30 Nisan 2021'e kadar olanları değil yılsonuna kadar olan borçları kapsayacak şekilde genişletilmeli, bu doğrultuda başvuru süresi 31 Aralık'a kadar uzatılmalı, **ilk taksit ödemesi de 2022 yılı Mart ayından itibaren başlatılmalıdır.**

Bu torba yasayı da, geçmişte başarısızlıkla sonuçlanan 12 yapılandırma yasasından 'kopyala-yapıştır' yöntemiyle sadece ayları ve tarihleri değiştirip, meclisin, milletin, mükellefin önüne getirenler, hiç mi önceki yanlışlardan, hatalardan, ortada duran sonuçtan ders çıkartmıyorlar? İktidar iş dünyasıyla, TÜRMOB, Vergi Konseyi gibi, sorunun taraflarıyla bir araya gelerek görüş almalı, ortak akıl esas kılmalı, **kalıcı bir vergi barışının yolu açılmalıdır.**

İKTİDARA GÜVEN KALMADI!

TÜGE'de iktidarın ekonomi politikalarına yönelik olarak 2009 krizinden bu yana en düşük ikinci güven depremi resmi verilere yansdı!

Tüketici Güven Endeksi (TÜGE) geriledi! 2009 krizinden bu yana en düşük ikinci güven depremi resmi verilere yansdı! Ekonomi politikalarının güvenilirlik ve inandırıcılığının, gelecek 12 aya ilişkin düzelme beklentilerinin en kritik göstergesi olan toplumun, hanelerin, bireylerin, işletmelerin güvenine yönelik göstergelerde İktidara Karşı Olan Güvensizlik hızla yükselişe geçti!

Mart ayında ekonomi yönetimi ve Merkez Bankası'nda yapılan atama-azletme operasyonu ile toparlanmaya çalışan güven altyapısını ortadan kaldıran iktidarın politikalarının sorgulanması süreci hızlandı.

Nitekim ilk işaretin nisan ayındaki hemen tüm güven endekslerinde belirtilerini göstermeye başlaması üzerine yaptığım önceki değerlendirmelerimde, mayıs ayında güven erozyonunun daha da hızlanacağını, çöküşe geçeceğini, iktidarın gerçek dışı söylemlerle inşa etmeye çalıştığı '**temelsiz yeni güven duvarının yıkılacağı**'ni ifade etmişim.

Açıklanan **Tüketici Güven Endeksi (TÜGE)** Mayıs ayı verileri, iktidarın mart ayında kendi çıkarttığı kararlarla yarattığı ekonomik depremin etkilerinin dalga dalga yayıldığını ortaya koydu.

Mart ayında 86,7 puan düzeyindeki tüketici güveni, nisan ayının ardından mayıs ayında da serbest düşüşe geçerek geriledi. 2019 yılı mayıs ayından bu yana en düşük seviyeyi gören tüketici güveni, son 12 yılın en kötü ikinci seviyesine işaret etti.

- Nisan ayında yüzde 7,5 gerileyerek 80,2 puan düzeyine inen TÜGE, mayıs ayında yüzde 3,6 daha azalarak 77,3 puana düştü. İki aydaki güven kaybı yüzde 11,1 oldu.

TÜGE'nin alt endekslerindeki veriler ise gelecek 12 aylık döneme ilişkin beklentilerin, daha da kötüleştiğini işaret ediyor.

Geçen 12 aylık döneme göre;

- Hanenin maddi durumu endeksi Nisan ayında 64 iken, Mayıs ayında yüzde 3,8 oranında azalarak 61,5 oldu.
- Gelecek 12 aylık döneme ilişkin hanenin maddi durum beklentisi endeksi ise Nisan ayında 81 iken, Mayıs ayında yüzde 5,5 oranında azalarak 76,6'ya indi.

En sert gerilemenin görüldüğü diğer alt endeks gelecek 12 aylık döneme ilişkin genel ekonomik durum beklentisi endeksi.

- Nisan ayında 82,9 olan bu endekste beklenen beklenti Mayıs ayında yüzde 4,9 oranında düşüşle 78,8 olarak açıklandı.
- Dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma düşüncesi endeksi, Nisan ayında 92,8 iken, Mayıs ayında yüzde 0,7 oranında azalarak 92,2 oldu.

TÜİK'in yılbaşında hesaplama yönteminde değişikliğe giderek alt endeksler arasından çıkarttığı ancak eski yöntemle hesaplamaya devam ettiği gelecek 12 ayda işsiz sayısında artış beklentisi endeksi ile tüketici fiyatlarında artış beklentisi endekslerinde de çok ciddi kötüleşmeler söz konusu.

- Muhtemelen bu hafta açıklanacak **reel kesim güven endeksi, sektörel güven endeksi, perakende ticaret güven endeksi, finansal kesim güven endeksi ve ekonomik güven endeksinde** de TÜGE'ye paralel şekilde sert gerilemelerin yaşanacağını, öngörmekteyim.

Güven endekslerindeki bu erime aslında iktidara, politikalarına ve söylemlerine güvenin hızla yok olduğunun göstergesidir.

Sosyal ve toplumsal alandaki göstergelerde, uluslararası kuruluşların yayınladığı hukuk, adalet, basın özgürlüğü, insan hakları, yargı bağımsızlığı vb. endekslerde en dip noktalara gerileyen Türkiye'nin getirildiği bu nokta, artık yurt içinde de iktidarın kendisine bağlı kurumların resmi verilerinde gizlenemez haldedir.

Daha da vahim olan gelecek 12 aya yönelik beklentilerdeki hızlı kötüleşme ve artan kaygılardır. Gençlik Araştırması göstergelerindeki ekonomik ve sosyal yansımalar, güven endekslerinde ortaya çıkan sonuçlarla geleceğe dönük kaygı ve endişelerin **yalnız genç nüfusta değil toplumun tüm kesiminde**, hanelerde, ailelerde de var olduğunu **artık gelecek endişesinin tüm toplumun ortak paydası haline geldiğini göstermektedir!**

DÖRT KİŞİLİK AİLENİN AYLIK GIDA HARCAMASI 2,830 TL

Dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı (açlık sınırı), Mayıs'ta aylık bazda yüzde 2.28 artışla 2,830,17 liraya çıktı.

Türk-İş'in araştırmasına göre, dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı (açlık sınırı), Mayıs'ta aylık bazda yüzde 2.28 artışla 2,830,17 liraya çıktı.

Türk-İş verilerine göre, "mutfak enflasyonu"ndaki değişim, yılın ilk beş ayında yüzde 9.28, yıllık bazda yüzde 16.07 ve yıllık ortalama artış oranı da yüzde 18.07 olarak hesaplandı.

Gıda harcaması ile birlikte giyim, konut (kira, elektrik, su, yakıt), ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer aylık harcamalarının toplam tutarı da (yoksulluk sınırı) 9,218.79 liraya yükseldi. Bekâr bir çalışanın "yaşama maliyeti" de aylık 3,435.22 lira olarak belirlendi.

Asgari Ücret Açlık Sınırının Altında

Türk-İş açıklamasında, "Çalışanların ailesiyle birlikte 'insan onuruna yakışır bir hayat sürdürmeleri' daha da güçleşmektedir" denildi ve eklendi:

"Asgari ücret açlık sınırının altındadır. Dört kişilik bir ailenin aylık gıda harcaması (mutfak masrafı) bir yıl öncesine göre 392 lira ve yapılması gereken toplam harcama tutarı (aile bütçesi) 1,277 lira arttı. Yılın sadece ilk beş ayı sonunda, aile bütçesine gelen ek yük ise 783 lira oldu."

Türk-İş hesaplamasına temel alınan gıda ürünlerinin, doğrudan piyasadaki derlenen fiyatlarında Mayıs itibarıyla gözlenen değişim -harcama grupları itibarıyla- şöyle:

- Süt, yoğurt, peynir grubunda; önemli bir fiyat değişikliği görülmedi. Hesaplama yine günlük tüketilen beyaz peynir fiyatı temel alındı. Bu arada, keçi sütünden imal edilen peynirin kilogram fiyatının 80 lira, rokfor peynirin kilogram fiyatının 140 lira olduğunu da not etmek mümkündür.
- Et, tavuk, balık, sakatat, bakliyat ürünlerinin bulunduğu grupta; bu ay balık sezonu sona erdi, tezgahlarda ağırlıklı olarak kültür balıkları yer almaya başladı. Ancak kıyma ve kuşbaşı et fiyatı bu ay da artışını sürdürdü.
- Aynı şekilde tavuk fiyatı da arttı. Sakatat (ciğer, yürek, böbrek) ürünlerinin fiyatı değişmedi. Yumurta fiyatı geriledi. Bakliyat ürünleri (kuru fasulye, kırmızı-yeşil mercimek, nohut, barbunya vb.) fiyatları aynı kaldı.
- Bu ay yaş sebze-meyve fiyatları her hafta değişken bir nitelikte gösterdi. Bir yandan devam eden Ramazan ayı ve ardından gelen bayram günleri, bir yandan tüm ülkede uygulanan tam kapanma ve semt pazarlarının her yerde aynı gün ve bir defalık kurulması, alışveriş alışkanlığını ve ürün tedarikinin sürekliliğini olumsuz etkiledi.
- Ancak son haftada, mevsim şartlarının da etkisiyle bollaşan ürün çeşitliliğine bağlı olarak, yükselmiş olan eski seviyesine geldi. Geçen ay ortalama kilogram fiyatı 7.74 lira olan taze sebze-meyve bu ay aynı kaldı. Ortalama sebze kilogram fiyatı biraz gerileyerek 7.21 lira (geçen ay 7.45 lira) oldu. Ortalama kilogram meyve fiyatı ise 8.50 lira olarak hesaplandı (geçen ay 8.67 lira).
- Bu ay, 17 sebze ve 12 meyve olmak üzere toplamda 29 üründeki fiyat değişimi izlendi ve hesaplama temel oldu. Hesaplama yapılırken -her zaman olduğu gibi- pazarda yaygın bulunan mevsim ürünleri esas alındı. Ürünlerin tek tek ağırlığı yerine harcama sepetindeki meyve-sebze tüketiminin toplam miktarından hareket edildi.
- Ekmek, pirinç, un, makarna, bulgur, irmik gibi ürünlerin bulunduğu grupta; ekmek fiyatı değişmedi. Aynı şekilde un, pirinç, bulgur fiyatı da aynı kaldı.
- Son grup içinde yer alan gıda maddelerinden; tereyağı ve fiyatı ile ayçiçeği yağı değişmedi. Zeytinyağı fiyatı ise arttı. Hesaplama dikkate alınan siyah ve yeşil zeytin ortalama fiyatı, yeşil zeytinden dolayı biraz geriledi.
- Yağlı tohum (ceviz, fındık, fıstık, ayçekirdeği vb.) ürünleri fiyatı -bayram haftasında- aynı kaldı. Baharat ürünleri (kimyon, nane, karabiber vb.) ile çay ve ıhlamur fiyatı bu ay yine değişmedi. Aynı şekilde bal, reçel, pekmez, şeker, tuz, salça fiyatında farklılık tespit edilmedi.

VERGİ KAÇIRANLARA YÜZDE 50 İNDİRİM

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda AKP'nin 10'uncu vergi affı düzenlemesinin görüşmelerinde, "büyük şirketlerin büyük usulsüzlüklerine aff" tartışmaları yaşandı. Vatandaşın vergi ve prim borçlarına kısmi indirim getirecek iktidar, şirketlerin milyarlarca TL'lik usulsüzlüklerini ise affedecek.

AKP milletvekillerinin imzasını taşıyan Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ile kamunun 401 milyar TL'lik vergi alacağı ile 74,6 milyar TL'lik SGK alacağı yapılandırılıyor. Ödeme günü geldiği halde ödenmeyen 5.2 milyar TL'lik trafik cezasına da indirimli ödeme imkanı tanınacak. AKP, asıl "iyiliği" büyük şirketlere yapacak. Teklife göre, kazandığından daha az bildirimde bulunan ve bu yolla milyarlarca TL'lik usulsüzlüklere ve vergi kaçırma işlemine imza atan şirketlerin borçlarında yarı yarıya indirim yapılacak.

Onları Affediyorsunuz

İktidarın halkı değil vergi kaçırıcı şirketleri kollayan yasalarına, muhalefet milletvekilleri karşı çıktı. HDP'nin Ekonomi Politikaları'ndan Sorumlu Eş Genel Başkan Yardımcısı Garo Paylan, "Neden bu şirketlerin borcunu affediyoruz?" diye sordu. Vergi kaçırıcı işletmelerin en çok yüzde 10'luk bir borç diliminin affedilmesi gerektiğini söyleyen Paylan, "Yandaşlarınızı affediyorsunuz. Beşli çeteyi affediyorsunuz. Milyarlık rakamlarını affediyorsunuzdur belli şirketlerin, belli yandaşların. Bunu vicdanınıza sığdırıyor musunuz? Bunu adaletinize sığdırıyor musunuz? Bir üst sınır konulmalıdır. Bir milyona kadar olan cezaların bu anlamda kapsama dahil olmasını, üstündekilerin kapsama dahil olmamasını öneriyorum" dedi.

Rekabeti Bozuyoruz

Teklifin gerekçesinde yer alan "koronavirüs salgını" ifadelerine karşı çıkan CHP İdari ve Mali İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Bülent Kuşoğlu ise "Bundan önceki aylarda Covid yoktu, ondan öncekilerde de farklı şeyler bahane edilmiş, demek ki bu pandemiden kaynaklanan bir durum değil. Neden bu kadar sık, iki senede

bir hatta şimdi daha da hızlandı, biz vergi affı çıkarıyoruz, prim affı çıkarıyoruz, yeniden yapılandırma çıkarıyoruz. Ne oluyor, nedir sıkıntı, buna bakmamız lazım. Çok hassas davranmamız lazım. Adaletsiz, kanunlara aykırı bir iş yapıyoruz. Sık sık yapıyoruz bunu. Bu konuda çok hassasiyet göstermemiz gerekiyor hep beraber. Bir tarafta vergisini zamanında ödeyen vatandaşlar, kurumlar, firmalar var. Rekabeti bozuyoruz, diğer taraftan da devlet için bir sıkıntı tekrar yaratmış oluyoruz” diye konuştu.

Muhalefet milletvekillerinin itirazlarına rağmen, büyük şirketlerin milyarlarca TL’lik borçlarının indirilmesinden vazgeçilmedi.

Teklifin Plan ve Bütçe Komisyonu’ndaki görüşmeleri sona erdi. Önümüzdeki hafta genel kurul maratonu başlayacak.

NİSAN AYINDA 7 BİN 75, 2021 YILINDA 36 BİN 112 ESNAF KEPENK KAPATTI!

Nisan ayında en az 7 bin 75 esnaf kepenk kapattı. 2021 yılında kepenk kapatan esnaf sayısı 36 bin 112’ye yükseldi.

Bir yandan pandemi bir yandan ekonomik zorluklarla adeta tek başına bırakılan esnaf, toplu iflaslar ile de karşı karşıya kalmış durumdular.

Esnaf ve Sicil Gazetesi verilerine göre Türkiye genelinde sadece Nisan ayında, sicilden ve meslekten terkinini yaparak iflas eden esnaf sayısı 7 bin 75 oldu. Nisan ayında sicilden terkinini yapan esnaf sayısı 5 bin 650 olurken, meslekten terkinini yapan esnaf sayısı ise 1425 oldu. Bu durumda **2021 yılının ilk 4 ayında iflas eden esnaf sayısı ise 36 bin 112’ye yükseldi.**

İflasların En Çok Yaşandığı 5 İl

2021 yılının ilk 4 ayında ise esnafın en çok kepenk kapatılarak iflas ettiği 5 il ise; İstanbul, İzmir, Ankara, Antalya ve Bursa oldu. İstanbul toplam 3 bin 810 iflasla 2021 yılının ilk 4 ayında en çok iflasın yaşandığı il oldu.

Esnaf iflaslarının en yoğun olduğu iller;**3 bin 810 iflasla İstanbul, 2 bin 389 iflasla İzmir, 1998 esnafı Ankara, 1776 esnafı Antalya ve 1775 esnafı Bursa oldu.**

Yeme İçme Sektörü Tek Tek İflas Ediyor

Salgının en başından itibaren kısıtlamalar karşısında en çok mağdur olan esnaf grubunun başında olan lokanta, kafe vb. yeme içme sektöründe ise iflaslar artmaya devam ediyor.

Ticaret sicil gazetesine göre; **Nisan ayında 1208’i gerçek kişi ticari işletmesi ve 957’si şirket olmak üzere toplamda 2 bin 165 işletme ve şirket iflas etti.**

İflasların en çok görüldüğü iş yerlerinden biri de yeme içme sektörü oldu. Ocak- **Nisan ayları arasında toplamda yeme içme sektöründe faaliyet gösteren 1587 iş yeri ve işletme kapanmak zorunda kaldı.**

Verilen Destekler Esnafın Gelir Kaybı Karşısında Devede Kulak Kalıyor

Esnafın en son açıklanan toplamda 4,6 milyar TL’yi bulan 3 bin ve 5 bin TL’lik hibeler ise yaklaşık 15 aydır kapalı olan esnafın gelir kaybını, biriken kira ve faturalarını karşılamaktan oldukça uzak.

Verilen 5 bin TL’lik bir defaya mahsus hibe 15 aylık süreçte aylık sadece 333 TL’ye denk gelmektedir.

Esnafın 3 bin veya 5 bin TL’lik hibeler yerine;

Büyük şehirlerde 3 bin TL olmak üzere 3 aylık toplam 9 bin, büyük şehir olmayan belediyelerde ise 2 bin TL olmak üzere 3 aylık toplam 6 bin TL kira yardımı yapılmalı

Tam kapanma sürecinde mağdur olan esnafa aylık 4 bin TL olmak üzere 3 aylık 12 bin TL hibe desteği verilmelidir.

Esnaf Destekleri Sigortası fonu hayata geçirilmeli, esnafın kapalı olduğu dönemlerde ki ciro kaybının en az yüzde 8’i fon tarafından karşılanmalıdır.

İŞÇİ CAN, İKTİDAR KÂR DERDİNDE

İcra ve İflas Kanunu’nda değişiklik Meclis Komisyonu’ndan geçerken, iflas eden şirketlerle ilgili alacaklı sıralamasında işçinin önüne finans şirketleri konuldu. Bankalar alacağını karşılarken maaşını alamamış işçi bekleyecek.

İcra ve İflas Kanunu'nda değişiklik içeren yasa teklifi önceki gün Meclis Adalet Komisyonu'ndan geçti. Önümüzdeki günlerde Meclis Genel Kurulu'na gelmesi beklenen teklifin yasalması durumunda iflas eden şirketin ücreti ödenmeyen işçileri alacaklı sıralamasında geriye düşmüş olacak. Buna göre önce bankaların ve finans şirketlerinin alacakları sağlanacak. İnşaat-Sen Avukatlar Koordinasyonu üyesi Avukat Sevda Nur Bayram "Önceden alacaklı sırasında önce bankalar, sonra devlet sonra ise işçiler gelirdi. Yeni düzenleme ile önce bankalar, kredi hizmeti sağlayan diğer finans kuruluşları sonra devlet ve en son işçiye yer veriliyor" dedi.

Binlerce İşçi Ödeme Bekliyor

49 AKP'li milletvekilinin meclise sunduğu İcra ve İflas Kanunu'nda değişiklik içeren kanun teklifi TBMM Adalet Komisyonunda önceki gün kabul edildi. Önümüzdeki günlerde Meclis Genel Kuruluna gelecek olan teklif yasalarsa iflas eden şirketin alacaklıları sıralamasında işçilerin önüne finans kuruluşları geçecek. 2018 yılında başlayan kriz dalgasıyla birlikte konkordato ilan eden ardından iflas eden birçok şirketin binlerce çalışanı ücretlerini alamadı. Bunlardan en bilineni Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'un kardeşin Murat Ersoy'un batırıldığı Atlas Jet, eski Sermaye Piyasası Kurumu Başkanı Vedat Akgiray'ın sahibi olduğu BİMEKS ve Kayı Holding'in Cezayir'deki şantiyesinde çalışan işçiler. Bu firmalarda çalışan işçiler aylarca maaş almadan çalışırken işlerinden oldukları zaman kıdem ve ihbar tazminatları da ödenmedi. İşçilerin mücadelesi ise devam ediyor.

Bankalar Yapabilir Ama İşçi Yapamaz

İnşaat-Sen Avukatlar Koordinasyonu Üyesi Avukat Sevda Nur Bayram yasa teklifini şöyle değerlendirdi: "Bu yasa teklifine göre iflas eden şirketin alacaklıları sıralamasında işçiler daha alt sıralara atılıyor. Önceden bankalar, ardından devlet ve işçiler gelirdi. Şimdi ise bankalar, finans kuruluşları, devlet ve işçiler oldu. Bunun yolunu ise şu şekilde açtılar: 2018 yılında konkordato sürecinde şirketin tekrar kredi çekmesinin önünü açtılar. Bankalara ipotekli olan şirket farklı finans kuruluşlarından ekonomik destek alabilir. Şimdi ise bu finans kuruluşlarını şirketin iflası durumu söz konusu olduğunda işçinin ve devletin önüne geçiriyorlar."

Bayram yasa teklifindeki bir diğer açığa ise şu sözlerle değindi: "Konkordato sürecindeki şirketin ipotekli malları için satış gerçekleştirilebilecek. Bu satıştan elde edilen gelire alacağı olan kuruluşa alacağı ödenecek. Madem alacaklar için satış sağlanabiliyor o zaman işçilerin alacakları neden ödenmiyor?"

MÜJDE DEDİĞİNİZ HER AY DOĞALGAZA NEDEN ZAM YAPIYORSUNUZ?

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez'in Karadeniz'deki doğalgaz rezerviyle ilgili yeni bir müjde verileceğini ifade etmesi akıl alır gibi değil. Karadeniz'de bulunan doğalgaz rezervi tam 10 ay önce vatandaşımıza müjde olarak sunulmuştu. Doğalgazın bulunması hepimizi sevindirdi. Ancak iktidarın doğalgaz rezervini vatandaşın refahı için değil; kendi siyasi ikbali için kullandığını üzülererek görüyoruz.

İktidar Siyasi Şov Peşinde

Karadeniz'de bulunan doğalgaz rezervinin dünya örneklerinde olduğu gibi akılcı ve bilimsel bir yöntemle çıkarılması gerekmektedir. İktidara kimse "Doğalgaz rezervini çıkarmayın" demiyor. İktidar henüz sahanın teknik raporu ortada yokken ve teknik raporun tamamlanmasının en iyi ihtimalle 5-6 yıl süreceği bilinirken siyasi şov peşindedir. Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez; Haziran ayında Karadeniz'deki doğalgazla ilgili yeni bir müjde verileceğini duyurdu. Anlaşılan iktidar; açılışı yapılan hastane ve otoyolların tekrar açılışının yapmaya alıştığı gibi müjdesini verdiği doğalgaz rezervinin tekrar müjdesini vermeye hazırlanıyor.

Bakan Dönmez 2028'i Bulacağını İtiraf Etti

Sayın Bakan; Karadeniz'de bulunan doğalgaz rezerviyle ilgili sahanın teknik raporu henüz belli olmayan yatırım başlatıldığını da açıklamasında itiraf etmektedir. Sahada en az 30-40 kuyu açılması gerekirken; Sayın Bakan 5-6 kuyuyla üretim yapılmaya başlanacağını; maksimum üretim seviyesine 2027-2028 yıllarında ulaşılacağını açıklamaktadır.

Vatandaşımızı Kandırmayın, Faturaları Düşürün

Başka bir deyişle iktidar gazı çıkardım diyebilmek için sahanın tüm potansiyeli belli olmadan adeta kör bir bakışla sahaya yatırım yapacak ve bunu siyasi şova dönüştürmeyi amaçlamaktadır. İktidara sesleniyoruz gazı çıkarmadan vatandaşlarımızı "müjde" diyerek artık kandırmayın. Müjde dediniz her ay doğalgaza zam yaptınız. Pandemi döneminde geliri düşen ve işsiz kalan vatandaşlarımızın faturalarını düşürecek müjdeyi ne zaman vereceksiniz?

ESNAFA NEFES DİYE TEFECİ FAİZLİ BORÇ

Geçen yıl yıllık yüzde 7,5 faizle borçlandırılan esnaf borcunu ödeyemedi. Şimdiye geçen yılki paketin aynısı bu sefer yüzde 17,5 faizle açıklandı. Düşük faizle ödenemeyen borçlar şimdi yüksek faizle yapılandırılacak.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, esnafa yönelik Nefes Kredisi'nin şartlarını açıkladı. Vadesi 12 ay, yıllık faiz oranı yüzde 17,5 olan kredi paketini 2020'de en az yüzde 25 kayıp yaşayan KOBİ'ler kullanabilecek. Krediler kamu bankaları aracılığıyla dağıtılacak. Cirosu 1 milyon TL'den az olan işletmelere azami 50 bin TL, 1 milyon-10 milyon TL arasında cirosu olan işletmelere azami 200 bin TL kredi verilecek. Pandemi desteği denince ekonomi yönetiminin aklına borç dağıtmak geliyor. Hükümet faiziyle dağıtılan borçları da destek adı altında pazarlıyor.

Destek paketlerinden ertelenen veya dağıtılan borçlar çıkarıldığında elde bir şey kalmıyor. Salgının ekonomik etkilerinin kısa süreli olacağını varsayan hükümet, 2020'nin nisan ayında açıkladığı "Esnafa Nefes Kredisi"ni 6 ay geri ödemesiz 12 ay vadeli ve yüzde 7,5 faizli olarak açıklamıştı. Aradan 6 ay geçti, bankalar esnaftan borcunu geri istemeye başladı. Ancak yurdun dört bir tarafında yapılan iktidar partisi kongreleriyle gevşeyen önlemler salgının yaygınlaşmasına ve kapanma tedbirlerinin yeniden gündeme gelmesine neden oldu. Durum böyle olunca hükümet şimdi ikinci nefes kredisi için düğmeye bastı. Yapılan açıklamalarda yeni kredi paketinin adı Nefes Kredisi olarak anılsa da, 1 yıl önceki ilk Nefes Kredisi hatırlatılmıyor. Zira ilk Nefes Kredisi'nin faizi yıllık yüzde 7,5'ken, şimdiki nefes kredisinin faizini dün Hazine ve Maliye Bakanlığı yıllık yüzde 17,5 olarak açıkladı.

Faizli Kredinin Faydası Yok

İzmir Bakkalar Odası Başkanı Emin Bağcı, faizle borç vermenin bir anlamı olmadığını şu sözlerle dile getirdi; "Bakkal esnafının zaten işleri düşük. 1 yıldır işler açılacak diye bekliyoruz ama bir hareket yok. Esnaf zaten kan ağlıyor. Temel gıda sektörünün de işleri düşük ama onlar diğer esnafa göre biraz daha iyi durumda. Esnaf zaten var olan borçlarını ödeyemiyor. Önce hibe desteğinden yararlanamadık şimdi de faizli kredi kullanacaklar. Biz var olan kredi borçlarımızı ödeyemediğimiz için öteleme bekliyoruz. Esnafa nefes kredisi diyorlarsa sıfır faizli kullandırmaları lazım. Onun dışında faizli olarak kredilerin hiçbirinin etkisi olmaz. Hele bu şekilde yüksek faizli kredinin esnafa hiçbir yararı olmaz hatta daha çok dar boğaza sokar".

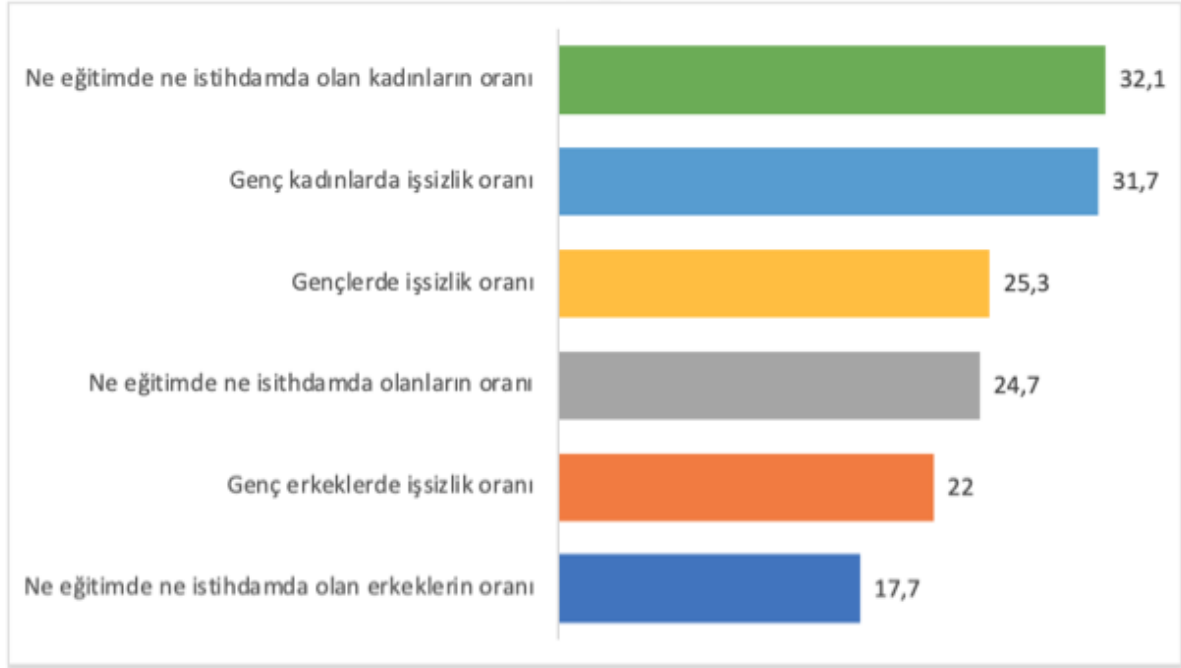
BİRİNCİ NEFES KREDİSİ	İKİNCİ NEFES KREDİSİ
Mayıs 2020	Mayıs 2021
Yıllık faiz oranı: %7,5	Yıllık faiz oranı: %17,5
Faiz tutarı: 7 bin 500 TL	Faiz tutarı: 17 bin 500 TL
Toplam borç: 107 bin 500 TL	Toplam borç: 117 bin 500 TL
Vade: 12 ay	Vade: 12 ay
Aylık taksit: 8 bin 958 TL	Aylık taksit: 9 bin 791 TL
(100 bin TL borçlanan için)	(100 bin TL borçlanan için)

İki nefes kredisi arasında ne oldu?

Hükümet salgın nedeniyle oluşan olağanüstü durumun birkaç ay içinde sona ereceğini öngördü, planlarını buna göre yaptı. Kredi paketleri bu nedenle 6 ay geri ödemesiz açıklandı. Ancak borç batağına sokulan esnaf, salgının bitmemesiyle borcunu ödeyemedi. 1 yıl önce yüzde 7,5 faizle verilen borçlar, şimdi yüzde 17,5 faizle yapılandırılacak.

GENÇ İŞSİZLİĞİ AİLELERİ SARSIYOR!

DİSK-AR tarafından 19 Mayıs'a özel "Genç İşsizliği Bülteni" hazırlanmıştır. Rapora göre Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ve Avrupa Birliği (AB) ülkeleri arasında genç işsizliğin en yüksek olduğu 8. ülke Türkiye'dir. Türkiye, "ne eğitimde ne istihdamda olan" gençler oranında OECD ülkeleri arasında 1. sıradadır.

Grafik: 15-24 Yaş Arası Gençlerde İşsizlik Oranları (Yüzde)

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 18 Mayıs 2021 tarihinde, 2021'in birinci çeyrek dönemine ait hane halkı İşgücü Araştırması (HİA) sonuçlarını açıkladı. DİSK-AR İşsizlik ve İstihdamın Görünümü 1. Çeyrek Bülteni'nde 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı'na özel dünyada ve Türkiye'de genç işsizliğine yer verdi.

TÜİK, 2020 1. çeyrekte 4 milyon 28 bin olan mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı işsiz sayısını 2021 1. çeyrekte 90 binlik bir artışla 4 milyon 118 bin olarak açıkladı. DİSK-AR; TÜİK'in açıkladığı dar tanımlı işsizliğin işten çıkarma yasağı sebebiyle gerçeği yansıtmadığını belirterek, gerçek işsizliğin 10 milyona dayanmış durumda olduğunu belirtiyor. DİSK-AR'ın TÜİK verilerinden yola çıkarak yaptığı hesaplamaya göre;

- 2020 1. çeyrekte 7 milyon 362 bin olan geniş tanımlı işsiz sayısı, 2021 1. çeyrekte 2 milyon 531 bin artışla 9 milyon 893 bin olarak gerçekleşti.

-Covid-19 salgınının işgücü piyasalarında yarattığı tahribattan gençler ve kadınlar daha fazla etkileniyor.

- Rapora göre OECD ve AB ülkeleri arasında genç işsizliğinin en yüksek olduğu 8. ülke Türkiye. Gençlerde işsizlik oranı OECD ülkelerinde ortalama yüzde 13,3 ve AB ülkeleri arasında yüzde 17,1 olarak gerçekleşti. Türkiye'de ise bu oran yüzde 22,9.

- TÜİK, 2020 1. çeyrek ve 2021 1. çeyrek arası bir yıllık dönemde mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı kadın işsizliğini 0,3 puan artışla yüzde 15,7 olarak açıkladı. Mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı kadın işsizliği son bir yılda 46 bin artarak 1 milyon 576 bin oldu. Mevsim etkisinden arındırılmış geniş tanımlı kadın işsizliği ise son bir yılda 1 milyon 166 bin kişi arttı. Kadınlarda mevsim etkisinden arındırılmış geniş tanımlı işsizlik 2021 1. çeyrekte 4 milyon 352 bin kişi oldu.

"TOZ BEZİ DEĞİL, EV İŞÇİYİZ" DİYORLAR

Geçinemediği için intihar eden esnafın hakları sana helal mi?

"Erdoğan grup konuşmasında 'Salgının başladığı günden bu yana 661 milyar liralık bir kaynakla milletimizin yanında olduğumuzu gösterdik' diyor. Sürekli verdik verdik diyorlar ama Türkiye dünya ülkeleri arasında halkına en az nakdi destek veren ülkeler arasında. 'Müjde' diye esnafa verdiğiniz 3- 5 bin TL'lik sadaka bu insanların bir aylık kirasını dahi karşılamıyorken, adı sanı bilinmeyen 20'ye yakın vergiyi karşılamıyorken, yatıramadığı sigorta primini ödeyemiyorken, insanların ekme teknesini kapattığın halde kapatmadığın icra dairelerinin gönderdiği icra borçlarını karşılamıyorken, geri kalan 14 ayı yok sayıp 3- 5 bin TL ile helalleşeceğini mi sanıyorsun? Sen esnafa dalga geçiyorsun, işçi emekçi ile dalga geçiyorsun, çiftçi ile dalga geçiyorsun. Geçinemediği için yaşamına son veren insanların geride bıraktıkları evlatları eşleri aileleri ile dalga geçiyorsun. Tarlada kalan ürünü çöpe döken, traktörüne haciz gelen çiftçi ile dalga geçiyorsun. Sor bakalım onların hakkı sana helal mi?"

3-5 Bin TL'lik Yardım, Esnafın Ancak Mezarına Taş Dikmeye Yarar!

Biz 'hükümet olarak sizi aç bıraktık, borca soktuk, iflasınıza neden olduk, al şu 3-5TL'yi de gel helalleşelim' diyorsun. Herhalde helalliği sadece son 4 ayda içeride dışarıda 67,5 milyar TL ödeme yaptığın faiz lobileri ile 10,3 milyar TL para aktardığın 5'li çeteden istiyorsun. Daha iki günce Antalya'da 24 yaşındaki işsiz bir gencimiz " iki elim yakanızda Recep Tayyip Erdoğan" notu ile intihar etti. Geçinemediği için yaşamına son veren kokoreççinin ailesine, İzmir'de kapalı olan kahvehanesinde intihar eden kahve esnafının ailesine bir sor bakalım, sana hakkını helal ediyor mu.' Sadece bu yılın ilk 4 ayında 36 bin esnaf kepenk kapattı. En az 60 esnaf hayatına son verdi. Ülkenin asıl gerçeği bizim insanlarımız işsizliği, açlığın pençesinde her gün verdikleri hayatta kalma mücadelesi. Yurt dışından gelecek 3-5 dolar için kendi insanımızın işi, aşı, geleceği yok sayılıyor. AKP iktidarı esnafın, işçinin, çiftçinin cenaze namazını kıldı. Halk arasında bir söz vardır: 'Ölü aşı neylesin, kabir taşı neylesin.' Esnafı yârdan ittirdin cenazesinde helalliği de sen istiyorsun. Milleti perişan edip, ölümüne neden olduktan sonra verdiğin 3-5 bin TL'lik yardım, anca canına kıyan esnafın, işçinin, işsizin, çiftçinin mezarına taş dikmeye yarar, kefen için de yine borca girmesi gerekir.

Sayıları Bir Milyonu Bulan Ev İşçileri Görünürde Varlar Ama Yasal Olarak Yoklar!

Sayıları 1 milyonu bulan, gündelikçi ya da aylıklı olarak evlerde çalışan, gün kazanıp gün geçinen, bir gün işe gitmezse ertesi gün açlıkla karşı karşıya kalan, ev temizliği işlerini yapan, hasta ve yaşlı bakımını üstlenen, çamaşır yıkayıp ütü yapan, ev içi hizmetin her noktasında yer alan, 'toz bezi değil ev işçisiyiz' diyen, ev emekçileri ile birlikteyiz. Her gün evimizi, çocuğumuzu, hastamızı emanet ettiğimiz kadın işçiler görünürde varlar ama yasal olarak hiçbir şekilde yoklar. Çünkü bu ülkenin kanunlarında gündelik ev işlerine giden kadın işçilerimizin adı yok. Türkiye'de yaklaşık 1 milyon gündelik işlere giden kadın işçi varken, bu işçilerimizin sadece 65 bini kayıtlı yani sigortalı olarak çalışmaktadır. Yani bu işçilerimizin neredeyse yüzde 99'u hiçbir güvencesi olmadan çalışmaktadır. Sigortasız yani hiçbir güvencesi olmadan çalışan ev işçilerinin sağlık, emeklilik gibi sosyal güvenlik haklarından yararlanamamaktadır.

100'den Fazla Ev İşçisi İş Cinayetlerinde Yaşamını Yitirdi

Ev işçilerinin ev hizmetlerinde yaşadıkları iş kazaları çoğu zaman çözümsüz kalmaktadır. Kayıt dışı çalışmanın etkisiyle yaşanan iş kazaları istatistiklere yansımamaktadır. Resmi olmayan verilere göre son ev içi hizmetlerinde son 5 yılda 5 binden fazla iş kazası yaşanmıştır. Yine resmi olmayan verilere göre 100'den fazla ev işçisi iş cinayetlerinde yaşamını yitirmiştir. Ev içi hizmetlerde işverenler tarafından alınmayan önlemlere bağlı olarak ev işçileri birçok meslek hastalığına maruz kalmaktadır. Menüsküs, bel ve boyun fitiği, astım, kas yırtılmaları, strese bağlı hastalıklar; ev işçilerinin karşılaştıkları başlıca meslek hastalıklarıdır. Kayıt dışı çalışmanın da etkisiyle ev işçilerinin yakalandıkları meslek hastalıkları da çözümsüz kalmaktadır.

Ev İşçisi Kadınların Cinsel Şiddete ve Mobbinge Maruz Kalıyor

Ev işçilerinin önemli bir bölümü günlük yevmiye usulü çalışmaktadır. İşverenler, ev işçilerini işe çağırdıkları sürece iş vardır. Bir başka deyişle ev işçileri işe gitmedikleri süre de herhangi bir gelir elde edemezler. Bunların yanı sıra ev işçilerinin iş yerlerinde yaşadığı bir diğer başlıca sorun ise maruz kaldıkları cinsel ve fiziksel şiddet ile mobbing uygulamalarıdır. Sendikaların verdiği bilgiye göre Türkiye'de ev hizmetlerine giden her 10 kadın işçiden 3'ü cinsel fiziksel şiddete ve iş yerinde mobbinge uğramaktadır. Pandemi döneminde tüm Türkiye'ye evde kal çağrısı yapıldı. Sokağa çıkma yasakları getirildi. Evde kalan ev işçileri ise açlığa, yoksulluğa terk edildi. Devlet gündelik işlere giden ev emekçilerine evde kalın dedi, Ama ne kirasını destek çıktı, ne de faturasını ödedi. Kayıt dışı çalışan ev temizlik işçileri ne kısa çalışma ödeneği hakkından yararlanabildi ne de işsizlik ödeneğine başvurabildi. 'Bu ülkede mutlak yoksulluğu sıfırladık' deyip, bakanlıktan ayrıldıktan sonra 39 bin TL maaşla Kardemir'in yönetimine atanan Zehra Zümrüt Selçuk, hiçbir güvencesi olmadan, asgari ücretin altında aylıkla ev geçindiren kadın işçilerimiz için acaba hangi çalışmayı yaptı? Nisan ayının sadece ilk 4 ayında örtülü ödenekten 781 Milyon TL harcayan devlet, hiçbir güvencesi olmayan 1 milyon kadın ev işçisine 1 TL dahi ayırmadı.

İktidar 1 Milyon Kadın Ev İşçilerinin Hakları İçin Hiçbir Adım Atmadı

Ev işçileri Dayanışma Sendikası verilerine göre pandemi sürecinde; ev işçilerinin %56,8'i bu dönemde işten çıkarıldıklarını ifade etmiştir. Ev işçilerinin %91,6'sı bu dönemde gelir kaybı yaşadığını belirtirken, %90,3'ü ise hanesinde kendisi haricinde işsiz kalan farklı kişiler de olduğunu vurgulamıştır. Ev işçilerinin %70,4'ü salgın döneminde kiralarnı ödeyemediklerini belirtirken, %86'sı kredi kartı borcunu ödeyemediğini belirtmiştir. Pandemi döneminde gelirsiz ve devlet desteğinden mahrum kalan ev işçilerinin % 43'ünün evine haciz geldiği belirtilmiştir. Zaten güvencesiz ve düşük ücretlerle hayatta kalma mücadelesi veren ev işçileri, pandemi sürecinde iyiden iyiye sefaletle sürüklenmiştir. Ev işçileri, insan onuruna yaraşır bir iş istiyor. Ev işçileri, insanca geçinebilecek bir ücret hakkı talep ediyor. Ev işçileri, sigortasız ve kayıt dışı çalışmaya maruz kalmak istemiyor.

Ev işçileri, iş yerlerinde iş cinayetlerine kurban gitmek istemiyor. Ev işçileri, mobinge ve tacize uğramak istemiyor. Ev işçileri 'insan onuruna yaraşır bir iş ve insanca geçinebilecek bir ücret hakkı' talep ediyor. Peki, bugüne kadar siyasi iktidar 1 milyon kadın ev işçilerinin hakları için herhangi bir adım attı mı? Hayır.

CHP İktidarında Güvencesiz ve Kayıt Dışı İstihdamına Son Vereceğiz. İşte Çözümler!

Ev emekçilerimiz ile birlikte burada bir kez daha sesleniyoruz. Cumhuriyet Halk Partisinin iktidarında; ev işçilerinin, güvencesiz ve kayıt dışı istihdamına, ucuz ücretlerle uzun saatler çalıştırılmasına, yasal güvenceden yoksun olmasına son vereceğiz. Ev işçilerimiz ile ilgili yasal düzenlemeleri yaparak ev işçilerimizi İş Kanunu kapsamına dâhil edeceğiz. Ev hizmetlerinde çalışanların çalışma koşullarını düzenleyen ayrı bir yönetmelik ve tüzük çıkartacağız. Ev işçilerini mesleki standartta kavuşturacağız. Sürekli ya da kısmi süreli çalışmasına bakılmaksızın, bütün ev işçilerinin 5510 Sayılı Kanunda sigortalı sayılanlar içinde yer almasını sağlayacağız. Ev işçilerinin örgütlenmeleri önündeki engelleri kaldıracacağız. İş kazası ve meslek hastalıklarının yaşanmaması için ev iş yerlerinde, önleyici tedbirleri zorunlu tutacak ve işçi sağlığı ve güvenliği risklerini düzenlemek amacıyla, iş sağlığı ve güvenliği kanununda gerekli düzenlemeleri yapacağız. ILO'nun 189 No'lu 'Ev İşçileri İçin İnsana Yakışır İş' sözleşmesini mecliste yasal güvence altına alacağız.

İKTİDAR VERDİĞİ DESTEĞİN İKİ KATINI VATANDAŞA CEZA OLARAK KESTİ!

Vergilere art arda zam yaparken destek ve harcamaları iyice kısıtlayan iktidar, halkın çaresizliği görmezden geliyor. 2023 hedefleri iflas edince şimdi 2053, 2071 vizyonu diye 50 yıl sonrası için hayal pazarlıyorlar. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın açıkladığı Ocak-Nisan dönemi bütçe rakamlarında, artırılan vergiler ve kesilen cezalarla 73,3 milyar TL harcanabilir faiz dışı gelir fazlası oldu

Cumhurbaşkanı Erdoğan iflasın eşiğine getirdiği ülkenin ve milletin sorunlarına kulak tıkayarak; iktidar müteahhitlerinin milyar dolarlık otoyol projelerinin açılışını yapıyor, şaşaalı törenlerle kurdele kesiyor, 2053 - 2071 vizyonundan söz ediyor. On yıl önce ilan ettikleri 2023 hedefleri tutmayınca sessiz sedasız rafa kaldırdılar, şimdi 50 yıl sonrasına dönük vaatlerle gündem değiştiriyorlar. Oysa ülkenin ve milletin gerçeği bambaşka. Milyonlarca işsiz, aylardır işletmesi kapalı küçük esnaf ve sanatkârın umutları tükeniyor.

Ocak-Nisan 2021 dört aylık bütçe verileri; vergi artışları ve hukuksuz kesilen cezalarla halktan toplanan paralarla ortaya çıkan milyarlarca liralık gelir fazlasının, halka destek için kullanılmasından kaçınıldığını, gösteriyor. Kurumlar vergisinde, otomobil ÖTV'sinde yapılan yüklü vergi artışları, son olarak akaryakıt ÖTV'sinde yüzde 188 artışla devam ediyor. Geçen yıl Ocak-Nisan döneminde 321 milyar olan bütçe gelirleri toplamı bu yıl 116 milyar artışla 427 milyara çıkarken, vergi gelirleri de 225 milyardan, 106 milyar artışla 331 milyar TL'ye yükselmiş. İlk dört ayda artan bütçe gelirlerinin tek başına 6,9 milyarı, salgında vatandaşa kesilen cezalardan elde edilmiş.

Buna karşılık 1,4 milyon esnafa müjde diye açıklanan tek seferlik desteğin toplam tutarı ise 4,6 milyar. Yani iktidar evinde işsiz-aşsız desteksiz oturmaya mahkûm ettiği vatandaşa, aylardır işyeri kapalı milyonlarca küçük esnaf ve sanatkâra vereceğini duyurduğu desteğin yaklaşık iki katını zaten salgında peşinen ceza olarak kesip kasaya atmış. Dört ayda vergi ve cezalarla gelir kalemleri yüzde 30-50 arasında artarken, harcamalar-destekler iyice kısılmış. Harcamalardaki artış sadece yüzde 9 olmuş!

İdlib'te Suriyelilere binlerce ev yapmakla övünen, kendi vatandaşı aş bulamazken Libya'ya 150 bin doz aş hibe eden iktidar, dört ayda bütçede 73,3 milyar TL faiz dışı gelir fazlası elde edilmesine rağmen halka destekten kaçıyor. Savunma hizmetleri için yapılan harcamalar 17 milyar liradan 34 milyara, güvenlik harcamaları 31 milyardan 34,1 milyar liraya çıkarken sadece bu iki kalemden 20 milyarı aşan harcama artışına karşılık geniş kesimler iktidarın gündeminde yok!

Milyonlarca kişi desteğe muhtaç iken bütçede vergiler ve cezalarla 4 ayda sağlanan 73,3 milyar TL harcanabilir gelir fazlasına dokunulmuyor. Halkın parası, iktidar müteahhitlerinin hazine garanti ödemeleri, dövize endekli otoyol, hastane, havaalanı kur farkı ödemeleri, şatafatlı açılış törenleri için kasada tutuluyor. Oysa dört ayda elde edilen bu gelir fazlası ile tüm hanelerin, insanca ve güvenli şekilde 3-4 aylık ihtiyacı rahatlıkla karşılanabilir. Aç-Kapa ile ne salgın bitiyor ne de dardaki kesimlerin çığıllıklarına çare olunuyor. Ne yazık ki iktidar, vatandaşın kestiği cezanın bile ancak yarısını millete reva görüyor.

AKP'NİN YEŞİLTARİFESİ 1 YIL OLMADAN KARARDI

Yeşil Tarife uygulaması, gönüllük esasına dayalı olarak 01/08/2020 tarihi itibarıyla başlamıştır. Bu uygulama ile tüketicileri yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen enerjiyi kullanmaya teşvik etmektir. Ancak yeşil tarife **69,97** kuruş ile başlamış sonra **80,24** kuruşa artırılmış ve daha sonra da **75,7591** kuruş ve son olarak da **74,7372** kuruşa indirilmiştir. **Tarife, yeterince teşvik edici olmadığı için eleştirilmektedir.**

Yeşil Tarifeyi tercih edecek tüketici mesken abonesi ise normalden yüzde 88 fazla ödemeyi göze almak durumunda.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından alınan ve 24/07/2020 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 23/07/2020 tarihli ve 9467 sayılı Karar ile Dağıtım Lisansı Sahibi Tüzel Kişiler ve Görevli Tedarik Şirketlerinin Tarife Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar’ın 18 inci maddesine iki yeni fıkra eklenerek elektrik faturalarına **Yeşil Tarife** uygulaması getirilmiştir. Bu uygulama ile tüketicileri yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen enerjiyi kullanmaya teşvik ederek, hem **Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması’na (YEKDEM)** hem de yenilenebilir enerji kaynaklarından üretim yapan şirketlere destek olmak amaçlanmaktadır. Yeşil Tarife uygulaması, gönüllük esasına dayalı olarak 01/08/2020 tarihi itibarıyla başlamıştır. Yeşil Tarife kapsamında enerji kullanmak isteyen tüketiciler kendi bölgelerinde faaliyet gösteren tedarik şirketlerinden yenilenebilir kaynaklara dayalı elektrik temin edebilmektedir.

Yeşil Tarife EPDK’nın uygulamadaki normal elektrik tarifesi fiyatlarına göre (dağıtım bedeli, vergi ve fonlar hariç) Daha Pahalıdır!

	NORMAL TARİFE (krş/kWh)	YEŞİL TARİFE (krş/kWh)	FARK (krş/kWh)	YÜZDE (%)
Sanayi	55,1547	74,7372	19,5825	35,504
Ticarethane	59,8186	74,7372	14,9186	24,939
Mesken	39,6717	74,7372	35,0655	88,389
Tarımsal Sulama	54,1193	74,7372	20,6179	38,097
Aydınlatma	54,7206	74,7372	20,0166	36,579

Yani, Yeşil Tarifeyi tercih edecek tüketici mesken abonesi ise normalden yüzde 88 fazla ödemeyi göze almak durumunda. Bu fark, ticarethane aboneleri için yüzde 24,9, sanayi aboneleri için ise yüzde 35,5, tarımsal sulama için de yüzde 38 oluyor.

Yeşil Tarife Teşvik Edici Özelliğini Kaybetti

Ağustos 2020 tarihinde uygulanmaya başlanan yeşil tarife sisteminin meskenlerde henüz bir yıl olmadan düzenleme amacı olan teşvik edici özelliğini kaybetti.

1 Ağustos 2020 tarihinde uygulanmaya başlanan tarifede EPDK; fon ve pay hariç olmak üzere kilovatsaat başına bedeli 69,97 kuruş olarak belirlemiştir. Söz konusu uygulama kapsamında hayata geçirilen ilk tarifede sanayi, ticarethane, mesken ve tarımsal sulama ayrımı yapılmadan tek bir bedel belirlenmiştir. Yeşil tarife kapsamında yapılan son değişikliği göre 1 Nisan 2021 tarihi itibarıyla yeşil enerji bedeli aboneler arasında fark gözetmeksizin 74,7372 kuruş olmuştur.

En Büyük Fark Meskenlerde Ortaya Çıkıyor

Yenilenebilir enerjinin kullanımının teşvik edilmesi amacıyla başlatılan düzenleme henüz bir yıl olmadan özellikle meskenlerde teşvik edici özelliğini yitirmiştir. Yeşil tarife ile mevcut tarife arasında en yüksek fark meskenlerde yaşanmaktadır. Buna göre meskenlerde kilovatsaat başına çıplak elektrik fiyatı mevcut tarifede 39,6717 kuruş olurken, yeşil tarifede 74,7372 kuruş olarak yüzde 88,3 oranında daha pahalı olmaktadır. Yeşil tarife sanayi abonelerinde yüzde 35, ticarethanelerde yüzde 24; tarımsal sulamada yüzde 38 olmak üzere daha kabul edilebilir düzeydedir.

HER TAŞIN ALTINDA ‘BEŞLİ ÇETE’ VAR

Mafyalaşan rejimin ortasında yaşanan kavga, siyasetin finansmanını yeniden tartışmaya açtı. İktidardan iş dünyasına ve mafyaya uzanan ilişkiler yumağında kamu ihalelerine ayrı bir paragraf açmak gerekiyor.

Çete elebaşı Sedat Peker’in itirafları ile ortaya dökülen kirliliğin merkezinde siyasetin finansmanı var. Sürekli üstünde durulan “İktidar-mafya-medya” ilişkileri meseleyi anlamak için tek başına yeterli değil. Hiç kuşku yok ki AKP iktidarı döneminin en karakteristik özelliklerinden biri kamu ihaleleri ve buradan türeyen inşaat rantı. Buraya mercek tutunca da kamuoyunda, “Beşli çete” olarak bilinen şirketlerden başkası çıkmıyor.

İhalelerin Toplam Tutarı 204 Milyar Dolar

Dünyada en fazla kamu ihalesi alan şirketler arasında bulunan ve 10 yılda aldıkları kamu ihalelerinin toplam büyüklüğü 204 milyar dolara dayanan müteahhitlik şirketleri vergi affından garanti ödemelerine kadar bir dizi ayrıcalıktan yararlandı. AKP iktidarları döneminde gerçekleştirilen köprü, otoyol, havalimanı, tünel ve şehir hastanesi gibi garantiler de verilen büyük yapıların ihalelerinin altından istisnasız bu şirketler çıktı. İnşaat ekonomisinden ortaya çıkan rant ile gücünü tahkim eden AKP ile kamu kaynaklarını kasalarına aktaran müteahhitlerin ilişkisi, bu dev tutarların paylaşımlara konu olduğu iddiaları, kamu arazilerinin aralarında mafyanın da bulunduğu oluşumlara peşkeşi, bugün yaşananları anlamamanın şifrelerinden bazıları...

Özel Af ve Muafiyet Getirdiler

Kamu ihalelerini alma konusundaki ayrıcalıklı konumları ile öne çıkan şirketler, yüzlerce kez vergiden de muaf tutuldu. Ticaret Bakanlığı'nın verilerine göre, Cengiz, Limak, Kalyon, Kolin ve Makyol firmaları için 2010-2020 yıllarını kapsayan 10 yıllık dönemde toplam 128 kez vergi, resim ve harç istisna belgesi indirimi sağlandı.

AKP iktidarları döneminde önlenemez yükselişe imza atan şirketin başında Cengiz Holding geldi. AKP döneminde aldığı kamu ihaleleriyle değerine değer katan ve 2010 yılında 422 milyon TL'lik vergi borcu silinen Cengiz Holding'in devletten aldığı ihalelerin bedelleri altı yılda 10 kat arttı. 2011 yılında aldığı iki işin ihale bedeli 774 milyon 611 TL olan şirketin 2017 yılında aldığı sekiz ihalenin bedeli ise 7 milyar 901 milyon TL oldu. Yedi yılda, aralarında Ordu-Giresun Havaalanı emniyet sistemleri ve deniz dolgusu inşaatı ve Samsun-Sinop arasındaki Güzelceçay-Dikmen Yolu'nun tünel ve üstyapı inşaatı gibi işlerin de yer aldığı 26 kamu ihalesini üstlenen Cengiz Holding'in 2011'den bugüne aldığı ihalelerin toplam bedeli ise 12 milyar 597 bin TL ile ifade edildi. Cengiz'in 2014-2020 dönemleri arasında aldığı ihalelerin toplam bedeli ise kayıtlara, 22 milyar 138 milyon TL olarak geçti.

Ülkeyi Resmen Talan Etiler

Cengiz Holding'in AKP döneminde hayata geçirdiği projelerin pek çoğu yurttaşların ve çevrecilerin de tepkisine yol açtı. Tepki çeken projelerden bazıları şöyle sıralandı:

- İstanbul 3. Havalimanı
- Karabiga Termik Santrali
- Hüseyin Avni Paşa Korusu
- Hasankeyf Ilısu Barajı

Cengiz Holding'in havalimanları ve elektrik dağıtım yapım işlerini de içeren öne çıkan projelerinin ihale bedelleri kayıtlara şöyle yansdı:

- İstanbul Havalimanı: 58 milyar 890 milyon TL
- İstanbul Avrupa Yakası Boğaziçi Elektrik Dağıtım: 3 milyar 626 milyon TL
- İstanbul Taksim-4. Levent Metrosu: 2 milyar TL
- Ankara – İstanbul Hızlı Tren 2. Etap: 1 milyar TL
- Kuzey Marmara Otoyolu: 13 milyar 600 milyon TL
- Gayrettepe – İstanbul Metrosu: 4 milyar 845 milyon TL

Havalimanları, Köprüler ve Otoyollar

Cengiz ile birlikte kamu ihalelerinde adı en çok anılan şirket olan Limak ise elektrik dağıtım bölgelerindeki faaliyetleriyle dikkati çekti. Şirketin aldığı son üç kamu ihalesinin toplam bedelinin 2 milyar 108 milyon TL olduğu öğrenildi. Holdingin baraj ve barajlar üzerine kurduğu HES'ler, doğa tahribatına yol açtığı gerekçesiyle yurttaşlarca eleştirildi.

Köprü-otuyol, baraj-HES, havalimanı yapımı gibi işlerde adından söz ettiren Limak'ın yüksek bütçeli kamu ihalelerinden bazıları şunlar oldu:

- İstanbul Havalimanı: 58 milyar 890 milyon TL
- Çanakkale Köprüsü ve Çanakkale otoyolu: 10 milyar 354 milyon 576 bin 202 TL
- Ankara Yüksek Hızlı Tren Garı: 37,5 milyon dolar

- Çetin Barajı ve Hidroelektrik Santrali: 2 milyar 100 milyon TL
- Sabiha Gökçen Havalimanı: 2 milyar 962 milyon TL

İsmi, “Beşli çete” eleştirilerine konu olan şirketler arasında yer alan Kalyon da Cengiz ve Limak’tan geri kalmadı. Kalyon, 2015-2020 dönemlerinde 23,5 milyar TL’lik kamu ihalesi aldı. Kalyon Holding’in havalimanı yapımı, demiryolu inşaatı, deniz geçişi isale hattı, otoyollar gibi projeleri de içeren yüksek maliyetli projeleri arasında şunlar yer aldı:

- İstanbul Havalimanı: 58 milyar 890 milyon TL
- KKTC Deniz Geçişi İsale Hattı: 483 milyon TL
- Kuzey Marmara Otoyolu: 13 milyar 600 milyon TL
- Gayrettepe 3. Havalimanı metro: 4 milyar 845 milyon TL
- Kirazlı-Halkalı metrosu: 2 milyar 414 milyon TL
- Başakşehir Stadyumu: 134 milyon 949 bin TL
- Taksim Meydanı düzenleme inşaatı: 51 milyon 555 bin TL

Bir Yıl İçinde 10 Milyar TL’lik İhale

Kamudan en fazla ihale alan bir diğer şirket olan Makyol’un yalnızca 2017 yılında aldığı kamu ihalelerinin bedelinin 10 milyar TL’yi bulduğu öne sürüldü. Toplam 1,3 milyar TL değerindeki Sabiha Gökçen Havalimanı Gelişim Projesi ihalesi, şirketin aldığı ihalelerde öne çıkarken şirketin üstlendiği diğer bazı ihaleler şunlar oldu:

- Osmangazi Köprüsü: 1,2 milyar dolar (Nurol, Özaltın, Makyol, Astaldi, Yüksel ve Göçay konsorsiyumu)
- Gebze - Orhangazi - İzmir Otoyolu: 10 milyar 51 milyon TL
- Ovit Tüneli: 1,5 milyar TL

Resmen Aralarında İş Bölüşümü Yapmışlar

Altyapı inşaatları ile elektrik santralleriyle öne çıkan Kolin’in aldığı ihalelerden bazıları ise şunlar oldu:

- Yeni Havalimanı – Halkalı metro hattı: 4,3 milyar TL
- Soma Kolin Termik Santrali: 1 milyar 780 milyon TL
- Kuzey Marmara Otoyolu: 13 milyar 600 milyon TL (konsorsiyum)
- Ankara Hızlı Tren Garı: 280 milyon 875 bin TL

En büyük çevre mücadelesi

Kamu ihalelerinin gedikli müteahhitlik şirketlerinin birçok projesi de şikâyete konu oldu:

•Türkiye’nin en büyük çevre davası, Artvin Cerattepe’de Cengiz Holding’e karşı yürütüldü. 2016 yılında iş makinelerini Cerattepe’ye çıkarmak isteyen şirkete karşı Artvin halkı, araçları ile yola kurdukları barikatlarla iş makinelerinin bölgeye çıkmasına izin vermedi. Yurttaşların iki gün boyunca sürdürdüğü mücadelenin ardından iş makineleri Cerattepe bölgesine çıkarıldı. Olayların büyümesi üzerine Artvin heyeti ile Ankara’da görüşen dönemin başbakanı Ahmet Davutoğlu, hukuki süreç sona erene kadar Cerattepe’de çalışma yapılmaması yönünde talimat verdi. Danıştay, 2017 yılı Temmuz ayında yerel mahkemenin, “Madencilik yapılabilir” kararını onadı. Böylece Cerattepe’deki yıkım başladı.

•Cengiz-Limak-Kolin konsorsiyumunca yapılan 3. Havalimanı inşaatı İstanbul 4. İdare Mahkemesi’nin verdiği karar ile 2014 yılında durduruldu. Ancak yargı kararı yok sayılarak inşaat sürdürüldü.

•Turizm Bakanlığı’nın, 2003’te Cengiz İnşaat’a tahsis ettiği tatil köyünün yanındaki arazinin imar planı değiştirildi. Başka firmalardan başvuru da alınmadan bu arazi de Cengiz İnşaat’a verildi. Ancak firma bu araziye daha sonra bir Rus firmasına kiraladı. TMMOB dava açtı ve arazi tahsisi ile imar planı değişiklikleri mahkemece iptal edildi. Bu gelişme sonrası tazminat davası açan Cengiz İnşaat’ın talebi de reddedildi.

•Danıştay, 2014 yılında Kolin Şirketler Grubunun Soma Yırca’da yapacağı termik santral için “Acele kamulaştırma” kararını durdurdu. Bir gecede 6 bin zeytin ağacının kesilmesiyle ülke gündemine oturan Manisa’nın Soma ilçesi Yırca Köyü’ne ilişkin Manisa 2.İdare Mahkemesi de oy birliğiyle “ÇED olumlu” kararının yürütmesinin durdurulmasına hükmetti.

EŞEL MOBİL SİSTEMİ İFLAS ETTİ, FATURA VATANDAŞA KALDI

Cumhurbaşkanlığı, akaryakittan alınan ÖTV tutarlarını benzinde yüzde 54, motorinde yüzde 78.3, LPG otogazda yüzde 188.5 arttırdı. Buna bağlı olarak benzinin litresi 55, motorinin litresi 67 kuruş, LPG otogaz fiyatı ise 35 kuruş zamlandı.

Eşel mobil sistemi iflas etti, fatura ÖTV zammı olarak vatandaşa kesildi. İktidarın yanlış politikalarıyla enerjide yeni zamlar da kaçınılmaz Rekor orandaki ÖTV zammı; iktidarın tamamen popülist bir şekilde uyguladığı “eşel mobil sisteminin” iflas ettiğinin göstergesidir. 33 ay önce popülist bir şekilde başlayan söz konusu uygulama bugün akaryakıtta vatandaşımıza fahiş zam olarak döndü. İktidar faturayı kendisine değil, yine vatandaşımıza kesti. Yanlış ekonomi politikalarıyla 2018 yılında ortaya çıkan döviz krizinin ardından kur kaynaklı artışları pompa fiyatına yansıtmayıp ÖTV üzerinden karşılayan iktidar böylece vatandaşa sözde destek verdiğini savunuyordu. Ancak bugün sözde destek, vatandaşa rekor zamma dönüştü. Bu süreç içerisinde iktidar akaryakıtta kur kaynaklı gizli zamları; ÖTV üzerinden - başka bir deyişle vatandaşın başka bir cebinden almaya devam etti. Tek adam rejimine geçilmesiyle birlikte 4,5 TL seviyesinde olan dolar kuru; yanlış ekonomi politikaları nedeniyle 3 yıl içinde 8,5 TL seviyesine yükseldi. Bu durum başta LPG olmak üzere bütün akaryakıt türlerinde eşel mobil sistemi sürdürülemez noktaya getirdi.

ÇAYKUR ÇAY DEĞİL ZAM DEMLEDİ

Kurum zararını çaya zam yaparak tüketicinin sırtına yıktığı gerekçesiyle eleştirilen ÇAYKUR'un beş yıllık zam bilançosu belli oldu. Yapılan reklam harcamalarını makûl gören idare, kuru çaya yüzde 75 zam yaptı.

2019 yılındaki 657 milyon 86 bin TL'lik zararı tüketicinin sırtına yıkarak çaya üç ayda toplam yüzde 32,5 zam yapan ÇAYKUR'un 2015-2020 yıllarını da kapsayan beş yıllık dönemde kuru çaya yaptığı toplam zam miktarı belli oldu. Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre, kuru çaya beş yılda toplam yüzde 76,06 oranında zam geldi.

Sayıştay'ın çay tarımının sürdürülebilirliğinin sağlanması konusunda yetersiz kaldığı tespitinde bulunduğu ÇAYKUR'un verileri, Türkiye'de en çok tüketilen içecek olan çaya yapılan fahiş zammı ortaya koydu.

Beş Yılda İki Kata Yakın Pahalandı

Çay İşletmeleri genel Müdürlüğü, 2015-2020 yıllarını da kapsayan beş yıllık dönemde kuru ve yaş çaya yapılan zam oranlarını açıkladı. 2020 yılında kuru çaya zam yapılmaması ile övünüle de yurttaşın çayı beş yıl öncesine göre neredeyse iki kat pahalıya içtiği anlaşıldı. Toplam 2 milyar dolar ticaret hacmi itibarıyla Doğu Karadeniz bölgesinin en önemli ekonomik ürünü olan çay, 2015 yılından bugüne tüketiciye yüzde 76 daha zamlı ulaştı.

ÇAYKUR'un verilerine göre, 2015 yılında kuru çay, 2014 yılına oranla yüzde 22,1 zamlandı. 2016 ve 2017 yıllarında ise kuru çaya sırasıyla yüzde 12,64 ve yüzde 9,32 zam yapıldı. 2015,2016 ve 2017 yıllarında kuru çaya yapılan toplam zam yüzde 44,06 olurken aynı dönemde yaş çaya yapılan zam yüzde 39,51 oldu.

2019 Yılında Rekor Zam Yapıldı

Verilere göre, kuru çaya 2018 yılında zam yapılmadı. Ancak 2019 yılı, 2015-2020 döneminde çay açısından en zamlı yıl oldu. Buna göre, 2019 yılında yıl içerisinde yapılan iki ayrı zamlarla toplam zam oranı yüzde 32'ye ulaştı. 2020 yılında kuru çaya herhangi bir zam yapılmasa da beş yıllık toplam zam oranı yüzde 76,06 olarak gerçekleşti.

Milyonluk Harcamaya 'Makûldür' Savunması

ÇAYKUR'un Varlık Fonu'na devredildiği 2017 yılından bugüne zararı, yüzde 104 arttı. İdare, ülkede çay satmak için 36 milyon TL'lik reklam harcamasına imza attı. İdarenin reklam harcamasına yönelik açıklamasında, “Ortalama yıllık ciromuzun göz önüne alındığında cironun yaklaşık yüzde 1'ine tekabül eden bu miktarın makûl olduğu kanaatindeyiz” ifadesi kullanıldı.

Çay Üreticileri İsyan Etti: Kota ve Kontenjane Derhal Son Verilsin

Çay sezonunun başlamasının üzerinden birkaç gün geçmesine rağmen ÇAY-KUR, çay alımlarında kontenjan uygulamaya başladı. Sezonun başında dekar başına alınan çayın 17 kilografa düşmesine tepki gösteren üreticiler dün Artvin Hopa'da çay fabrikası önünde bir araya geldi. Fabrika müdürü ile konuşan üreticiler ÇAYKUR Genel Müdürü Yusuf Ziya Alim ile görüşme talep etti. Hopa Belediye Başkanı Taner Ekmekçi'nin de katıldığı eyleme 300'ün üzerinde çay üreticisi katıldı. Fabrika önündeki eyleme katılan çay üreticisi Yılmaz Hacımuratoğlu, şunları söyledi: “Günlük dekar başına çay alımını 27 kiloya düşürüldü. Bu üreticinin 40 günde

çay toplaması anlamına geliyor. Ama 40 güne ikinci sezon gelecek. Çay dalında bozulacak. Elimizde çaylarımız kaldı. ÇAYKUR'a veremeyince özel sektöre vermek zorunda kalıyoruz onlarda üreticinin zor durumunu kullanıyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan, 3,85 lira olarak açıkladı çayın taban fiyatını. Biz bu fiyatı az buluyorduk. Çünkü Gübre fiyatı yüzde 70 arttı. Biz devletin verdiği taban fiyatı az bulurken ÇAYKUR'un uyguladığı kota ve kontenjan nedeniyle çay elimizde kaldı. Özel sektör fırsata çevirdi işi. Yaş çayın kilosunu 2,85 liraya almaya başladı. Üstelik bir sene sonra ödeme veya yarısını kuru çay olarak veriyor. Yıllardır kotanın kontenjanın kaldırılmasını istiyoruz. Çayda sömürünün sona ermesini istiyoruz. Geldik fabrikanın önündeyiz ve bekliyoruz. Fabrika müdürüyle görüştük ama biz genel müdürle görüşmek istiyoruz. ÇAYKUR, Varlık Fonu'na devredildi hesapları kitapları artık kamuoyuna açıklanmıyor. Zarar ettiği söyleniyor ama bize neden zarar ettiği açıklanmıyor. Çay üreticilerinin emekleriyle, alın teriyle kurulan ÇAYKUR'un özelleştirilmesine karşı çıkıyoruz”

BUĞDAYDA ZAM FIRTINASI ESECEK

Buğdaya gelecek zam, ekmeğe, makarnaya, bulgura ... yani halkın karnını doyurduğu ürünlere gelecek zam demektir.

Kuraklık yüzünden buğdayda 4 milyon tona yakın rekolte kaybı bekleniyor. Hükümet ithalata güvence de bu yöntem eskisinden pahalı. Gelecek aylarda un, makarna ve ekmek fiyatlarında sert artışlar yaşanması muhtemel.

Türkiye’de çiftçiler afet büyüklüğünde bir kuraklık kriziyle mücadele ediyor. Kriz özellikle hububatı vurmuş durumda. Tüm yurda yaygın olmakla beraber özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde arpa ve buğday üreticileri rekolte kaybının yüzde 80-90'lara vardığını ifade ediyor. Krize karşı hükümetten herhangi bir önlem açıklanmış değil. Çiftçilerin feryadı Ankara’dan duyulmazken, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2021 yılı sonuna ilişkin Bitkisel Üretim Tahmini başlıklı çalışmasını yayımladı. Buna göre 2021 sonunda buğday üretimin önceki yıla göre yüzde 7,3 azalacağı tahmin edildi. 2020’de 20,5 milyon ton olan buğday üretimi bu yıl 1,5 milyon ton azalacak. Ancak konuya ilişkin hazırlanan diğer raporlar böyle bir azalmanın bile iyimser olduğunu ortaya koyuyor. Türkiye Ziraat Odaları Birliği’nin 6 Mayıs’ta kamuoyuna duyurduğu kuraklık raporuna göre buğdaydaki rekolte kaybının 2 milyon ton olacağı tahmin ediliyor.

Türkiye’de üretilen her 10 kilo buğdayın 1 kilosu Urfa’da üretiliyor. Bu nedenle bölgede üretim yapan ve aynı zamanda Türkiye Ziraatçılar Derneği’nin Urfa temsilcisi olan Müslüm Ösün’le konuştuk. Ösün, sadece Güneydoğu bölgesinde rekolte kayıplarının yüzde 90’a vardığını, tüm yurttan ise ortalama yüzde 20’ye varan kayıpların yaşanacağını bildirdi. Bu haliyle toplam üretimin 4 milyon tona yakın azalacağını tahmin eden Ösün, toplam üretimin 16,5-17 milyon ton civarında gerçekleşeceğini söyledi. Ösün’ün tahmini gerçekleşirse ülkenin buğday üretimi 90’lı ve 2000’li yıllarda gerçekleşen yıllık üretimin dahi altına düşebilir.

4 Milyon Tona Yakın Kayıp

Bu haliyle rekolte kaybının 1,5 milyon tondan 4 milyon tona kadar gerçekleşebileceği tahmin ediliyor. Buğday zorunlu ürün olacağı için talep düşmeyecek ve ülkenin buğday açığı ithalatla telafi edilmek zorunda kalacak. Ancak geçmiş yıllarda ithalat büyük oranda çiftçinin canını yaksa da, bu sefer hem çiftçinin hem de tüketicinin cebine darbe vuracak. Zira dünyadaki buğday fiyatları da yükseliş eğiliminde.

2016’dan bu yana düzenli olarak yükselen buğday fiyatları son 5 yılda ton başına 120 dolar seviyelerinden 250 dolar seviyelerine kadar yükseldi. Son aylardaki fiyat artışlarıyla birlikte fiyatların 300 dolara kadar çıkması bekleniyor.

Ancak sorun yalnızca buğday fiyatlarının artmasıyla sınırlı değil. Zira gıda enflasyonundan tedirgin olan ihracatçı ülkeler buğday satışında kota veya ihracat vergisi gibi uygulamalarla buğday stoklarını korumak istiyorlar. Bu ülkelerin başında da Rusya geliyor. Rusya, buğday ihracatında ton başına 50 avroya kadar çıkan ihracat vergisi uyguluyor. Türkiye ise 2020’de ithal ettiği buğdayın yüzde 67’sini bu ülkeden alıyor. Böylece sadece buğday fiyatları değil vergiler nedeniyle de ithalat daha pahalı bir seçenek.

Buğday fiyatlarındaki artış ve ihracat vergilerinin yanı sıra, tüketicinin cebine darbe vuracak bir diğer gelişme ise Türk Lirası’ndaki değer kaybı. 1 yıl önce 6,80 civarında seyreden dolar/TL kuru bugün 8,40’ın üzerinde işlem görüyor. Bir çok uluslararası banka müşterilerine Dolar/TL’de yıl sonunda 9 liranın üzerinde fiyatlar bildiriyor.

Bu 3 gelişme makarna, un ve ekmek fiyatlarında ülkenin gelecek aylarda sert bir zam dalgasıyla karşılaşacağını ortaya koyuyor.

Buğdayın %70'i ABCD'nin Kontrolünde

Türkiye'de buğday üretimi son 30 yıldır yerinde sayıyor. Buna karşılık stoklanabilir bir ürün olan buğday artık ABCD grubu olarak anılan küresel gıda devlerinin kontrolünde. Türkiye de bu ülkelere bağımlı hale getirilmiş durumda. İşte buğday, soya, mısır ticaretinin yüzde 70'ini kontrol eden 4 şirket;

- 1-Archer Daniels Midland (ADM)
- 2-Bunge
- 3-Cargill
- 4-Louis Dreyfus Company

Ekmek, Un ve Makarna Lüks Olacak!

1-Buğday fiyatları artıyor

Son 5 yılda dünya buğday fiyatları yüzde 100'e yakın artarak ton başına 250 doların üzerine çıktı. İthalat artık çok pahalı.

2-Rusya ihraç etmek istemiyor

Gıda enflasyonundan tüm dünya tedirgin. Türkiye'nin ithal buğdayının %67'sini karşılayan Rusya, buğday ihracatına vergi uygulamaya başladı.

3-TL değer kaybediyor

Uluslararası fon kuruluşları Dolar/TL'yi yıl sonunda 9 TL'nin üzerinde fiyatlıyor. Son 1 yılda ise Dolar/TL yüzde 30'dan fazla artış göstermiş durumda.

ÜRETİCİYİ İTHALAT VURDU

Uzun zamandan bu yana buğday çiftçisinin eline geçen para maliyetinin altında kalıyor. Çiftçinin en temel sorunu mazotundan gübresine yüksek girdi maliyetleri. Buğdayda kurtuluş reçetesi ithalat değil üretimin hedeflenmesi, küçük aile işletmelerinin desteklenmesi, sürdürülebilir ve planlı tarım politikaları izlenmesidir.

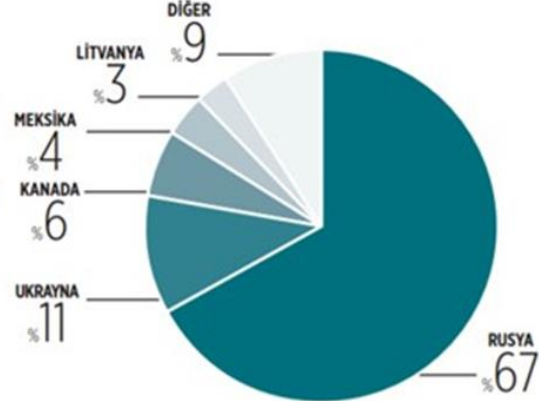
Rekoltenin kuraklıktan dolayı 2 milyon ton düşeceği tahmin edilen ekmeklik buğdayın alım fiyatı yüzde 36,4 artırılarak ton başına 2 bin 250 lira oldu. Buna karşılık son bir yılda kimyasal gübre fiyatları ise yüzde 55-68 arttı. Tarımsal üretimin temelini oluşturan buğday, insan ve hayvan beslenmesinin yanı sıra hammadde olarak sanayide kullanımından dolayı tarımda ön planda yer alan bir bitkidir. Gelişmiş ülkelerde buğday tüketiminin düşük olmasına karşın, az gelişmiş ülkelerde oldukça fazladır.

Buğdayda Dünya Lideri Çin

ÜLKELERE GÖRE BUĞDAY ÜRETİMİ (2020)

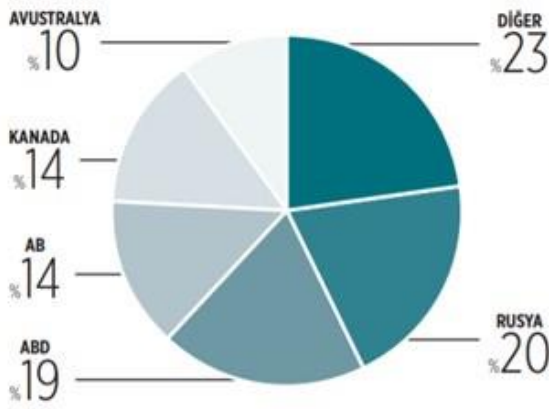
TÜRKİYE'NİN BUĞDAY İTHAL ETTİĞİ ÜLKELER

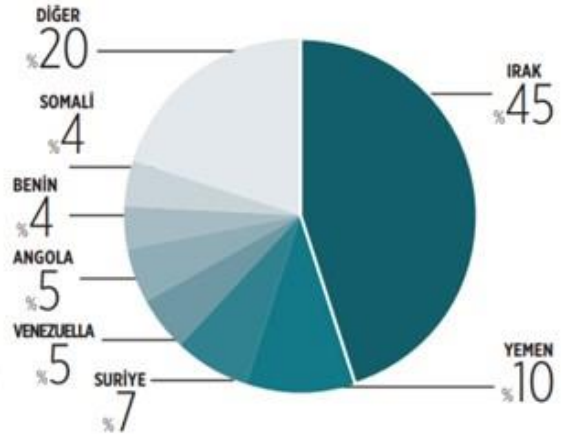
Dünyada buğday üretimi yıllara göre değişmekle birlikte 2020/21 döneminde 773 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Uzun yıllar ikinci sırada yer alan Çin, söz konusu dönemde üretimini artırarak yüzde 17'lik pay ile dünyanın en büyük üreticisi haline gelmiştir. AB yüzde 16'lık payı ile ikinci, Hindistan ise yüzde 14'lük payı ile üçüncü sırada yer almıştır. Bu ülkeleri Rusya (yüzde 11) ve ABD (yüzde 7) izlemiştir.

ÜLKELERE GÖRE BUĞDAY İHRACATI (2020)

TÜRKİYE'NİN ÜLKELERE GÖRE UN İHRACATI (2020)

İhracatta Rusya İlk Sırada

2010 yılında buğday ihracatında ilk 5'e bile giremeyen Rusya, 2020'de lider olmuştur. Rusya'nın ardından yüzde 19'luk payla ABD ikinci sırada yer almakta, bu ülkeleri AB (yüzde 14), Kanada (yüzde 14) ve Avustralya (yüzde 10) izlemektedir.

Piyasaya 4 Şirket Hâkim

Dünyada başta buğday, mısır ve soya fasulyesi olmak üzere tarımsal ürün ticaretinin yüzde 70'ine dört şirket hakimdir: Archer Daniels Midland (ADM), Bunge, Cargill ve Louis Dreyfus Company. Bu şirketler birlikte "ABCD grubu" veya kısaca "ABCD" olarak bilinirler. ADM, Bunge ve Cargill ABD firmalarıdır; Louis Dreyfus'un merkezi Hollanda'nın başkenti Amsterdam'da bulunmaktadır. En büyük şirket Cargill olup, onu ADM, Dreyfus ve Bunge izlemektedir.

Rekolte Yağışa Bağlı

Türkiye coğrafyası, gen merkezi olduğu buğdayda geniş bir çeşitliliğe ve zenginliğe sahiptir. Buğday üretiminin yüzde 78'i kuru tarım alanlarında yapılmaktadır. Dolayısıyla sadece doğal yağışlarla yetiştirilen buğdayın verimi düşüktür. Ekim alanlarının tarla alanları üst sınırına ulaşması, üretimin kurak şartlarda yapılması, ekim ve başaklanma dönemlerinde kritik su ihtiyaçlarının karşılanamaması verimi kısıtlamaktadır. Hububat ekim alanlarındaki en önemli artış 1950-1960 döneminde olmuştur. Bu artış 1949 yılından sonra Marshall Planı çerçevesinde tarımda traktör sayısındaki hızlı artışa bağlı olarak meraların sürülüp tarla arazisi haline getirilmesiyle sağlanmıştır. Üretimde 1950'li yıllardaki artışlar ekim alanlarındaki genişlemeden, 1970'lerden sonraki artışlar ise verimdeki yükselmeden kaynaklanmıştır.

2020 yılında buğday üretimi 20.5 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 1988 yılında nüfus 53 milyon iken üretim yine 20.5 milyon ton idi. Bu dönemde nüfus yüzde 58 oranında artarak 84 milyona ulaşmıştır, ancak buğday üretimi yerinde saymıştır. Son 30 yıllık dönemde buğdayda verimlilik ve maliyet sorunlarını çözmek için ciddi bir çaba gösterilmediği gibi uygulanan politikalar da hiçbir zaman çiftçiden yana olmamıştır. Bu nedenle 30 yıl önce 96 milyon dekar olan buğday ekim alanları yüzde 28 küçülerek günümüzde 69 milyon dekara gerilemiştir.

Buğdayda geçen yıl 20,5 milyon ton olan rekoltenin bu yıl kuraklıktan dolayı yüzde 9.75 oranında azalarak yaklaşık 18,5 milyon ton olarak gerçekleşeceği tahmin ediliyor. O nedenle 2020 yılında 9,7 milyon ton olan buğday ithalatı 2021 yılında daha da artacak.

Enflasyonu önleme adı altında buğday fiyatlarını kontrol altında tutmak için sürekli olarak üreticiyi ithalat yoluyla terbiye etmeye kalkışmak, çiftçinin buğday üretiminden vazgeçmesine, giderek piyasanın daha fazla dışa bağımlı hale gelmesine yol açmaktadır.

Bölgelere Göre Üretim

Buğday neredeyse Türkiye'nin her bölgesinde yetiştiriliyor. Ama en yaygın olarak İç Anadolu Bölgesi'nde üretilmekte.

2019 yılında ekmeçlik buğday üretiminde yüzde 33'lük payla İç Anadolu Bölgesi ilk sırada yer almış, bu bölgeyi yüzde 18 payla Marmara ve yüzde 14 payla Güneydoğu Anadolu izlemiştir. Makarnalık buğday üretiminde ise ilk sırayı yüzde 39'luk payla Güneydoğu ve yüzde 32'lik payla İç Anadolu bölgeleri aldı.

Bu bölgeleri sırasıyla Ege Bölgesi (yüzde 14) ve Akdeniz Bölgesi (yüzde 11) takip etmiştir.

Buğdayda Dışa Bağımlılık

Türkiye’de, özellikle son yıllarda buğdayda yaşanan üretim ve kalite sorunları nedeniyle talep karşılanamamakta ve ithalata baş vurulmaktadır. Önemli bir buğday üreticisi olan Türkiye’nin ithalata bağımlılığının arttığı ve giderek gıda güvencesini yitirdiği FAO raporlarında da yer almaktadır. Örneğin 2000 yılında 964 bin ton olan buğday ithalatı, 2019 yılında 9.8 milyon ton gibi rekor bir seviyeye ulaşmış, 2020 yılında da aynı seviyede gerçekleşmiştir. 2020 itibariyle Türkiye, Endonezya ve Mısır’ın ardından dünyanın en büyük üçüncü buğday ithalatçısı haline gelmiştir.

Türkiye’de Yıllara Göre Buğday Üretimi Ve İthalatı

Yıllar	Üretim (Bin Ton)	İthalat Miktar (Bin Ton)	İthalat Tutar (Milyon \$)
2000	21.000	964	126
2005	21.500	136	25
2010	19.674	2.554	655
2015	22.600	4.350	1.103
2019	19.000	9.802	2.265
2020	20.500	9.750	2.365

Kaynak: TÜİK

Buğday ve Gübre Fiyatlarının (TL/ton) Karşılaştırılması

	2020 Mart	2021 Mart	Artış (%)
Buğday üretici fiyatı	1.350	1.720	27
TMO buğday alım fiyatı*	1.650	2.250	36
Gübre (Üre) fiyatı	2.038	3.167	55
Gübre (DAP) fiyatı	2.397	4.025	68
(*) Mayıs ayı itibariyle			

Kaynak: TÜİK, Tarım ve Orman Bakanlığı

Buğday ithalatının büyük çoğunluğu (yüzde 78’i) navlun ve rekabetçi fiyat avantajı nedeniyle Rusya Federasyonu ve Ukrayna’dan yapılmaktadır. Öte yandan üreticiyi ve üretimi desteklemek, ekim alanlarını artırmak yerine ithalat kolaycılığını tercih eden Türkiye, Rusya ve Ukrayna’dan buğday alıp, Ortadoğu ve Afrika ülkelerine un ve unlu mamuller satarak küresel gıda piyasasında değirmencilik ve unlu mamuller üreticiliği rolünü benimsemiş gözükmektedir. 1980’li yıllarda başlayan neoliberal politikalar, çiftçileri piyasanın vahşi koşullarına terk etmiş, bu süreçten buğday çiftçisi de derinden etkilenmiştir. Enflasyonu düşürmek bahanesiyle gümrük vergilerinin düşürülmesi veya sıfırlanması, bir süre için ürün fiyatlarını baskılamakta; ancak ucuz ithal ürünlerle rekabet şansı bulunmayan üreticinin tarımı, toprağı terk etmesine yol açmakta, bu sarmalda fiyatlar tekrar yükselmektedir. Bu nedenle uzun yıllardan beri buğdayda çiftçinin eline geçen fiyatlar maliyetin altında kalmaktadır. Tarımsal üretimde kullanılan girdilerde (tohum, gübre, tarım ilacı, mazot gibi) ithalata bağımlılık giderek artmakta, günümüzde çiftçinin en başta gelen sorununu yüksek girdi maliyetleri oluşturmaktadır.

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO), 2021 yılı hububat (buğday, arpa, yulaf) ve bakliyat (mercimek ve nohut) alım fiyatlarını açıkladı. 2021 ürünü ekmeleklik buğday alım fiyatı yüzde 36,4 artırılarak ton başına 2 bin 250 lira oldu. Açıklanan fiyatlar Ulusal Hububat Konseyi tarafından “Sanayici, tüccar ve çiftçimizin uygun gördüğü bir fiyat” olarak değerlendirildi. Küçük işletmelerin hakim olduğu ve kuraklığın büyük zarar verdiği İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu çiftçileri ise fiyatları düşük buldular. Halen ekmeleklik buğdayın borsa fiyatı 2.300 lira, navlun dahil ithalat fiyatı ise 300 dolar (2.500 lira) civarında.

Son bir yılda (2020-2021 Mart ayları arasında) buğdayda çiftçinin eline geçen fiyatların yüzde 27 artmasına karşılık, kimyasal gübre fiyatları yüzde 55-68 artmıştır. Bu rakamlar bile buğday üreticisinin ne denli mağdur olduğunu ortaya koymaktadır.

Neler Yapılmalı?

- Çiftçinin boş bıraktığı buğday tarlalarını yeniden üretime kazandırmak için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
- Üretimde yağış rejimine bağlı olarak görülen dalgalanmaları azaltmak için sulama yatırımları artırılmalıdır.
- Tarım destekleri ABD ve AB'de olduğu gibi en az üç yıllık süre için belirlenmeli, destekler çiftçiler tohum ekmeden önce ödenmelidir.
- Çiftçinin eline geçen fiyatları esas alan tarım politikaları uygulanmalı, ürün fiyat destekleri girdi maliyetlerine göre endekslenmelidir.
- Üreticilerin kendilerinin örgütledikleri demokratik işleyişe sahip kooperatifler yasal güvenceye kavuşturulmalı ve teşvik edilmelidir.

Sonuç olarak ithalat değil üretim hedeflenmeli, küçük aile işletmeleri desteklenmeli, sürdürülebilir ve planlı bir tarım politikaları izlenmelidir. Buğdayın ve tarımın kurtuluşu burada.

EKMEK, MAKARNA, ET, BİSKÜVİ... BÜYÜK ZAM KAPIDA

CHP Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu, kuraklık nedeniyle mısır ve arpadaki verim kaybının yem ithalatının katlanmasına neden olacağını, bunun da ekme, makarna, bisküvi ve et gibi ürünlere büyük bir zam olarak yansıtacağını ifade etti.

Türkiye'yi kasıp kavuran kuraklık nedeniyle hububat ürünlerinde büyük verim kaybı yaşanıyor. Buğday, arpa, mısır ve kırmızı mercimekte durumun çok kötü olduğunu söyleyen CHP Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu, piyasada yaşanacak açığın milyonlarca tonluk ithalatla doldurulacağını belirtti.

Kuraklığın dünya genelinde de yaşandığını ifade eden Gaytancıoğlu, ithalat fiyatlarının da katlanarak arttığını kaydetti. Ayrıca mısır ve arpadaki verim kaybı nedeniyle yem ithalatının da katlanacağını vurgulayan Gaytancıoğlu, ekme, makarna, bisküvi ve et gibi ürünlere büyük bir zammın kaçınılmaz olduğunu aktardı.

İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da kuraklığın sert yaşandığını anlatan Gaytancıoğlu, Şanlıurfa'ya giderek arpa üreticisi çiftçilerle görüşüğünü dile getirdi. Gaytancıoğlu, "Arpanın samanı yok. Ürünler dolmamış, ocak ve şubatta yağış olmadığı için bitki beslenememiş. Çoğu üretici dekar başına 17-20 TL olan biçerdöver parasını ödeyemeyecek. 'En azından tohum alayım' diyorlar ama o da çıkmıyor. Kırıkkale, Yozgat, Çankırı, Karaman, Konya'da da kayıplar var. Kayıp yüzde 50'yi buluyor" dedi.

Gübre, mazot ve tohum maliyetlerinin çiftçinin belini büküğünü söyleyen Gaytancıoğlu, kuraklıktan dolayı ürün de olmayınca çok zor duruma düştüklerini ifade etti. Gaytancıoğlu, çiftçilerin tarlalara hayvanları salmaya başladığını kaydetti.

Kuraklık nedeniyle yaşanacak ürün sıkıntısına karşı hükümetin bir an önce harekete geçmesi için çağrıda bulunan CHP Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu, çiftçilere kredi değil doğrudan karşılıksız nakdi destek verilmesi gerektiğini söyledi. Sulama yapılan arazilerde ikinci ürün ekilebildiğini, ancak bunun için tarlaların en az 4 kere sulanması gerektiğini anlatan Gaytancıoğlu, buradaki üreticilere su ve elektriğin ücretsiz verilmesinin şart olduğunu vurguladı.

'ŞEKER' GİBİ YAĞMA: İKİ ARAZİ DAHA GİTTİ

TÜRKŞEKER'e ait Yozgat'ın Yerköy ilçesi Kömüşören köyünde 21 bin 765,59 metrekare yüz ölçümlü taşınmaz 290 bin liraya Karacaşar Mahallesi'nde bulunan 757 metrekare yüz ölçümlü taşınmaz ise 410 bin liraya satıldı. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın özelleştirme kararları Resmi Gazete'de yayımlandı. Buna göre, TÜRKŞEKER adına kayıtlı, Yozgat'ın Yerköy ilçesi, Kömüşören köyündeki 21 bin 765,59 metrekare yüz ölçümlü taşınmaz ve üzerindeki, "satış" yöntemiyle yapılan ihalesi sonucu, 290 bin lira bedelle en yüksek teklifi veren Osman Köksal'a satılmasına karar verildi.

Şirketin Karacaşar Mahallesi'nde bulunan 757 metrekare yüz ölçümlü taşınmazının da üzerindeki yapılarla "satış" yöntemiyle gerçekleştirilen ihalesi sonucu, 410 bin lira bedelle en yüksek teklifi veren Necip Tamer'e satılması uygun bulundu. Yozgat'ın Yerköy ilçesinde şeker pancarı üreticisi olan Ali İhsan Yavuz, "Yerköy ilçesinin en son teslim edilmiş şeker pancarı 328 bin tonda. Geçen yıl 55 bin tona kadar düştü. Bu sene de 30 bin tona kadar düşecek. Yani çiftçiyi canından biktirdiler. Ben normalde 300 dönüm ekiyordum şimdi 1 dönüm bile ekemiyorum, ekilecek durumda değilim. Kendim şuan hamallık yapıyorum" ifadelerini kullandı. İlçedeki diğer çiftçilerin durumuyla ilgili konuşan Yavuz "Çiftçiler canından bezmiş. Pancar dediğin zaman kaçıyorlar"

dedi. Yavuz, Türkiye'deki tarım politikaları ile "Tohumdan vuruyorlar gübreden vuruyorlar, kotadan vuruyorlar, her şeyden vuruyorlar, zulm ediyorlar resmen zulm ediyorlar" dedi.

Bu Kararı Kim Aldı?

CHP Genel Başkan Yardımcısı Veli Ağbaba 2000 yılından bu yana özelleştirme kapsamında olmasına rağmen özelleştirilemeyen 15 şeker fabrikasında, özelleştirmeden vazgeçilmesi yönündeki adımları olumlu değerlendirdiklerini söyledi. Ağbaba, "15 fabrikanın, Varlık Fonu'na devredilmesiyle ilgili karar nerede, kimler tarafından alınmıştır kamuoyu bilmelidir. 21 yıldır özelleştirme kısıcında yer alan fabrikaların bu kez de Varlık Fonu elinde gelecek kaygısı yaşamaması doğru değildir" dedi.

AKP'Lİ BELEDİYE YURTTAŞIN PARASIYLA TEŞKİLATI KALKINDIRDI: AKP ÜYESİNE 2,7 MİLYON TL'LİK İHALE

Urfa Eyyübiye AKP İlçe Yöneticisi İsmail Kalkan'ın şirketi, 31 Mart 2019'daki seçimlerden bugüne AKP'li belediyeden toplam 2 milyon 752 bin TL değerinde beş ihale aldı. Gençlik Merkezi ihalesi de tanıdağa gitti.

AKP'li Eyyübiye Belediyesi'nin 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri'nden bugüne gerçekleştirdiği 2 milyon 752 bin TL değerindeki toplam beş ihale, AKP Eyyübiye İlçe Yönetim Kurulu Üyesi'nin şirketine verildi.

AKP yönetimindeki yerel idarelerin, partiye yakın isimlerle anlaşmaya vardığı kamu ihalelerinin adresi bu kez Urfa oldu. Eyyübiye Belediyesi'nin beş ihalesini alan firmanın sahibinin de AKP'de aktif görev aldığı anlaşıldı. İlçeye yaptırılacak 4,6 milyon TL değerindeki gençlik merkezinin ihalesini AKP Eyyübiye İlçe Yönetim Kurulu Üyesi İsmail Arıkan'ın şirketine veren Eyyübiye Belediyesi'nin, 2,7 milyon TL değerindeki ihalelerini de "Yabancıya" kaptırmadığı öğrenildi.

2019 Bitmeden Milyonluk İhale

İdareden, AKP Eyyübiye Yönetim Kurulu Üyesi İsmail Kalkan'ın kurucusu olduğu Kalkan Temizlik Yemek Gıda isimli şirketin aldığı ilk ihale, personele verilen yemek oldu. 16 Ekim 2019 tarihinde pazarlık yöntemiyle gerçekleştirilen 150 bin 156 TL değerindeki ihaleyi Kalkan'ın şirketi kazandı. Belediye, 25 Aralık 2019 tarihinde ise personele verilecek öğlen yemeği için ihale açtı. Bu ihaleyi de teklifi geçerli sayılan tek firma olan Kalkan Temizlik Yemek Gıda firması üstlendi. İhalenin bedeli kayıtlara, 961 bin 957 TL olarak yansdı.

AKP'li Eyyübiye Belediyesi, Ocak 2020'de ise "Çorba hizmeti alımı" adıyla başka bir ihale daha açtı. Toplam değeri 188 bin TL olan bu ihale de yine AKP'li İsmail Kalkan'ın şirketine teslim edildi. Kalkan'ın belediyeden aldığı ihaleler bunlarla sınırlı kalmadı. Belediye'nin 27 Ocak 2021 tarihinde gerçekleştirdiği, "108 Adet Memur ve Sözleşmeli Personel için 27000 Gün Yarım Öğün Yemek Alım" ihalesi kapsamında Kalkan'ın şirketiyle 1 milyon 134 bin TL'lik sözleşme imzalandı.

Yardım İhalesi de Aynı İsmle

AKP'li Kalkan, AKP'li belediyeden bilinen son ihalesini ise 10 Mayıs'ta aldı. Belediye, Ramazan'da ihtiyaç sahibi ve dar gelirli aileler dağıtılmak üzere temin ettiği etler için yine, "Tanıdağın" kapısını çaldı. Kalkan'ın şirketin Kalkan Temizlik Yemek Gıda firmasıyla 318 bin 500 TL'lik anlaşmaya varıldı. Böylelikle AKP ilçe teşkilatı yönetiminde yer alan ismin, 31 Mart 2019 tarihindeki yerel seçimlerin bugüne AKP'li belediyeden aldığı ihalelerin toplam değeri 2 milyon 752 bin TL'ye ulaştı.

Gençlik Merkezi de Tanıdağa

AKP'li Şanlıurfa Eyyübiye Belediyesi'nin 4 milyon 66 bin TL'ye yaptıracığı Süleyman Şah Gençlik Merkezi'nin ihalesi de AKP Eyyübiye İlçe yönetim Kurulu Üyesi İsmail Arıkan'ın şirketine verildi.

ALACAKLILAR AKP'Lİ BELEDİYENİN KAPISINA HER AN DAYANABİLİR

Milyonlarca liraya yeni belediye binası yaptıran AKP'li Başakşehir Belediyesi'nin borçları katlanarak arttı. CHP'li Meclis Üyesi Kayabaşı, "Belediye borç batağında. Alacaklılar bugün belediyenin kapısına dayanabilir" dedi.

Yeni belediye binasına milyonlarca lira harcayan AKP'li Başakşehir Belediyesi'nin harcamaları ve ihaleleri tartışmalara neden olurken belediyenin kısa ve uzun vadeli borçları da katlanarak arttı.

AKP'li belediyenin 2019 yılında uzun vadeli borcu 164.9 milyon TL iken, bu rakam 2020 yılında 189,5 milyon TL daha artarak 354,4 milyon TL'ye ulaştı.

Belediyenin borç batağına saplandığını vurgulayan Başakşehir Belediyesi'nin CHP'li Meclis Üyesi Beyzade Kayabaşı, "Belediyenin uzun vadeli borcu sadece bir yılda tam yüzde 115 oranında arttı" dedi.

Belediyenin uzun vadeli borcu 354 milyon TL'yi bulurken belediyenin bankalarda sadece 124.6 milyon TL parasının bulunduğunu da açıklayan CHP'li Meclis Üyesi Kayabaşı, BirGün'e yaptığı açıklamada, "Belediyenin faaliyet alacakları 2019 yılında 171.1 milyon TL iken 2020 Yılında 301.5 milyon TL'ye çıktı. Belediyenin alacaklarında tahsilat sıkıntısı çektiğini bu farktan da anlaşılacaktır" dedi.

Bu Borcun Ödenmesi İmkânsız

AKP'li Başakşehir Belediyesi'nin kısa vadeli borçlarının da milyonlarca lirayı bulduğunu açıklayan Kayabaşı, "Belediyenin 2019 yılı kısa vadeli borç tutarı 447 milyon TL iken, 2020 yılında 780.6 milyona TL'ye yükseldi. Yüzde 75 oranındaki bu artış alacaklıların bugün belediyenin kapısına dayanabileceği anlamına geliyor. Bu borcu ödenmesi imkansız. Belediye bırakın zorunlu hizmetleri, personel maaşlarını bile ödeyemez durumda" ifadelerini kullandı.

Belediyenin Arazi ve Arsaları da Satıldı

Kayabaşı sözlerini şöyle tamamladı: "Üzülerek söylüyorum, mali açıdan batırılmış bir Başakşehir Belediyesi ile karşı karşıyayız. Başakşehir Belediyesi 2020 yılında 1 milyar 319 milyon TL değerinde arazi ve arsa sattı. Bu devasa rakamla İstanbul'un en fazla arazi ve arsa satan belediyesi unvanını alabilir."

AKP'Lİ VEKİLDEN YAKIT VURGUNU

AKP Urfa Milletvekili Ahmet Akay'ın, AKP'li Akçakale Belediyesi'ne tam 2.1 milyon TL'lik akaryakıt sattığı ortaya çıktı. Belediyenin akaryakıt ihalesini alan AKP'li Akay, sorulara yanıt vermedi.

Görevinden alınan Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'a ait 'Nanoksia' adlı şirketin, Ticaret Bakanlığı'na piyasanın üzerinde bir fiyatla dezenfektan satması skandalı hafızalarda yerini korurken AKP Urfa Milletvekili Ahmet Akay da bir skandala imza attı. AKP Milletvekili Akay'ın Urfa'daki AKP'li Akçakale Belediyesi'nden milyonlarca liralık akaryakıt sattığı açığa çıktı.

Kamu İhale Bülteni'nde yer alan bilgilere göre, 1 Eylül 2020 tarihinde Akçakale Belediyesi'ne bağlı Fen İşleri Müdürlüğü "Akaryakıt Alım İşi" adı altında 400 ton motorin ve 10 ton kurşunsuz benzin alımı için bir ihale düzenledi. İhalenin dökümanlarını iki şirket alırken ihaleye sadece Akay Petrol Şirketi katılarak 2 milyon 171 bin TL teklif verdi. AKP'li Belediye ile şirket arasında da 5 Ekim tarihinde tam bir yıllık sözleşme imzalandı.

Akay Petrol Şirketi'nden alınan akaryakıtın bir yıl boyunca Akçakale Belediyesi'nin ihtiyaç ve talebine göre peyder pey belediyenin araç garajına ve Akçakale ilçe sınırları dahilinde kırsalda çalışacak araçlara teslim edilmesi istendi.

Kardeşleri ve Akrabaları

Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yer alan bilgilere göre, Akay Petrol Şirketi'nin AKP Urfa Milletvekili Ahmet Akay dışında beş ortağı daha var. Şirketin diğer beş ortağı da AKP'li Akay'ın kardeşleri ve akrabaları. Öte yandan AKP Milletvekili Akay, soruları da yanıtsız bıraktı.

İhalede Diğer Şirketlere Engel

"Akaryakıt Alım İşi" ihalesi için hazırlanan ihale dosyanın 10'uncu Maddesine "İhaleye sadece ilçe merkezinde bulunan firmalar katılabilecektir" ibaresi de eklenerek Akçakale ilçe merkezi dışındaki şirketlerin ihaleye katılması engellendi.

Ancak, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 5'inci Maddesinde, " İdareler, ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur" denilerek ihalelerde rekabetin sağlanması gerektiği vurgulanıyor.

BİLİNDİK İSİMLER BİLİNDİK İŞLER...

Nükleer davasında 'bilindik' isimler

Sinop Nükleer Güç Santrali'ne karşı açılan davalarda bilirkişi heyeti belli oldu. Heyette bazı 'tanıdık' isimler var. Daha önce de iktidarın rant projelerine onay verdikleri bilinen bu kişilerin bilirkişiliğine itiraz edilecek.

Sinop Nükleer Güç Santralı'na karşı açılan davalarda bilirkişi heyeti belli oldu. 15 kişilik heyette yer alan isimlerden bazıları, Akkuyu Nükleer Santralı ve Kanal İstanbul projelerinde de bilirkişilik yaptı. Heyette yer alan bir isim de iktidara yakınlığıyla bilinen '1071 Akademisyen' içerisinde yer alıyor. Ayrıca listede, öğrencileri tehdit ettiği iddia edilen bir akademisyen de var.

Sinop İnceburun mevkiinde yapımı planlanan 'Sinop Nükleer Güç Santralı Projesi' için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından verilen çevresel etki değerlendirme (ÇED) olumlu kararına karşı 59 Sinoplu, Sinop Belediye Başkanı Barış Ayhan, CHP Sinop Milletvekili Barış Karadeniz, Sinop Nükleer Karşıtı Platform, TMMOB'ye bağlı odalar, KESK, Sinop Barosu ve beraberindeki birçok demokratik kitle örgütü dava açtı. TEMA Vakfı da karara karşı ayrı bir dava açtı.

İki dava sürerken Samsun 2. ve 3. İdare Mahkemeleri, bilirkişi incelemesi yapılmasına karar verdi. Mahkemelerin atadığı ortak bilirkişi listesinde ise yaşam savunucularının iyi tanıdığı bazı isimler yer aldı. Prof. Dr. Niyazi Meriç, Prof. Dr. Yusuf Kağan Kadioğlu, Prof. Dr. Kadir Alp ve Prof. Dr. Mustafa Sait Yazgan bu isimler arasında.

İtiraz Reddedilmişti

Prof. Dr. Meriç, Akkuyu Nükleer Santralı'yla ilgili davada da bilirkişi heyetinde yer almıştı. Prof. Dr. Meriç'in bilirkişi tayin edilmesine 'tarafsızlığını yitirdiği' gerekçesiyle itiraz edilmiş, ancak mahkeme tarafından bu itiraz reddedilmişti.

Prof. Dr. Meriç'in birçok kez basına verdiği demeçlerde nükleer santralı savunduğu görülüyor. "Türkiye, nükleer santral yatırımına geç başladı" diyen Prof. Dr. Meriç, 2019 yılında Çernobil'e ziyaretlerde bulundu. Felaketin üzerinden 30 yıl geçmiş bir bölgede daha yüksek bir radyasyon oranı beklediklerini söyledi. Hiroşima'ya 1945'te atom bombası atıldıktan sonra 100 yıl bu şehre girilemeyeceğinin düşünüldüğünü ancak bölgenin yerleşime açıldığını hatırlatan Meriç, "Çernobil neden kazandırılmasın?" ifadesini kullandı. Çernobil'e giden heyette Doç. Dr. Eren Şahiner de bulunuyor.

Akkuyu'da bilirkişilik yapan Prof. Dr. Yusuf Kağan Kadioğlu'nun bilirkişiliğine de sismo-tektonik, oşinografi, kıyı mühendisliği-tsunami risk değerlendirmesi yapabilecek özellikte bir uzmanlığı olmadığı gerekçesiyle itiraz edilmişti. Başka bir uzman önerisi mahkemece kabul görmedi. Aynı isim, şimdi Sinop Nükleer Santralı'yla ilgili çalışma yapacak bilirkişi heyetinde de yer alıyor.

İktidarın 'çılgın proje' olarak adlandırdığı Kanal İstanbul Projesi'nde de yer alan bilirkişiler ise Prof. Dr. Kadir Alp ve Prof. Dr. Mustafa Sait Yazgan.

Tüm projelerde adı geçen Prof. Dr. Yazgan, öğrencileri tehdit ettiği yönünde haberlerle de gündeme gelmişti. İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Yabancı Diller Yüksekokulu'nda geçen yıl hazırlık öğrencilerine yönelik oryantasyonun açılışında konuşan İTÜ Genel Sekreteri Yazgan, "Eylemlere katılmayın, ceza alırsınız" diyerek öğrencileri tehdit etmişti.

Listede yer alan Prof. Dr. Kadir Güler ise iktidara yakınlığıyla bilinen '1071 Akademisyen' içerisinde yer alıyor. Üniversitelerde görevli 1071 akademisyen, Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) barış akademisyenleri hakkındaki "hak ihlali" kararına karşı bildiri yayımlamıştı.

Kabul Etmiyoruz

Bilirkişilere itiraz edeceklerini belirten davanın avukatlarından Mehmet Horuş, BirGün'e yaptığı açıklamada şunları kaydetti: "ÇED davalarında bilirkişi seçimi, davanın sonucunu tayin edici nitelikte. Bilirkişilerle ilgili çok daha titiz değerlendirme yapılması gerekiyor. Bunun yanında bu dava bir nükleer santral davası. Nükleere karşısınız ya da değilsiniz. Mevcut nükleer teknolojiler arasında bu iki kategori arasında başkaca ara yüzeyler yok. Ayrıca her gün her yerde nükleer santral yapılmıyor. Bu nedenle Türkiye'nin ikinci nükleer santral davasında birinci davadaki bilirkişilerin seçilmesine itiraz ediyoruz."

GÖÇ İDARESİ ÇALIŞANLARI 'GÖÇ'E ZORLANDI

Antep Nizip'te bulunan barınma merkezinde görevli beş personel, sebep gösterilmeden 800 kilometre uzaklıktaki Iğdır'a 'tayin' edildi. Göç İdaresi Müdürlüğü, personelin üç iş günü içerisinde Iğdır'da olmalarını ve göreve başlamalarını istedi. Eşinin hamile olduğunu ifade eden bir personel, bu atamaya karşı çıktı. Bu personel ile ailesinin Antep'te ikamet etmesini gerekçe gösteren dört personel, Iğdır'a gitmedi.

Göç İdaresi Müdürlüğü ise beş personelin iş akdini feshetti.

Sürgüne karşı çıktığı için kovulan beş yurttaş, karara itiraz etti. Iğdır'a sürülmelerinin kabul edilemeyeceğini kaydeden mağdurlar, işe iadelerini talep etti. Antep 3 ve 4'üncü İş Mahkemeleri'nde gerçekleştirilen yargılamalarda, beş yurttaşın Nizip'ten Iğdır'a gerçekleştirilen atamalarının "hayatın olağan akışına aykırı" olduğu karara bağlandı.

Davada tanık olarak ifade veren bir güvenlik personeli, "Davacı, Antep'te çalışıyordu, Iğdır'a görevlendirilmesi çıktı. Davacı, eşi yeni doğum yaptığı için ve ailevi sorunları sebebiyle bu görevlendirilmelerin iptali konusunda, Göç İdaresi Genel Müdürü'yle bir kaç kez görüşmek için geldi. Davacı bu sürede oyaladılar" dedi.

Yapılan yargılamalar sonucunda mağdurların işe iadelerine karar verildi.

Tekrar İşsiz Kaldılar

Bu kararın ardından aileleriyle birlikte işe dönüş haberini bekleyen mağdurlar, Antep Valiliği Göç İdaresi Müdürlüğü'nün yaptığı bildirimle tekrar işsiz kaldı. Göç İdaresi Müdürlüğü, yargı kararını uygulamadı ve tazminatlarını ödeyerek personelin işlerine son verdi.

ŞANS DEĞİL AÇLIK OYUNLARI

Şans oyunlarından toplanan vergi yıllık bütçe hedefinin yarısına ulaştı. Yoksulluk ve işsizliğin arttığı dönemde yurttaş, şans oyunlarına yöneldi. Sosyolog Özhan, "Kaygı seviyesi arttıkça ilgi artıyor" dedi.

Yoksulluk, ekonomik kriz ve işsizlikle psikolojik bunalıma sürüklenen yurttaşın şans oyunlarına ilgisi artıyor. Şans oyunlarından toplanan vergi de son iki yıldır olağanüstü şekilde yükseliyor. Geçen hafta açıklanan nisan ayı bütçe rakamlarında da bu durum açığa çıktı. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın nisan ayı genel yönetim bütçe gelirlerine göre yılın ilk dört ayında şans oyunlarından toplanan Şans Oyunları Vergisi (ŞOV) 1 milyar 939 milyon 58 bin liraya ulaştı. Yıl sonu bütçe hedefinin 4 milyar 81 milyon 177 bin lira olduğu düşünülürse ocak-nisan döneminde bunun yarısı toplanmış oldu. Ekonomik daralma döneminde yurttaş bir yandan kredi kartı, tüketici kredisi gibi araçlarla borçlarını artırırken diğer yandan da şans oyunlarına daha fazla ilgi göstermeye başladı.

Geçen yıl bütçe hedefini yaklaşık 2 katı ŞOV toplandı. ŞOV gelirleri 2020 yılı bütçe hedefinde 1 milyar 876 milyon 194 bin liraydı. Hazine tarafından 2020 yılının ilk yedi ayında 1 milyar 571 milyon ŞOV geliri elde edildi. Ancak Milli Piyango'nun özelleştirildiği ağustos ayından itibaren ŞOV gelirlerinde ciddi bir artış meydana geldi. Ağustos ayından yılsonuna kadar geçen 4 ayda 1 milyar 892 milyon Şans Oyunları Vergisi toplandı. Böylece yılsonunda toplamda 3 milyar 463 milyon lirayı buldu. Bu rakam verginin toplanmaya başladığı dönemden bu yana en yüksek seviyesine çıktı.

Milli Piyango'nun özelleştirilmesiyle birlikte başlayan rağbet, oyun çeşitliliği ve erişilebilirliği bakımından kolay olması nedeniyle daha da arttı. Geçmişte haftada bir yapılan çekilişlerin yerini internet üzerinden oyun oynanabilen bir milli piyango sitesi aldı. Dolayısıyla oyun çeşitliliği bakımından da zengin bu siteye yurttaş parasını yatırıyor, bir nevi resmi kumar oynuyor.

Milli Piyango İdaresi'nin lisans hakkını; Piyango, Hemen-Kazan, Sayısal Loto, Şans Topu, On Numara ve Süper Loto oyunları ile ilgili mevzuat çerçevesinde izin verilebilecek benzer şans oyunlarına ilişkin lisans düzenleme hakkı 49 yıl süreyle Türkiye Varlık Fonu'na devredildi.

Milli Piyango İdaresi'nin (MPI) yürüttüğü şans oyunlarının, 1 Ağustos 2020 itibarıyla Demirören-Sisal ortaklığındaki Sisal Şans Şirketi'ne devredilmesiyle yeni bir döneme girildi. Sisal Şans Ortak Girişimi, 10 yıl boyunca Milli Piyango'yu işletecek.

Şans Oyunu İlgisi 'Kader Düşünün Yozlaşmış Hâli'

Şans oyunlarına ilginin dünyada ve Türkiye'de çok fazla arttığını söyleyen Sosyolog Hatice Özhan'a göre bu durumun kader düşünün yozlaşmış hali. Özhan, insanların kendilerini belirsizlik içerisinde hissettiği, yaşamlarının kontrolden çıktığı dönemlerde şans oyunlarına yöneldiklerini belirtti. Özhan şöyle konuştu: "Şans aslında kelime anlamı itibarıyla da emeksiz bir fırsattır. Dünyada ve Türkiye'de yükselen bir alışkanlık. İlgi günden güne artıyor. Cinsiyet farkı da ortadan kalmış durumda. Erkekler ve kadınlar aynı derece oynamaya başladı. İnsanlar içinde bulunduğu çıkmazdan 'nasıl kurtulacağız' düşüncesiyle hareket ediyor. Kriz döneminin bir yansıması aslında bu. Kaygı seviyesinin artmasıyla ilgi de artıyor. Sedat Peker, olayında da aslında bu oldu. Bu konuda bahis oyununa çevrildi ve buradan ekonomik kazanç elde edilmeye çalışıldı. Aslında insanların tartışması gereken politik meseleler varken. Buradan kazanç elde edilmeye çalışıldı."

YURTTAŞLAR VE SAĞLIKÇILAR ÇÜRÜK HASTANEYE MAHKÛM

İğdır'daki Tuzluca Devlet Hastanesi'nin, 'depreme dayanıklı değildir' raporu olmasına rağmen kullanımı devam ediyor. HDP Milletvekili Eksik, "Yurttaşlar ve sağlıkçılar bu hastane binasına mahkûm ediliyor" diye konuştu.

İğdır'daki Tuzluca Devlet Hastanesi'nin "depreme dayanıklı değildir" raporu olmasına rağmen kullanıldığı açığa çıktı. 2004 yılında inşa edilen, 25 yataklı hastane binası ile 10 daireli lojman binasının yer aldığı yerleşkenin hatalı zemine inşa edilmesi nedeniyle zemininde kaymalar olduğu, yurttaşların ve sağlıkçıların tedirgin olduğu ifade edildi.

Deprem raporuna göre hastanenin boşaltılması ve yıkılması gerektiğini vurgulayan HDP İğdır Milletvekili Dr. Habip Eksik, yaptığı açıklamada, "İğdır'ın en büyük ilçesi olan Tuzluca'daki devlet hastanesi, tuz mağaralarına çok yakın bir yere kurulduğu için zemin sorunları var. Bazı bölgelerde çökmeler gözleniyor. Yıkılması ve boşaltılması yönünde rapor verilmesine rağmen yıllardır bu şekilde hizmet veriyor. Bu hastane 2004 yılında yapıldığında da bir skandala imza atıldığı ortaya çıktı. 'O araziye yapılmaması gerekiyordu, neden oraya yapıldı?' Sorularına yanıt verilmedi. Bu hastanenin her tarafı derme çatma ve yıkıldı yıkılacak durumda. Yıkılması gerektiği yönünde rapor olduğu için ihaleye çıkılarak tadilatla yapılamıyor" dedi.

Halk Cezalandırılıyor

Tuzluca ilçesinde 2018 yılındaki genel seçimlerde HDP'nin neredeyse yüzde 50 oranında oy aldığını ve iktidarın oy alamadığı için Tuzluca halkını cezalandırdığını ifade eden HDP'li Eksik sözlerini şöyle tamamladı:

"Tuzluca Devlet Hastanesi'ne giden bir yurttaş 'Afganistan'da bir hastaneye' gittiğini düşünür. Bu durumda olan bir yerde sağlık hizmeti yürütülüyor. 'Yeni hastane yapılacak, yer keşfi yapıldı' diye açıklamalar yapılsa da bugüne kadar bir gelişme olmadı. Bu koşullardaki bir hastane binasında ne sağlıkçılar görev yapmak istiyor ne de yurttaşlar tedavi olmak istiyor. Hastanede uzman hekim de neredeyse yok. Sadece bir, iki tane uzman hekim var ve birçok branşta uzman hekim bulunmuyor. Yurttaşlar kilometrelerce uzaklıktaki çevre illere giderek tedavi görmek zorunda kalıyor."

BAŞLADIĞI GÜNDEN BUGÜNE TÜRKİYE DE PANDEMİ

Türkiye ilk olgunun görüldüğü bildirilen 11 Mart 2020 tarihinden bugüne geçen **439 günde yönetilemeyen bir pandemi sürecinin** içinde savruluyor.

Güncel Durum

Bu raporun kaleme alındığı 23 Mayıs 2021 tarihi itibarıyla Türkiye'de toplam vaka **5 milyon 186 bin 487'ye**, toplam hasta **834 bin 69'a**, toplam vefat sayısı ise **46 bin 268'e** ulaşmıştı. Başka bir ifadeyle iktidarın yönetemediği pandemi sürecinde alınmayan önlemler, şeffaf açıklanmayan veriler nedeniyle her gün ortalama en az **11 bin 765** kişi hastalanırken, **100** yurttaşımız da vefat ediyor.

Varyantlar

Pandeminin **439'nci** gününde Türkiye "yeni **mutasyonlar**" sonucu oluşan, **varyantlara** teslim olmuş durumdayız. Türkiye'de veriler **şeffaf olarak paylaşılmadığı için** dünya üzerinde bugüne kadar ortaya çıkan varyantların *hangilerinin, hangi illerimizde ve kaç kişi üzerinde etkili olduğunu bilmiyoruz.*

Ülkemizde görülen varyantlarla ilgili **sınırlı bilgimiz** Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın **1 Nisan 2021** ve **28 Nisan 2021** tarihlerinde yapmış olduğu açıklamalardan ibaret.

Varyant Adı	Görüldüğü İl Sayısı	Vaka Sayısı
İngiltere Mutantı	(B.1.1.7)	81
Güney Afrika Mutantı	(B.1.351)	11
California-New York Mutantı	(B.1.427)	1
Brezilya Mutantı	(P.1)	2
Hindistan Mutantı	(B.1.617)	1

Buna göre ülkemizde görülen varyantların dağılımı şu şekilde:

439 Gündür Çözüm Üretilmeyen Sorunlu Alanlar

Bulaşıcı hastalıklarla mücadelenin asıl yürütüldüğü yer birinci basamak başta olmak üzere, sağlık örgütüdür. Bununla birlikte pandeminin etkilerini azaltmak ve mücadelenin ana stratejisini belirlemek için sosyal ve ekonomik önlemlerin alınması zorunludur.

Sağlık, sosyal ve ekonomik haklar üçgeninde sorunlar yaşanıyorsa mücadele aksar. Türkiye'nin COVID-19 salgınıyla mücadelesi bu gerçeği bir kez daha göstermiş, salgınla mücadelenin yalnızca sağlık kuruluşlarında değil, toplumsal her alanda yapılması gerektiğini kanıtlamıştır.

Ne var ki iktidarın söylem ve politikaları sınıfta kalmış, Türkiye pandemi yönetiminde halkına en az desteği veren ülkeler arasında yer almıştır.

Hemen her alanda sorunlar yaşanmasına karşın, aşağıda, salgınla mücadelede hayati öneme haiz ana sorun olan, 'sağlık' basamağına ilişkin başlıklar ele alınmıştır.

Sağlık Basamağı

1) Sağlık Çalışanlarının Özlük Hakları

- a) **Sağlıkta Şiddeti Önleme Yasası** çıkartılmadı!
- b) Pandemiyle mücadele ederken hayatını kaybeden sağlık emekçilerinin "**şehit**" sayılmasına ilişkin kanuni düzenleme yapılmadı.
- c) Dünya Sağlık Örgütü ve 130'u aşkın ülke Covid19'u **meslek hastalığı** saymışken, Türkiye'de **tüm çalışanları kapsayacak** şekilde bir **yasal düzenleme** yapılmadı.
- d) Yöneticilerin insafına bırakılan **döner sermaye ödemelerinden** vazgeçilmedi.
- e) Sağlık çalışanlarının emeğinin karşılığı olan **temel ücret düzenlemesi** yapılmadı.
- f) **Ek ödemelerde** ayrımcılık yapıldı, sağlık çalışanları ödemelerden eşit biçimde faydalanamadı.
- g) Ne zaman verileceği belli olmayan **ek ödemeler** yerine emekliliğe yansıyacak ücretler verilmedi. Yapılan ek ödemeler de emekliliğe yansıtılmadı.
- h) Sağlık çalışanlarının istifa, emeklilik ve tayin hakları engellendi.
- i) **Kadro planlaması** doğru yapılmadığı için 65-72 yaş arasında olup daha önce bakanlık veya bağlı kuruluşlarında çalışan tabip ve uzman tabipler göreve çağrıldı.
- j) KHK vb. uygulamalarla mesleklerinden uzaklaştırılan sağlık çalışanları dışlandı.
- k) Atanmayı bekleyen on binlerce sağlık çalışanı olduğu halde, bu olağandışı dönemde sağlık çalışanlarının kamuda istihdamı eksik kaldı.

2) Sağlık Hizmetlerinin Sunumu

- a) 2002 yılından sonra başlatılan Sağlıkta Dönüşüm Programı ile birinci basamak sağlık hizmeti sunumu için hayata geçirilen ve personelin performans ve sözleşme kaygısı ile görev yaptığı Aile Hekimliği sistemi yükü taşıyamamaktadır.
- b) Hem Aile Sağlığı merkezleri hem Toplum Sağlığı Merkezleri sistemden kaynaklanan sorunlar nedeniyle (Bireye ve topluma yönelik koruyucu hizmetlerin birbirinden ayrılması, coğrafi bölge esaslı hizmet

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

sunulmaması, aile hekimlerinin listesinde çok yüksek sayıda kişi bulunması, kapsamlı bir ekip hizmeti sunulmaması vb.) yetersiz kalmaktadır.

- c) Herhangi bir hastalık, durum veya olay ile ilgili olarak uygun koruyucu ve karşı önlemlerin önerilmesi, alınması ve uygulanması amacıyla verilerin, sürekli ve sistematik bir şekilde toplanması, analiz edilmesi, yorumlanması ve ilgili taraflarla paylaşılması anlamına gelen **sürveyans** işlemleri yapılamamaktadır.
- d) Filyasyon, temaslı kontrolü ve izolasyon çalışmalarını yürütecek sağlık çalışanı sayısı yetersiz kalmaktadır.
- e) Çalışma şartları başta filyasyon ekipleri olmak üzere, sağlık çalışanlarının en temel ihtiyaçlarını gidermelerine bile engel olmaktadır.
- f) Filyasyon ekipleri için mesai saatlerinin belirsiz ve değişken olması, temaslı ya da hastadan numune almada zorluklar yaşanması giderilemeyen sorunlar arasındadır.
- g) Sağlık çalışanlarının kendilerini korumaları için kullandıkları kişisel koruyucu malzemelerin belirli bir standarda kavuşturulamamıştır. Yetersiz ve kalitesiz ekipmanlar sağlık çalışanlarının hayatını riske atmaktadır.
- h) Filyasyon ekipleri başta olmak üzere tüm sağlık kurumlarında çalışan sağlık çalışanlarına düzenli tarama yapılmamaktadır.
- i) Filyasyon çalışmalarının artan vakalarla birlikte birçok ilde gece 24.00'a kadar yapılması güvenlik açısından risk yaratmaktadır.
- j) Sağlık Bakanlığı tarafından "Tedavi Kapsamında Önerilen İlaçlar ve Karantina/İzolasyon Şartları"na ilişkin halkı bilgilendirici bir rehber/broşür hazırlanmamıştır.
- k) Kronik hastalıkları ve gebeliği olan sağlık çalışanları birçok ilde sahada çalışmaya zorlanmaktadır.
- l) Pandemi öncesinde yapılan kanser taramaları, aile planlaması hizmetleri ise neredeyse durmuş durumdadır.

3) Pandeminin Epidemiyolojisi

COVID-19 hastalığını değerlendirebilmek için olguların saptanması ve tedavisi, hastalığın daha fazla yayılmasının önlenmesi ve kontrol önlemlerinin etkisini gösteren hastalanma, ölümler ve yaşam kalitesine ilişkin verilerin ve göstergelerin elde edilmesine ihtiyaç vardır.

Oysa bugün Türkiye'de:

- a) Salgının epidemiyolojik açıdan kapsamlı değerlendirmesini yapmak olanaklı değildir.
- b) Halen olguların yaşa, cinsiyete, sosyal sınıfa, meslek grubuna ve eşlik eden hastalığa göre dağılımı açıklanmamıştır.
- c) Ölümlerle ilgili açıklanan veriler eksik ve kuşkuludur.
- d) Belediyeler tarafından açıklanan bulaşıcı hastalığa bağlı ölüm sayıları ile Bakanlığın açıkladığı ölüm verileri birbirini tutmamaktadır.
- e) Bugüne kadar açıklanan verilerin kapsam ve içeriği sürekli değiştiği için epidemiyolojik değerlendirme yapılamamaktadır.
- f) Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesi altında oluşturulan, hangi bilimsel esaslara göre çalıştığı belli olmayan "Covid-19 Bilimsel Araştırma Değerlendirme Komisyonu" nedeniyle, ulusal ve uluslararası çalışmalar geciktiriliyor, bir çok çalışma da sebebi ortaya konmadan engelleniyor.
- g) Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulu 29 Temmuz 2020 tarihinden bugüne, turkuaz tabloda yer alan "ağır hasta" ve "hastalarda zatürre oranı" başlıklarına ilgili kapsamlı ve tereddütleri ortadan kaldıran bir tanımlama yapmamıştır.
- h) Türkiye'nin uluslararası bildirimleri dâhil olmak üzere tüm verileri kuşkuludur.
- i) Salgının başından itibaren **test yapılan merkez** sayısı sınırlı tutulmuştur.

- j) Testlere ilişkin açıklanan sadece yapılan test sayısıdır. Test yapılan kişinin vaka, hasta, temaslı ya da tarama amaçlı olup olmadığı açıklanmamaktadır.
- k) Vaka sayılarının artması ile etkin bir filyasyon çalışması yapmak imkansız hale gelmiştir.
- l) Filyasyonun, “**kaç vakaya ne kadar zamanda gidildiği**” ile ölçülmesi filyasyon çalışmalarının niteliğini tamamen bozmuştur.

4) Covid-19 Aşıları, Aşılama Çalışmaları ve Tedavi Protokolü

- a) Türkiye; işe yaradığı konusunda kesin kanıt bulunmayan antiviral tedavi protokolünde ısrar etti.
- b) Yaygın olarak kullanılan antiviral tedavinin sonuçlarına ilişkin hiçbir rapor yayımlanmadı.
- c) Sağlık Bakanlığı bütün tepkilere rağmen ancak pandeminin 423. gününde covid-19 tedavisinde kullanılan hidroklorokin ilacını tedavi rehberinden çıkardı. Ancak bugüne kadar bu ilaç nedeniyle hayatını kaybeden ya da yoğun bakıma ihtiyaç duyan hasta/vaka sayısını açıklamadı.
- d) Bugün **Türkiye’de Sağlık Bakanlığı takviminde yer alan bütün aşılar, tıpkı Covid-19 aşıları gibi yurtdışında üretilmektedir.**
- e) Acil Kullanım onayına ilişkin süreç şeffaf ve denetlenebilir olmalıydı. Yapılmadı.
- f) Değerlendirme süreçlerinde etik sorunların yaşanmaması için siyasi ve ticari baskıdan uzak, **Bağımsız Bilimsel Kurulların** oluşturulması gerekiyordu. Oluşturulmadı.
- g) **Acil Kullanım Onayı** vermek için yetkilendirilen kişilerin, hangi yetkinliklerinden ötürü görevlendirildiği açıklanmadı.
- h) **Acil Kullanım Onayı** verilen aşılarla ilişkin değerlendirme kriterleri ile aşıların etkinliklerini içeren sonuçlar ayrıntılı raporlar biçiminde açıklanmadı.
- i) **Aşı tedariki zamanında yapılmadı.**
- j) Hangi araçlarla, kaç doz aşı teslimi için anlaşma yapıldığı açıklanmadı.
- k) Türkiye’de kullanılan aşıların, neden tercih edildiğine ilişkin kamuoyuna tatmine edici bir bilgilendirme yapılmadı.
- l) Aşılama çalışmaları, dozların yetersizliği nedeniyle yavaşladı.
- m) Randevu sistemi aksadı.
- n) Aşı karşıtlığına ilişkin etkili mücadele yapılamadı.
- o) Aşıya ulaşımdaki eşitsizlik ortadan kaldırılamadı, öncelik grubunda olması gereken (öğretmenlerin tümü gibi) bir çok kişi halen aşıya ulaşamadı.
- p) Filyasyonda da ciddi sıkıntılar yaşanıyor. Sadece evlere gidip, ilaçlar bırakılıp, bir takım sorularla şu anda sürdürülüyor. Oysaki geriye dönük, kaynağını yakalamaya yönelik ciddi bir filyasyon yapılmıyor.

BAKANLIKTAN KATLIAM İHALESİ

Tarım ve Orman Bakanlığı 6. Bölge Müdürlüğü, 45 yaban keçisinin öldürülmesi için ihale açacağını duyurdu. İhale kapsamında öldürülmesi istenen 45 yaban keçisinin ikisi, Isparta’nın Sütçüler ilçesinde, geriye kalanı ise Antalya’nın Akseki, Kaş, İbradı, Gazipaşa, Alanya, Döşemealtı, Finike ilçelerinde ve bu ilçelerin çeşitli köylerinde bulunuyor. Bakanlığın duyurusu sosyal medyada tepkiye neden olurken, ihalenin iptal edilmesi çağrısı yapıldı.

Yaşam savunucuları, sosyal medya paylaşımlarında #AvCinayettir etiketini kullanarak Tarım ve Orman Bakanlığı’ndan ihalenin iptal edilmesini istedi. Yaşam savunucular ve kitle örgütleri Change.org sitesi üzerinden de “Avcılık tamamen yasaklansın” başlığıyla imza kampanyası başlattı.

4 Haziran tarihinde Burdur’da açık teklif usulü gerçekleştirilecek ihaleye katılanların ihale doküman bedeline 200 lira ödemesi ve muhammen bedelin yüzde üçü kadar geçici teminat tutarlarını yatırması gerekiyor. Bölgeye göre yaban keçilerinin muhammen bedelleri de farklılık gösteriyor. Isparta’nın Sütçüler ilçesinde iki yaban keçisinin öldürülmesi için KDV hariç 17 bin 600 lira belirleyen bakanlığın Antalya için belirlediği rakam 122 bin 400 liraya kadar çıkıyor. Buna göre bakanlık 45 dağ keçisi ihalesi sonucunda 3 milyon 70 bin 600 lira gelir elde edecek.

Öte yandan Tarım ve Orman Bakanlığı 15. Bölge Müdürlüğü, Dersim’de 17 dağkeçisinin katledilmesi için geçen temmuz ayında ihale açmıştı. Karar, kamuoyunda büyük tepki oluşmuş, 13 Temmuz’da yapılması planlanan ihale iptal edilmişti.

HAYVANLAR ÖLÜYOR YASADAN SES YOK!

Hayvanlar katlediliyor, failler cezasız kalıyor. Şubat ayında çıkacağı söylenen Hayvan Hakları Yasası’ndan ise aylardır ne ses var ne seda. Hayvan hakları savunucuları “Etkili yasa bir an önce çıkarılsın” diyor.

Hayvanlara yönelik şiddet ve eziyet son bulmuyor. Son olarak önceki gün İstanbul Bahçeşehir’deki bir sitede, Kemal A., 3 yavru kediyi kürekle vurarak öldürdü. Olayın ardından gözaltına alınan Kemal A., kedilere kürekle saldırdığını itiraf etti ve ifade verdikten sonra serbest bırakıldı. Sakarya’nın Kocaeli ilçesinde ise sokak hayvanlarını beslemek için çöplüğe giden yurttaşlar, açılan bir çukurda 17 köpeğin cansız bedeniyle karşılaştı. Tüm bu yaşananlar hayvanları koruyan etkili bir yasanın olmaması nedeniyle faillerin cezasızlıktan güç aldığını gösteriyor. Hayvan hakları savunucularının yeni etkili bir yasa için yaklaşık 17 senedir verdiği mücadele çözüme kavuşturulamıyor. Şubat ayında çıkacağı söylenen Hayvan Hakları Yasa Tasarısı’ndan ne ses var ne seda. Hayvan Hakları İzleme Komitesi (HAKİM) Koordinatörü Fatma Biltekin, yasanın içeriğinin en önemli nokta olduğunu vurguladı. “Yasa hazır diyorlar ancak hazır olan yasaları da gördük. Bu yasa bir an önce çıksın ama nasıl çıkacağı çok önemli” diyen Biltekin, şöyle konuştu:

“13 Mayıs’ta iktidar mensuplarının verdiği demeçlerde mevcut koşulda üç senenin altındaki cezalar ertelenebiliyor. Bunun uygulamada hapis cezası olmayacağını biliyoruz. AKP kurmayları ‘beyan esasıyla ilgili sorun olabileceğini’ söyleyerek cezayı daha da düşürecekler. Hayvanın beyanını alamıyoruz ama soruşturma alabiliyoruz, kamera kayıtlarına bakabiliyoruz, adli tıpa gidiyoruz. Açıkça, ‘biz soruşturma yapmak istemiyoruz’ diyorlar. Daha önce de hapishaneler çok dolu diyorlardı. Evet, hapishaneler dolu, aktivistlerle, hak arayışındaki insanlarla dolu ama tecavüzcülerle, hayvana şiddet uygulayanlarla dolu olmasını istiyoruz.”

Şikâyet Hakkımızı Almak İstiyorlar

Yasayla ilgili yetkililerle görüşmelerinde soruların hep geçitirildiğine dikkat çeken Biltekin, “Bizim 11 Mart’ta bir yasa görüşmemiz oldu. Oradaki detaylı sorularımız hep geçitirildi. Tam olarak o detaylarda aslında neyin ne olduğunu görüyoruz. Mesela soruşturma hakkını Tarım Bakanlığı’na vermek istiyorlar. Bu şu demek, bir ihlal olduğunda bununla ilgili başvuru yapamayacağız, Bakanlık yapacak ve bizim şikâyet hakkımızı elimizden almak istiyorlar” diye dedi.

Biltekin, yasanın hayvanları değil rant sahiplerini koruyacak maddelerle çıkmasından endişe duyduklarını söyledi: “Asıl mesele hayvanları yük olarak görmeleri. Milliyet’e verilen demeçte ‘farklı hayvanları da koruyacak bir şey düşündük ama avcılar ve balıkçılardan gelen tepkiler üzerine vazgeçtik’ diyorlar. Bu avcılık lobisinden, yunus parkları sahiplerinden etkilendiklerini açık açık söylüyorlar. Bu yasa kimi koruyacak? Rant sahiplerini mi koruyacak?”

Hedefimiz Faillere Hapis Cezası

Yıllardır hedeflerinin faillere hapis cezası verilmesi olduğunu dile getiren Hayvanlara Adalet Derneği (HAD) Başkanı Avukat Hülya Yalçın, “Hükümet bu yasayı çıkarmıyor” diyerek şöyle konuştu:

“Hayvan hakları bütüncül bir mücadeledir. “Kediyi, kuşu, martıyı koruyalım; diğerlerini korumayalım mı’ diyeceğiz? Çözümleri de çözümsüz hale getiriyorlar. Bizim en güncel sorunumuz sokaktaki hayvanlar. Hayvanlarla ilgili düzenlemenin kanunda açık açık yer alması lazım. Tecavüzde şu ceza verilmeli, kötü muamelede şu ceza verilmeli gibi. Hedefimiz hapis cezası olması. Hayvanı öldüren, tecavüz eden bir kişinin hürriyetinin bağlanması gerekiyor. İlk isteğimiz hayvana kötü muameleye ceza gelsin. Buradan başlamazsak zaten hiç yol alamayacağız.”

EKOSİSTEM CİDDİ ZARAR GÖRECEK

TBB’nin İkizdere için hazırladığı raporda ekosistemin ciddi zarar göreceği vurgulandı: El değmemiş ormanda ÇED olmadan faaliyete başlanması çevre koruma anlayışındaki eksikliği gözler önüne sermekte.

Rize’nin İkizdere ilçesinde bulunan İşkencedere’de yapılması planlanan taşocağına karşı bölge halkı bir ayı aşkın süredir direniyor. AKP’ye yakınlığıyla bilinen ve ülkedeki her talanın altından çıkan Cengiz İnşaat, tüm tepkilere rağmen İkizdere’de kıyımını sürdürüyor. Türkiye Barolar Birliği (TBB) Lojistik Liman ve Dip Taraması Projesi’nde kullanılacak dolgu malzemesinin, İkizdere’de yapılmak istenen taş ocaklarından karşılanması girişimine ilişkin “Rize İkizdere’de Olan Nedir?” başlığıyla bir rapor hazırlandı. Raporda, “El değmemiş, yolu bile olmayan bir

ormanlık alanda, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) değerlendirmesi yapılmaksızın faaliyete başlanması, çevre koruma anlayışındaki eksikliği gözler önüne sermektedir” değerlendirmesine yer verildi.

TBB Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu Başkanı Avukat Gökhan Candoğan imzalı raporda, Anayasa’nın 56. maddesinde tanımlanan ‘sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı’nın, bu temel uygulanmadan yaşama geçirilebilmesinin imkânsız olduğu vurgulandı. Taşocağı projesine ilişkin detaylı, doğru ve güncel bilgi sağlanmasında idarenin eksikliğine vurgu yapılan raporda, “İkizdere sürecinde neyin ne olduğu konusunda sağlıklı bir bilgiye erişim için epey zaman harcamak gerekmekte” tespitine yer verildi.

Ağaç Dikmekle Orman Oluşturmak Aynı Değil

Raporda, ÇED Yönetmeliği’nin konuyu düzenleyen hükmünün sürekli değiştirilmesinin, yurttaşların idareye duyduğu güveni sarstığına dikkat çekilerek, şu ifadeler kullanıldı:

“Miktarla oynama yapılarak taşocağı işletmesinin ÇED sürecinden kaçırılması ve ‘ÇED gerekli değildir’ kararlarının ardına sığınılması, projenin bir bütün olarak çevresel etkilerinin değerlendirme dışı bırakılmasına neden olmakta. Orman tek tek ağaçlardan öte, onu aşan bir ekosistem demektir. Dolayısıyla bir ormanlık alanın göbeğinde gerçekleştirilecek faaliyetin çok ciddi kümülatif etkisi olacak. Bir ağacı dikip büyütme ile orman oluşturmak aynı şey değil.” Türkiye’nin İklim Kanunu’nu çıkarmadığı, Paris İklim Anlaşması’nı ise imzaladığı fakat onaylamadığı ifade edilen raporda, “Oysa, küresel iklim değişikliğiyle mücadelede uygulanabilir ve gerçekçi çözümler var. Karbon salınımını önce tespit edip ardından da sınırlamaya yönelik bu çözümlerin ülkemizde de bir an önce yaşama geçmesi gerekmektedir” denildi.

İkizdere’de Direnişe Destek

Türk Tabipleri Birliği (TTB), KESK, Eğitim Sen, Sağlık Emekçileri Sendikası (SES) ve SOL Parti’nin bulunduğu heyet İkizdere’ye giderek köylülere destek oldu. Bölgede inceleme yapmak isteyen heyet, jandarma müdahalesiyle karşılaştı. Jandarma tarafından alanda inceleme yapmasına izin verilmeyen heyete, gerekçe olarak da Valilik kararı gösterildi. Olaya tepki gösteren SOL Parti üyesi Nagihan Aktaş, “Kamusal bir alana girmek, inceleme yapmak için Valiliğin izin veriyor olması hukuka aykırı bir davranış” dedi. TTB Merkez Konseyi Başkanı Şebnem Korur Fincancı ise “Burada yalnızca köylülerin değil tüm canlıların yaşam alanını korumaya ihtiyacımız var. Yaşam alanlarımızı birer birer elimizden almaya çalışıyorlar” diye konuştu.

KURAKLIĞIN ARDINDAN KURAK YAZ GELİYOR; ALARM ZİLİ ÇALİYOR

Kuraklık ülke genelinde alarm veriyor. Uzmanlar, 2021 yazının normalden daha az yağışlı geçeceğini kaydederken, yaygınlaşacak kuraklığa dair acil önlemler alınması gerektiğini söylüyor.

Bu yüzyılın yakıcı gerçeği olan küresel iklim krizi, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de her geçen gün etkisini daha fazla gösteriyor. Yağışların her geçen sene beklenenin altında gerçekleşmesi ve buna bağlı olarak barajların kırmızı alarm vermesi, tarım rekolteğinde yaşanan verim düşüklüğü gibi sebepler kuraklığın gündeme gelmesine sebep oluyor.

Yağışların, kaydedilen düzeylerin önemli ölçüde altına düşmesi sonucu oluşan kuraklığı engellemek mümkün olmasa da; uzmanlara göre sonucundaki hasarlar en aza indirilebilir. Ancak önlem almak için kuraklığın beklenmesi değil acil kriz yönetimi oluşturulması gerekiyor. Bunun yanında suyun 75’inin tarımda kullanıldığı düşünülürse kuraklık tarıma da büyük zarar verecek. Ülkeyi bekleyen en büyük tehlikelerden biri olan kuraklığı için uzmanlarıyla konuştuk.

Su Sıkıntısı Artacak

Konuyu değerlendiren Boğaziçi Üniversitesi İklim Değişikliği ve Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Murat Türkeş, “Kuraklığın şiddetlenmesi ve yaygınlaşması bekleniyor. Eğer gerçekleşirse, son yıllarda olduğu gibi sonbahara daha şiddetlenmiş-uzamış kuraklık koşulları altında girebiliriz” diyerek tehlikenin boyutuna dikkat çekti. Kuraklık olaylarının 2021 Ocak ayı ortasına kadar etkisini sürdürdüğünü söyleyen Türkeş, “Genel olarak ocak ortasında etkili olmaya başlayan kuvvetli ve bereketli yağışlar, kuzeybatı, Kuzey ve Kuzeydoğu bölgelerinde yaşanan kuraklıkların etkisini giderdi. Ancak Karadeniz Bölgesi ve kuzeydoğu Anadolu bölümü ile İç Anadolu’nun kuzey bölümleri dışında kuraklığın etkisini giderecek yeterli yağışların olasılığı oldukça düşük. Yaz ise normallerine göre daha az yağışlı geçebileceğini gösteriyor. Artan nüfusun ve yüksek kentleşme nedeniyle su yetersizliğinin ve krizinin başlayacağı, buna bağlı olarak da genel bir su sıkıntısı yaşanabileceği söylenebilir” diye konuştu.

CHP Bursa Milletvekili ve Genel Başkan Tarım Politikaları Başdanışmanı Orhan Sarıbal, kuraklığın sadece üretime değil gıda fiyatlarına da etki edeceğine dikkat çekti: “Sadece tarımsal üretime değil gıda fiyatlarına da etki edecek. Gıda üzerinden oluşabilecek bazı olumsuzlukları şimdiden görüyoruz. Sadece geçen yıllla bu yıl arasında yüzde 35’in üzerinde bir yağış düşüklüğü vardı. Özellikle ocak, şubat, mart ve nisan aylarında başağın oluşması için bu yağmurlar gerekli.”

Acil Önlem Alınmalı

İktidarın kuraklıkla ilgili herhangi bir faaliyette bulunmadığının altını çizen Sarıbal, tarıma yeterli suyun sağlanmama nedenine su politikası uygulanmamasını gösterdi. Sarıbal, en son 2008 yılında kuraklık yaşandığını kaydetti: “O gün bu gündür iktidar gerekli çalışma yapmamış. Kendi suyumuzdan yararlanamamış, kendi suyumuzdan elde ettiğimiz elektriği kullanamamışız. Bunun politik bir mesele olduğunu, iktidardan kaynaklandığını söyleyebiliriz. Şu anda buğday, arpa mercimek fiyatı serbest piyasada iktidarın açıkladığı fiyatin üzerine çıktı. Çünkü ürün yok, talep var.”

Su Seviyesi Düşüyor

Su Politikaları Derneği (SPD) Başkanı Dursun Yıldız ise, önlem almak için kuraklığın beklenmemesi gerektiğini vurguladı: “Kuraklık haritaları Türkiye’nin meteorolojik kuraklık yaşadığını ve önümüzdeki döneme kuraklık risk yönetimi açısından hazırlık yapması gerektiğini ortaya koyuyor. Türkiye geçen yıl da yarı kurak bir dönem geçirmişti. Kısıntılı Sulama Programı gibi tedbirlerin diğer bölgelerde de masada olması lazım. Kuraklık sadece kuru tarımı değil sulu tarımı da vurdu. Daha çok Güneydoğu Anadolu, Konya kapalı havzası, Güney Ege bölgesindeki kuraklık nedeniyle nisan ayı yağışlarındaki azalma sadece kuru tarımı etkilemedi. Kentlerimizin kullandığı suların yarısı yeraltı suyundan çekiliyor. Bu çekim yüzey sularının azaldığı kurak dönemlerde artıyor ve seviye düşüyor. Ancak bu görünmeyen kaynak olduğu için pek gündeme gelmiyor. Bu suların tekrar beslenerek aynı seviyeye gelmesi çok uzun zaman alır veya hiç gerçekleşmeyebilir.”

Ne Yapılmalı?

SPD Başkanı Yıldız, son olarak alınması gereken önlemleri şöyle sıraladı:

Havza ölçeğinde su ve toprak yönetiminin başlatılmalı.

Kuraklık yönetimi ve su yönetiminin koordinasyon içinde olmalı.

Güçlendirilmiş su yönetimi kurumsal yapısı ile risk yönetimine hazırlık yapılmalı.

Su yönetiminde talep yönetimine geçilmeli.

İl kuraklık kriz merkezlerinin çalışmaları havza ölçeğine genişletilmeli.

Ürünlerin Rekoltesi Etkilenecek

SPD’nin Türkiye Kuraklığa Gidiyor Raporu’na göre özellikle Urfa, Diyarbakır, Adıyaman, Mardin, Siirt, Batman illerinde yağışlardaki azalma mevsim normallerine göre yüzde 50’yi aştı. Söz konusu bölgelerde son yılların en kurak mevsimleri yaşanıyor. Bu durumun hangi ürünlerin rekoltesine etki edeceği ise raporda şöyle sıralanıyor: “Şanlıurfa hububat ve baklagiller ambarıdır. Yaklaşık 5 milyon dönüm kuru tarım yapılmaktadır. Ülkemizin kırmızı mercimek üretiminin yüzde 36’sı, buğdayın yüzde 12’si, arpanın yüzde 14’ü burada üretilmektedir. Kırmızı mercimeğin yüzde 95’i de Güneydoğu Anadolu’da üretilmekte. Ülkemizin buğday üretiminin yaklaşık yüzde 14’ünü, arpa üretiminin ise yüzde 16’sını Güneydoğu Anadolu bölgesi karşılamaktadır.”

Üreticiler Kaderine Terk Edildi

CHP İzmir Milletvekili Kamil Okyay Sındır, Denizli’nin ilçelerinde ve köylerinde üreticilerle buluştu. Sındır, kuraklık nedeniyle zor günler geçiren üreticilerin kaderine terk edildiğini söyledi: “Çiftçilerimiz tarımsal üretimde ihtiyaç duyduğu suya ulaşamıyor. Üreticiye tarlalarını sulaması için sezon başında verilen sözler unutuldu, tarımsal amaçlı kullanılması gereken sular HES’lere aktarıldı. Tarlalarını sulayamayan çiftçilerimizin ürünleri olgunlaşmadan, dane yapmadan sararıp kurudu, tarlada kaldı.”

Öte yandan CHP Milletvekili Ömer Fethi Gürer, Niğde’nin Ulukışla ilçesinde kuraklık nedeniyle olgunlaşmadan kuruyan buğday tarlalarında incelemelerde bulundu. 22 ilde şiddetli bir şekilde kendini gösteren kuraklığın daha çok Güneydoğu illeri ile İç Anadolu’da etkisini gösterdiğine dikkat çeken Gürer, “Çiftçi ‘yandım anam’ diyor. TMO kuraklık ile 1 milyon ton bu yıl ürün kaybı olacağını öngörmüştü ancak ortaya çıkan tabloda uzmanlar bunun 3 milyon tonu aşacağını ifade ediyorlar” dedi.

ÇİFTÇİ TEPKİLİ: SAKARYA’NIN KOLLARI KURUYOR, DSİ KAYITSIZ

Ankara’nın Polatlı ilçesi sınırlarından da geçen Sakarya havzası içinde yer alan Ankara Çayı, kuraklığın da etkisiyle kurudu. Sakarya Nehri’nin kollarını kuruttuğunu söyleyen çiftçi Kemal Bol, “Sakarya’nın bu hale gelmesinin iki nedeni var. Bilinçsiz ve zalimce kullanılan su. Devlet Su İşleri’nin su yönetememe politikası” dedi.

Ankara’nın tarımda önemli bir bölgesi olan Polatlı’da köylülerin arazilerini sulamak için kullandıkları çaylar kurudu. Yanlış sulama yöntemlerinin Sakarya Nehri’nin kollarını kuruttuğunu söyleyen çiftçi Kemal Bol, “Sakarya’nın bu hale gelmesinin iki nedeni var. Bilinçsiz ve zalimce kullanılan su. Devlet Su İşleri’nin (DSİ) su yönetememe politikası. DSİ’nin masa başında çiftçiye köylüye kayıtsız kalması. Milyonlarca lira masraf yapılarak ekim yapıldı. Sakarya nehrini kestiler, millet sondajlarla kuyularla sulama yapmaya çalışıyor. Bir kuyunun maliyeti 30 bin civarında” dedi.

Ankara’nın Polatlı ilçesi sınırlarından da geçen Sakarya havzası içinde yer alan Ankara Çayı, kuraklığın da etkisiyle kurudu. Köydeki birçok arazi kuraklıktan etkilenirken nehrin çekilmesiyle de Karayılas köylüleri ekinlerini yeşertmenin umudunu tamamen yitirdi.

‘Binlerce Canlı Öldü’

Nehirde yaşayan binlerce canlının öldüğünü söyleyen köylüler sorunun “yönetememe” kaynaklı olduğunu belirterek sorunlarını anlattı.

Çiftçi her sene paçalarını sıyrarak bu dere yatağında poz vermekten bıktı diyen çiftçi Kemal Bol, “Sıkıntılarımız çok büyük. Sakarya’nın bu hale gelmesinde iki neden var. Bunların bir tanesi bilinçsiz ve zalimce kullanılan su. İkincisi DSİ’nin su yönetememe politikası. Bu dünden bugüne olan bir olay değil DSİ’nin masa başında çiftçiye, köylüye kayıtsız kalması. İyi bir su yönetim politikasını uygulayamamasından kaynaklanan bir şey” dedi.

‘Çiftçinin Sesini Duyan Yok’

Çiftçinin sesini duyurmaya çalıştığı ziraat odalarının üreticileri yalnız bıraktığını savunan Kemal Bol, “Hayat mücadelesi veren evine ekmek götürmek isteyen çiftçinin sesini duyan yok. Maalesef Türkiye’nin en büyük örgütü olan Ziraat Odaları ve Pancar Kooperatifleri çiftçiyi yalnız bırakmıştır. Devletin burada akıllı adil iyi bir su yönetimi sergilemesi gerekir o zaman hiçbir sıkıntımız kalmaz” diyerek son beş yıldır aynı sıkıntıyı yaşadıklarını söyledi.

Arazilerin tamamının kuraklıktan etkilendiğini söyleyen çiftçi Bol şöyle devam etti:

“Milyonlarca lira masraf yapılarak ekim yapıldı. Sakarya nehrini kestiler. Millet sondajlarla kuyularla sulama yapmaya çalışıyor. Bir kuyunun maliyeti 30 bin civarında. Bu köyde hiç yoksa 60 tane sondaj vurduruldu. Yani Konya’ya dönecek, obruklar haline gelecek bu memleket. Buradan yetkililere sesleniyoruz. Orada masa başında oturarak çiftçinin derdi dinlenilmez araziye gelecek.

‘Kuraklıktan 20 Bin Dönüm Arazi Yandı’

Eylem, yürüyüş yapalım. Pandemi var yasak var. Her sene aynı konu. Sırf bizim köyde 20 bin dönüm arazi yandı. Biçilmez halde. Çiftçi ne borcunu ödeyecek durumda ne evine ekmek götürecektir. İcralarla, tefecilerle hepsi karşı karşıya gelmiş durumdadır. Devlet ‘Destek veriyorum’ diyor ama o destekle bu borç ödenmez. DSİ Genel Müdürlüğü’ne sesleniyorum. Eskişehir 3. Bölge’deki müdüre güç yetmiyor. Siz yukarıda ilgisiz kalıyorsunuz. Onlar da burada ilgisiz kalıyor. Su Eskişehir bölgesinden Ankara bölgesine geçmiyor. O kişi masanın başından kaldırıp gelip şu dere yatağını görsün.”

Kuraklıktan etkilenen köylülerin sondaj kuyuları vurdurarak arazilerini sulamak zorunda kaldığını söyleyen çiftçi Hüseyin Yalçın, bu kuyulardan tuzlu su çıktığını bunun da toprakları verimsizleştirdiğini söyledi.

Çiftçi Yalçın, “Sakarya Nehri’nin 10 metre yanında dalgıç pompalarla şu arkada gördüğümüz sulamaları yapmaya çalışıyoruz. Bunların her birinin maliyeti 30 bin lira. Bir kişi birkaç defa kuyu vurdurmak zorunda kalıyor. 100 bin lira masraf yapanlar da var. Buradan çıkan su topraklarımızı öldürüyor. Bu tuzlu su. Bu yılı kurtarmak için toprakları belki 5 yıl ot tutmayacak. O derece toprağı öldürüyoruz” dedi.

KURAKLIK, YENİ PANDEMİ OLACAK

Bir buçuk yıldır dünyanın gündemi Covid-19 olsa da dünya iklim krizi tehdidiyle karşı karşıya. Meteoroloji'nin nisan ayındaki kuraklık ve sıcaklık raporuna göre ülkede Doğu Anadolu, Güneydoğu ve Ege'nin güney kesimlerinde 'şiddetli', 'çok şiddetli' ve 'olağanüstü' kuraklık görüldü. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi (YYÜ) Coğrafya Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Faruk Alaeddinoğlu, yeni pandeminin kuraklık olduğunu vurgulayarak, "Küresel iklim krizi ve kuraklık sorunu aslında aynen pandemide olduğu gibi hayatımıza yeni normaller getirecek" dedi.

Kuraklığın 2030 yılından sonra pik yapacağına dikkat çeken Prof. Dr. Alaeddinoğlu, bu sürecin hızlanacağını kaydetti: "Beklenenin çok daha ötesinde kuraklıkta yaşanacak. Kuraklık sorunu yaşayacağız ama 2030'dan sonra pik seviyelere çıkacağını düşünüyordum. Ama görünen tablo bugünden bunları beklenenin ötesinde hızla bu süreci yaşayacağımızı bize işaret ediyor. Van Gölü'nün bu mevsimde yağışlar ve eriyen kar suları ile maksimum seviyede olması gerekiyordu fakat şu anda kıyılarda durum tam tersi. Geriye doğru çekilme devam ediyor. Bu bize buharlaşmanın boyutunu gösteriyor. Van Gölü'nde ki bu taşlar normalde bu aylarda sular altında kalırdı. Maalesef şu anda görebiliyoruz."

Prof. Dr. Alaeddinoğlu, artık hayatımızda yeni normallerin gireceğini belirterek, şöyle konuştu: "Su ile ilgili hayatımızda karşılaşacağımız şeyler var. Bundan sonra yaşanacak süreç ve kuraklık hayatımızda yeni normaller sokacak. Yani içme ve kullanma suyunun kullanımı, yağış ile ilgili çok şeyin değişeceğini düşünüyorum. Kuraklığın hayatımızda değişikliğe neden olacağını ve sadece bölge için değil tüm dünya için böyle olacak."

İSINAN HAVADA ÖLÜMCÜL TEHLİKE

Pandemiden sonra yeni felaketler kapıda. TBMM'de sunum yapan Prof. Kiraz, iklim krizinin yıkıcı etkisi için uyardı: Her yıl sıtma, ishal nedeniyle 250 bin ölüm meydana gelebilir. Yok olan hastalıklar ortaya çıkabilir.

Dünya Covid 19'la mücadelesini tamamlamışken iklim değişikliği sonucu rastlanmayan hastalıklarla yeniden karşı karşıya kalabilir. Uyarı, TBMM Küresel İklim Değişikliği Araştırma Komisyonu'nda sunum yapan Halk Sağlığı Uzmanı Prof. Dr. Emine Didem Evcı Kiraz'dan geldi. Kiraz, gıda ve su kıtlığı sonucu artan nüfus hareketliliği nedeniyle enfeksiyonlardaki artışın, insanoğlunu eski hastalıklarla baş başa bırakabileceğini ifade etti.

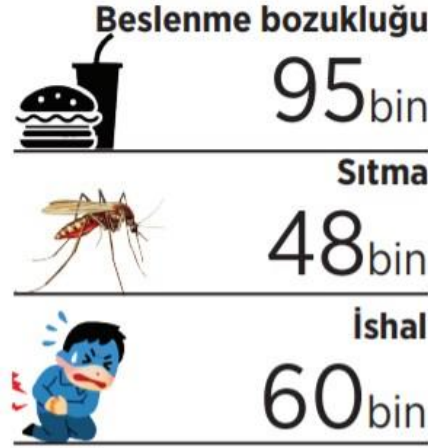
Prof. Kiraz'ın açıklamalarında satırbaşları:

- ◆ Deniz seviyesindeki artış, deniz suyunun yapısı ve bitki örtüsü yapısındaki değişimler salyangoz ve diğer soğukkanlı hayvanlarda oluşabilecek hastalıkları insanoğlunun kapisına getirecek.
- ◆ İklim değişikliğinin insan sağlığına ölümcül etkileri olacak. Hava olayları ile ilişkili afetlerde her yıl 60 bin ölüm gerçekleşmekte.
- ◆ İklim değişikliğinin neden olduğu sıcak stresi, yetersiz beslenme, sıtma, ishal sonucu 2030- 2050 arasında her yıl 250 bin artan ölüm beklenmekte.
- ◆ İklim krizinin 2041- 2070 döneminde Türkiye'deki etkisi şiddetlenecek. Özellikle güneyde tehlike yüksek.
- ◆ Sağlık sorunları açısından İstanbul ve Ankara öne çıkacak.
- ◆ İzmir, Şanlıurfa, İstanbul gibi illerde sağlık sektörü açısından azaltım/uyum eylemlerinin gerçekleştirilmesi önemli.

İnsanoğlu, Tüm Dünyaya Virüs Gibi Yayılıyor

Komisyonunda konuşulanları değerlendiren CHP Milletvekili Murat Bakan, "Bu dünyaya virüs gibi yayılıyor. Gittiğimiz her yerde canlı, cansız doğayı yok ediyor, kendimizden başka canlılara yaşam alanı tanımıyoruz" dedi. Bakan, şunları söyledi: "Amazonlar mera için kesilirken, daha önce belki de hiç karşılaşmayan canlılarla, virüslerle karşılaşılıyor. Covid-19 gibi salgınların sebebi belki de kendimizden başka canlılara yaşam alanı tanımamamızdan. İklim krizi çölleşme, suların yükselmesi, ürün azalması, gıda kıtlığına neden olacak. Bu da yeni salgınlara. Belki hiç bilmediğimiz bir sıtma türü milyonlarca insanı öldürebilecek. Doğa bu pandemi ile bizi uyardı. Bu uyarıyı dikkate almak zorundayız. İklim krizi bir avuç insanın kaygısı ya da kopmuş buzulun üzerindeki kutup ayısının sorunu değil. Bir çevre krizi de değil. İklim krizi insanlığın varoluş krizi."

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN YOL AÇTIĞI ÖLÜMLER

Artan sıcaklığın bölgelere etkisi

2041- 2070 döneminde tehlikenin düzeyi ülke genelinde şiddetlenmekte.

Tehlike düzeyi çok yüksek

- Güneydoğu Anadolu özellikle,
- Urfa
- Hakkari
- Kilis

Tehlike düzeyi yüksek bölgeler

- Kıyı Ege,
- Akdeniz
- İç Anadolu'nun güneyi

- Doğu Anadolu'nun büyük bölümü

Orta düzeyde riskli

- Orta ve Batı Karadeniz
- İç Anadolu'nun kuzeyi
- İç Batı Anadolu

Riskin düşük olduğu bölgeler

- Doğu ve Kuzey Marmara
- Doğu Karadeniz
- Kuzeydoğu Anadolu

MUĞLA'DA LİMAK'IN ÇED'DEN MUAF PROJESİNE KARŞI ORMAN NÖBETİ

Muğla'nın Milas ilçesi Yeniköy Termik Santrali'nin bulunduğu İkizköy'ün eski yerleşkesi olan Işıkdere mevkiinde bulunan Akbelen ormanlarında ağaç kesimi yapılması planlanıyor. Köylüler, ağaç kesimine izin vermemek için nöbet tutuyorlar.

Tek ruhsat altında birleştirilen linyit madeni ruhsatları kapsamındaki 23 bin hektarlık alanda yeni maden sahası açılmakta (Akbelen Sahası), ancak bu yeni saha ÇED'den muaf tutulmaktadır.

Bu çerçevede Muğla İli Milas İlçesi İkizköy mahallesi Akbelen mevkiindeki 740 dönümlük doğal ormanlık alanda Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim ve Ticaret AŞ'ye maden işletme izni verilmiştir; bu nedenle alan tamamen ağaçsızlandırılmak istenmektedir. Aynı şekilde ormanlık alanı çevreleyen ve İkizköy, Çamköy ve Karacahisar mahalleleri sınırları içinde kalan 3000 dönümlük zeytinlik ve tarı alanı da aynı şirket tarafından satın alınmak istenmektedir.

Maden sahası genişletmelerinin, ruhsat birleştirmelerle ÇED mevzuatından muaf tutularak gerçekleştirilmesi yöredeki bir doğa koruma derneği tarafından Şubat 2021'de dava edilmiştir. Halen devam eden davanın bilirkişi keşfi 28 Mayıs 2021 Cuma günü Milas İkizköy Linyit Madeni Sahası'nda gerçekleştirilecektir.

KANAL PROJESİ, İSTANBUL'U SUSUZ BIRAKACAK

Küresel İklim Değişikliğinin Etkilerinin En Aza İndirilmesi, Kuraklıkla Mücadele ve Su Kaynaklarının Verimli Kullanılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun 18 Mayıs tarihli toplantısında, DSİ yetkilileri tarafından da sunum yapılmıştır.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Toplantıda komisyon üyesi Manisa Milletvekili , kanal projesi nedeniyle İstanbul'un karşı karşıya kaldığı susuzluk tehlikesi ve DSİ'nin kanal projesinin ÇED raporunda sümen altı edilen kurum görüşlerini dile getirmiştir. Ancak, Komisyon başkanı Veysel Eroğlu, Kanal İstanbul'un komisyonunun çalışmalarıyla ilgisiz olduğunu gerekçe göstererek, DSİ Genel Müdürlüğü yetkililerinin, kanal projesiyle ilgili soruları yanıtlamalarını engellemiştir.

DSİ'nin görüşleri ile ÇED raporunda yer alan bilgiler birbiriyle uyuşmamaktadır. Her iki veri, aşağıdaki tabloda paylaşılmıştır.

	ÇED raporu	DSİ İyi Senaryo	DSİ Kötü Senaryo
Terkos Gölü	2,7 Milyon m3/yıl	18 Milyon m3	140 Milyon m3 235 Milyon m3 (Yıldız Dağlarından)
Sazlıdere Barajı	30 Milyon m3/yıl	52 Milyon m3	52 Milyon m3
TOPLAM	32,7 Milyon m3/yıl	70 Milyon m3/yıl	427 Milyon m3/yıl

KANAL İSTANBUL KÖPRÜLERİNİN MALİYETİ NE OLACAK?

Kamuoyuna açıklanmayan Kanal İstanbul Fizibilite Raporu ortaya çıktı. Buna göre, toplam yatırım tutarı 2 milyar 855 milyon dolar olan yedi köprü olduğu görülürken, modeli konusunda raporda net bilgi bulunmuyor.

İktidarın bilim çevrelerinin ve muhalefetin eleştirilerine rağmen inatla 'Yaz aylarında temellerini atacağız' dediği Kanal İstanbul Projesi'nin kamuoyuna açıklanmayan 'Kanal İstanbul Fizibilite Raporu' ortaya çıktı. Raporda toplam yatırım tutarı 2 milyar 855 milyon dolar olan yedi köprü olduğu görülürken, modeli konusunda raporda net bilgi bulunmuyor.

Kamuoyuna açıklanmayan Kanal İstanbul Fizibilite Raporu ortaya çıktı. Ulaştırma Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun Kanal İstanbul'a haziran ayında başlanacağını söyledi, "Ama 'Hangi köprü?' 'İhale usulü ne?' 'Yatırım maliyeti nedir?' soruları yöneltilmiyor. Bu soruların cevabı kamuoyuna açıklanmayan Kanal İstanbul Fizibilite Raporu'nda mevcut!

KARAYOLU GEÇİŞ (KGM)	MALİYET (Milyon \$)
D100 (E5) Karayolu Geçiş Köprüsü	708
E80 (TEM/03) Karayolu Geçiş Köprüsü	552
Kuzey Marmara Otoyolu (KMO-7) Geçiş Köprüsü	325
Kuzey Marmara Otoyol (KMO-2) Geçiş Köprüsü	275
D20 Karayolu Geçiş Köprüsü	180
Köprü Bağlantı Yolları ve Kavşak Düzenlemeleri	215
Toplam	2.255

İBB KARAYOLU GEÇİŞLERİ VE ALTYAPI	MALİYET (Milyon \$)
Küçükçekmece Avcılar Karayolu Geçiş Köprüsü	335
Sazlıbosna Karayolu Geçiş Köprüsü	265
Toplam	600

Raporda, 2 tanesi, "İBB Karayolu Geçişleri ve Altyapı" başlığıyla yer almak üzere, Fizibilite Raporu'nda toplam yedi tane köprü bulunduğu görüldü.

Rapor yerel seçimlerden, önce tamamlandı. Toplam yatırım tutarı 2 milyar 855 milyon ABD Doları olan yedi köprü'nün modeli konusunda raporda netlik yok. Ama geçişlerin bedava olmayacağını tahmin etmek zor değil. İzleyip göreceğiz.

UYUŞTURUCUDA KİLİT ROTA TÜRKİYE

Emniyet'in raporuna göre, Türkiye, morfini eroine dönüştüren hammaddenin kaçakçılığında da uyuşturucunun sevkiyatında da kilit ülke. Uyuşturucu ve ara kimyasal kaçakçılığında Türkiye'nin 'transit ülke' olduğu bildirildi.

Suç örgütü elebaşısı Sedat Peker'in, AKP iktidarındaki etkili isimlerle akrabalarını uyuşturucu ticareti ile suçlayan açıklamaları, gözleri Türkiye'nin dünya uyuşturucu trafiğindeki konumuna çevirdi. Emniyet Genel Müdürlüğü, eroin ile eroinen sonra en tehlikeli narkotik madde olan sentetik metamfetaminin üretiminde kullanılan hammaddenin trafiğinde de Türkiye'nin güzergâh olduğunu açıkladı. Güney Amerika ve Güney Asya'dan gelen uyuşturucunun ara durağı olan Türkiye aynı zamanda, çift yönlü olarak Afganistan'a hammadde geçirilmesinde de kullanılıyor. Ülkede son olarak nisan ayında 4,5 ton eroin üretmeye yetecek miktarda 9 ton sıvı asetik anhidrit ele geçirilmesi trafiğin hacmini gösteriyor.

Hem Hedef Hem Transit Ülke

Narkotik Suçlarla Mücadele Dairesi'nin hazırladığı 2020 yılı Uyuşturucu Raporu'na göre, Türkiye coğrafi konumu ve genç nüfusu sebebiyle uyuşturucudan doğrudan etkilenen ülkeler arasında yer alıyor. Raporda, Türkiye'nin Asya'da üretilen ve Avrupa'ya transfer edilen başta eroin olmak üzere, afyon türevleri kaçakçılığında hedef ülke olduğu bildirildi. Aynı zamanda Avrupa'da üretilen ve Asya'ya sevkiyatı yapılan sentetik uyuşturucu ve ara kimyasal kaçakçılığında Türkiye'nin transit ülke olduğu kaydedildi.

Avrupa Birliği'nden Afganistan'a

Rapora göre, eroin üretiminde öne çıkan Güney Batı Asya'ya morfinin eroine dönüştürülmesinde kullanılan hammadde büyük ölçüde Türkiye'den gidiyor. İlaç, boya, plastik, polimer, selülöz ve patlayıcı madde üretiminde de kullanılan endüstriyel madde olan "asetik anhidrit" 2014 tahminlerine göre yıllık 1,5 milyon ton üretiliyor.

Son dönemde sevkiyatları durdurulan asetik anhidrit ihracatları ve güvenlik kuvvetlerince yapılan yakalamalar dikkate alındığında, bu maddenin yasa dışı kullanımı için taleplerin arttığı, Afganistan ve komşu ülkelerdeki eroin üretiminde AB ülkelerinin asetik anhidrit konusunda önemli bir kaynak olarak ortaya çıktığı ifade edildi.

Gerileme Durduğunu Göstermiyor

Raporda yer alan bilgilere göre, ülkede 2019 yılında 16 bin 265 eroin olayı gerçekleşti. Bu olaylarda 25 bin 55 şüpheli yakalandı ve bir önceki yıla göre yüzde 8,8'lik artışla 20 bin 165 kilogram eroin ele geçirildi.

Bu arada, 2017 yılında 23 bin litre, 2018 yılında 38 bin 303 litre asetik anhidrit yakalandı. 2019 yılında asetik anhidrit yakalama miktarında sert bir düşüşün yaşandığına çekildiği raporda, şu tespite yer verildi: "Ülkemizde Cumhuriyet tarihinin en yüksek miktardaki eroin yakalaması gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler göz önüne alındığında; Afganistan'a halen önemli miktarlarda asetik anhidrit kaçakçılığının yapılmaya devam edildiği açıktır. Etkin güvenlik tedbirlerinin bir sonucu olarak ülkemizde 2017 ve 2018 yıllarında yapılan yüklü yakalamalar kaçakçıların asetik anhidrit sevkiyatında farklı rotalar kullanmaya başlamış olabileceklerini düşündürmektedir. Nitekim son dönemlerde özellikle Gürcistan olmak üzere Kafkas Rotası üzerinde bulunan bazı ülkelerdeki asetik anhidrit yakalama miktarlarındaki artışlar bu düşünceyi destekler niteliktedir."

Sentetik Uyuşturucu da Üretiliyor

Bu hammadde eroinen sonra en tehlikeli narkotik madde olarak kabul edilen sentetik uyuşturucu olan metamfetamin üretiminde de kullanılıyor. Afganistan, eroinen sonra en fazla metamfetamin üreten ülke olarak biliniyor.

Uyuşturucu Sorunu Büyüyor

Ülkede uyuşturucu kullanımının yaygınlığı ve bununla ilişkili sorunlar büyüyor. Dr. Ergün Demir ve Dr. Güray Kılıç; TUBİM (Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi) ve Emniyet'in Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'nın raporlarında yer alan verileri inceledi. Doktorlar, "Alo 191 uyuşturucu ile mücadele danışma ve destek hattı"na müracaat eden yaklaşık 234 bin 641 kişiye hizmet verildiğine dikkat çekti: "2019'da sadece tedavi merkezlerine yapılan ayaktan tedavi başvuru sayısı 270 bin 6'dır. 2019'da yataklı tedavi merkezlerine yapılan başvuru sayısı 17 bin 79'dur. 2018'de Türkiye'de uyuşturucu madde bağımlılığı suçlarından

dolayı ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutuklular oranı yüzde 21,78 iken 2019'da bu oran yüzde 27,97'ye çıkmıştır. 2019'da ele geçirilen kokain miktarında bir önceki yıla göre yüzde 8,5 oranında artış gerçekleşmiştir. 5 ton kokain transferinin Türkiye üzerinden kimlere yapıldığı henüz açıklanmamıştır.”

Balkan Rotası Çift Yönlü

Raporda, çift yönlü kaçakçılık faaliyetinin yapıldığı belirtilen Balkan Rotası ile ilgili şu bilgiler yer aldı: “Afganistan'dan başlayarak İran, Türkiye ve Balkan ülkeleri üzerinden Orta ve Batı Avrupa'ya ulaşan Balkan Rotası Afganistan kaynaklı eroin dâhil diğer opiyatların Avrupa'ya kaçakçılığında onlarca yıldır en sık kullanılan güzergahtır. 2018 yılında Afganistan dışında küresel boyutta ele geçirilen eroin ve morfin miktarlarının yüzde 58'i Balkan Rotası üzerindeki ülkelere gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Balkan Rotası; Afganistan merkezli opiyatların kaçakçılığının yapıldığı güzergâhın aksi istikametinde gerçekleştirilen asetik anhidrit olmak üzere diğer önemli ara kimyasalların kaçakçılığında da kullanılmaktadır. Rekor olarak nitelendirilen yüklü uyuşturucu madde yakalamaları nedeniyle Türkiye; Balkan Rotası üzerinde hayati bir öneme sahiptir. 2018 yılında Afganistan'da yaşanan haşhaş ekim alanı ve afyon üretimindeki azalışa rağmen güvenlik güçlerince aynı yıl içinde 18,5 ton ve takip eden yılda kaydedilen 20 tonun üzerindeki eroin yakalamaları bu önemin açık bir göstergesidir.”

DAHA NE OLSUN İSTİYORSUNUZ?

Soylu'ya günler sonra sahip çıkan Erdoğan, Cumhur İttifakı'nın yol haritasına yönelik ipuçları verdi. Akşener'e yapılan provokasyonu da öven Erdoğan'ın, “Daha neler olacak neler” çıkışı 7 Haziran-1 Kasım arası kanlı süreci akıllara getirdi.

AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, suç örgütü elebaşısı Sedat Peker'in iddialarının odağındaki içişleri Bakanı Süleyman Soylu'ya ilişkin suskunluğunu günler sonra bozdu. Partisinin Meclis'teki grup toplantısında konuşan Erdoğan'ın açıklamalarında Cumhur İttifakı'nın önümüzdeki süreçte yol haritasına ilişkin mesajlar yer aldı. Soylu'ya sahip çıkan Erdoğan, “Geçmişte siyaseti yönlendirecek derecede etki sahibi olan suç örgütlerini, 19 yıl boyunca ellerindeki tüm imkanlarını alarak birer birer çöktük. Bu kadro ile 2023'e ulaşacağız. İçişleri Bakanı'nımızın yanındayız” ifadelerini kullandı.

Erdoğan'ın açıklamalarında dikkat çeken bir başka nokta ise İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener'e yönelik Rize'de meydana gelen provokasyona ilişkin sözleri oldu. Erdoğan, “Gelin Hanım'a Rize'de güzel bir ders verildi. Dua et ki ileriye gitmeden bir ders verdiler. Daha neler olacak neler” dedi. İktidar içindeki farklı klikler arasında artan güç mücadeleleri, pandemi, derinleşen yoksulluk ve ortalığa saçılan kirli ilişkiler ağı yönetim krizinin geldiği boyutu gösterdi.

Şiddet Giderek Artabilir

Akademisyen Fatih Yaşlı, iktidarın ekonomik çöküş nedeniyle seçimi ellerinden geldiğince ertelemeye çalışacağını vurguluyor. Erdoğan'ın Soylu'ya destek açıklamasını ise “Erdoğan'ın Damadı dahil hiç kimseyi muhalefete vermediğini, sopalı bir seçim olursa Soylu'dan vazgeçmeyeceği” şeklinde yorumluyor. Akşener'e yapılan provokasyonu da hatırlatan Yaşlı, şiddetin giderek artabileceğine işaret ederek iktidarın bu süreci ancak her şeyi sandığa indirgeyen bir muhalefet karşısında devam ettirebileceğine vurgu yapıyor.

Dersler Çıkarılmalı

Siyaset bilimci akademisyen Prof. Dr. Murat Somer ise Erdoğan'ın Soylu'yu görevden almasının zaten zayıflayan iktidarını daha da zayıflatacağına, bu nedenle de şimdilik böyle bir durumun gerçekleşmediğine işaret ediyor. Erdoğan'ın iktidarda kalmak için zor kullanma yeteneğine sahip birtakım irili ufaklı gruplara ihtiyacının giderek artacağına dikkat çeken Somer, “Muhalefet özellikle 7 Haziran-1 Kasım arası süreçten dersler çıkarmalı, bu süreçte hataların ne olduğuna bakmalı ve bir arada durmalı” diyor.

18 Ayın 13'ünde Bombalar Patladı

7 Haziran-1 Kasım arasında ve hemen ardından yaşanan bazı saldırı ve can kayıpları şöyle:

- 5 Haziran 2015 Diyarbakır HDP Mitingi: IŞİD saldırısı ile 5 kişi yaşamını yitirirken, 400'den fazla kişi de yaralandı.
- 20 Temmuz 2015 Suruç: Kobane'ye gitmek üzere Urfa Suruç'ta toplanan SGD üyesi gençlere yönelik düzenlenen IŞİD saldırısında 34 genç yaşamını yitirdi.
- 22 Temmuz Ceylanpınar: Urfa'nın Ceylanpınar ilçesinde gerçekleştirilen saldırıda 2 polis yaşamını yitirdi.

- 10 Ekim 2015 Ankara Garı: Barış Mitingi'ne yönelik IŞİD'in gerçekleştirdiği intihar saldırısında 103 kişi yaşamını yitirirken, yüzlerce kişi de yaralandı.
- 12 Ocak 2016 İstanbul Sultanahmet saldırısı: 13 kişi yaşamını yitirdi.
- 13 Mart 2016 Güvenpark saldırısı: 37 kişi yaşamını yitirdi, 125 kişi ise yaralandı. Saldırısı, TAK üslendi.
- 19 Mart 2016 İstanbul İstiklal Caddesi saldırısı: IŞİD'in düzenlediği intihar saldırısında 3'ü İsrail, 1'i İran vatandaşı toplam 4 kişi yaşamını yitirdi.
- 28 Haziran 2016 İstanbul Atatürk Havalimanı saldırısı: Dış hatlar terminaline düzenlenen saldırıda 45 kişi yaşamını yitirirken, 230 kişi de yaralandı.
- 10 Aralık 2016 İstanbul Dolmabahçe saldırısı: Vodafone Arena Stadi yakınlarında düzenlenen saldırıda 8'i sivil, 37'si polis memuru olmak üzere 45 kişi hayatını kaybetti. Saldırısı TAK üstlendi.

ERDOĞAN'A DESTEK EN DÜŞÜK SEVİYEYE İNDİ

ABD merkezli medya kuruluşu Bloomberg, Türkiye'de yapılan bazı anket çalışmalarını analiz ederek AKP'li Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'a desteğin "bütün zamanların en düşük seviyesine" indiğini yazdı.

ABD'nin önde gelen medya kuruluşlarından Bloomberg, AKP'li Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan ile ilgili kapsamlı bir analiz hazırladı. Türkiye'de son dönemde yapılan anket çalışmalarını mercek altına alan Bloomberg, "Ekonomik kriz büyürken, Erdoğan'ın anket oranları bütün zamanların en düşük seviyesinde" başlığını kullandı.

Bloomberg, "Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın AKP'sine destek geçen ay, bütün zamanların en düşük seviyesine indi, ankete katılanlar bunda hükümetin ekonomiyi yönetmedeki sorunları neden olduğunu söyledi" ifadesine yer verdi.

Erdoğan'ın destekçilerinden büyük bir kesimin AKP'yi terk ettiğini yazan Bloomberg, buna karşılık muhalefet partilerinin de büyük ihtimalle Türkiye'nin geleceğine karar verecek seçmen için bir yuva olmadığını dile getirdi.

Bloomberg, "Erdoğan, bireysel olarak da anketlerde geriye düştü. Ankete katılanlara göre Erdoğan ile cumhurbaşkanlığı seçimlerindeki potansiyel rakipleri arasındaki popülerite aralığı açılıyor" ifadesini kullandı.

İşsizlik ve Enflasyon

Bloomberg, İstanbul Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu ve Ankara Belediye Başkanı Mansur Yavaş'ın Erdoğan'ın 10 puandan fazla önünde olduğunu aktarırken, İyi Parti Genel Başkanı Meral Akşener'in de Erdoğan'ın önünde olduğu belirtildi. CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun ise Erdoğan'ın gerisinde kaldığını yazan Bloomberg, "Kılıçdaroğlu ve Akşener'in ortak bir aday üzerinde anlaşması bekleniyor" yorumunu yaptı.

Bloomberg, "Anket şirketlerine göre artan enflasyon, yüksek işsizlik ve koronavirüs kısıtlamaları, AKP'nin seçmen tabanından kaybettirdi" ifadesine yer verdi.

GELDİKLERİ GİBİ GİDİYORLAR!

3Y ile iktidara gelenlerin, 3Y tablosu ile iktidarı terk etmeye mecbur kalacakları bir dönem başlıyor!

İktidar ve ittifak ortağı, ortalığa saçılan son skandallarla suçluluk telaşı içinde çözülme sürecine girdi. Sadece kendi içlerinde değil kurdukları ve el değiştirmesine her türlü zemini hazırladıkları medya yapılanmasındaki yandaşlığın da artık toplumu etkilemekte hiçbir fonksiyonunun kalmadığı, 2002'de 3Y ile iktidara gelenlerin sonunda çok daha ağır bir 3Y tablosu ile iktidarı terk etmeye mecbur kalacakları bir dönem başlıyor!

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın sürekli yinelediği 'Manşetlerle vuruşa vuruşa geldik' ifadesiyle başlattığı iktidar medyası oluşturma projesi, farklı yöntemlerle hayata geçirdikleri el değiştirme, el koyma, kamu kaynaklarını aktarma gibi hamlelerle kendileri açısından büyük ölçüde başarıya ulaştı. Ancak Yüzde 90'ından fazlasını kontrol eder hale geldikleri medya, ağır bir yandaşlığın çürümüşlüğüyle kendilerini vurur hale geldi. Okunmayan gazeteler, tek merkezden talimatla atılan manşetler, iktidarın tescil ve denetiminden geçirilen kadrolu isimlerin ezberletilmiş söylemleriyle dolu ekranların artık hiçbir toplumsal karşılığı yok.

Suç organizatörlerine akıl satan, danışmanlık yapan, en az üç-dört ekranda program yapıp, köşeleri parselleyen gazetecilerin başta İçişleri Bakanı olmak üzere iktidarın bakanları, bürokratları ile 'Yıllardır birlikte çok yakın teşriki mesai içinde oldukları' yine kabinenin bakanlarıncaya devlet televizyonunun ekranlarında dile getirildi...

Suç organizasyonu lideriyle yakın muhabbet içindeki bir gazeteciyle bir İçişleri Bakanı'nın nasıl bir işbirliği ya da çalışması olabilir?

İktidar vekilinin talimatıyla suç organizatörlerinin karakolda milletvekili dövdürdüğü, gazetelere baskın yaptığı ve bu baskınlarla, tehditlerle medyada milyar dolarlık el değiştirmelerin hayata geçirildiği açığa çıktı. İktidar vekilinin suç organizasyonları tarafından dolara endeksli aylığa bağlandığını bizzat İçişleri Bakanı ekranlarda itiraf ederken ne iktidar partisinin genel başkanından ne de ortağından çıt çıkmadı.

AK Parti Kurucusu, eski Adalet Bakanı, Meclis Başkanı ve şimdi Cumhurbaşkanı Yüksek İstişare Kurulu üyesi 'bunların binde biri bile doğruysa felaket!' derken Yüksek İstişare Kurulu'nun Başkanı ve CB Erdoğan hiçbir şeyi görmüyor duymuyor. Yine bir başka AK Parti Kurucusu, eski Meclis Başkanı, Başbakan Yardımcısı 'Yargı şerefli görevini yapmalıdır' diyor, ne Adalet Bakanından ne yargıdan ses seda yok. Salgın kısıtlamalarının, getirilen yasakların ve uygulamaya konulan genelgelerin Anayasa ve yasalara aykırı, hukuken geçersiz olduğu gerekçesiyle soruşturma başlatan Viranşehir Cumhuriyet Savcısı ise anında açığa alınıyor, hakkında soruşturma açılıyor.

Böylesi bir çürüme bugüne kadar hiçbir partide, iktidarda, koalisyonda, ittifakta görülmedi. İktidar partisinden seçilip rüşvetin, yolsuzluğun önünü kesince istifa ettirilen Nevşehir Belediye Başkanı partilileri ve meclis üyelerini mal varlıklarını, banka hesaplarını, yedikleri haram lokmaları açıklamaya çağırıyor ne iktidar vekillerinden ne de medyasından çıt çıkmıyor.

Son birkaç haftada yaşanan bu olayların hiç birisi iktidar medyasında tek satır haber bile olmadı ama iktidar sarsıldı, çözülme ve yanıt yetiştirme yarışı hızlandı. İktidar medyasının amiral gemilerinin hükümet talimatıyla attırılan manşetlerin hiçbir hükmü yok. İktidarın büyük ortağı bir suç organizatörünün videolarına yanıt yetiştirmeye çabalarken, küçük ortağı bir diğer suç organizatörünün dava arkadaşlığını sahiplenmenin gölgesinden çıkamıyor!

Tek servetinin elindeki alyansı olduğunu söyleyip 'Eğer bir gün duyarsanız ki Tayyip Erdoğan zengin olmuş bilin ki haram yemiştir' diyerek ve 3Y ile (Yolsuzluk, Yoksulluk, Yasaklar) mücadele vaat ederek 19 yıl önce iktidara gelenler şimdi 3Y depremi ile sallanıyor. 3Y ile gelenlere siyasetin ve kaderin cilvesi 3Y ile gidişin yollarını döşüyor!

ÖNCELİK YİNE DİNİ VE TEKNİK LİSELERE

Bir milyonu aşkın öğrenci 6 Haziran'da MEB'in, 'Nitelikli' olarak isimlendirdiği liselere girmek için yarışacak. Liselere Geçiş Sınavı'nda kontenjanların büyük bölümü imam hatip ve meslek liseleri için kullanılacak.

Bir milyonu aşkın öğrenci 6 Haziran'da, MEB'in tüm tepkilere karşın ileri bir tarihe ertelediği Liselere Geçiş Sınavı'nda(LGS) ter dökecek. MEB'in açıkladığı listeye göre, Türkiye genelinde 2 bin 60 okul sınavla öğrenci alacak. Sınava giren öğrencilerin yalnızca küçük bir bölümü bu okullara girebilecek. MEB toplam 174 bin 160 kontenjan ayırdı.

Sınavla öğrenci alacak imam hatip ve meslek liselerinin toplam kontenjanı, öğrenci tercihlerinin büyük oranda yoğunlaştığı Anadolu liselerinden fazla olacak. Buna göre, Anadolu imam hatip liselerine 36 bin 712, mesleki ve teknik Anadolu liselerine ise 33 bin 930 öğrenci yerleşecek. Anadolu, sosyal bilimler ve fen liselerinin kontenjanları ise sırasıyla 56 bin 396, 10 bin 142 ve 36 bin 980 olacak.

Öğrenciler ve Veliler İstemiyor

Milyonlarca öğrenci ve veli, salgın koşullarında gerçekleştirilecek merkezi sınavın sağlık açısından yaratacağı olumsuzluklardan endişe ediyor. Sınavın ileri bir tarihe ertelenmesini isteyen öğrenci ve veliler, MEB'i seslerine kulak tıkamakla suçluyor. Eğitim uzmanları ise öğrencilerin salgın koşulları nedeniyle öğrencilerin motivasyon kaybı yaşadığını belirterek sınavla doğru değerlendirme yapılamayacağını ifade ediyor. Türkiye'de var olan eşitsizliklerin salgın ile birlikte daha da derinleştiğini belirten eğitimciler, MEB'in sınav ısrarının olumlu bir sonucu olmayacağını savunuyor.

STRATEJİ VE DİPLOMASI YOKSUNU DIŞ POLİTİKAMIZ ÜLKEMİZİ YALNIZLAŞTIRDI!

RUSYA'NIN TÜRKİYE'YE YÖNELİK SEYAHAT YASAĞI SÜRERKEN, TÜRK HEYETİ'NİN MOSKOVA ZİYARETİNDEN SONUÇ ÇIKMADI!

Rusya'nın Türkiye'ye yönelik seyahat yasağı sürerken, Turizm Bakanı, Sağlık Bakan Yardımcısı ve Cumhurbaşkanı Sözcüsünün Moskova ziyaretinden sonuç çıkmadı. Rusya, en erken 15 Haziran'da ya da Haziran sonunda konuyu gözden geçireceğini, bildirdi. 14 Haziran'daki Erdoğan-Biden görüşmesi ve Türkiye'nin tavrını görmek isteyecekler.

Karadeniz'de Rusya-Ukrayna gerilimi tırmanırken, Ukrayna'dan yana tutum takılan ve bu ülkeye İHA-SİHA satışları yapan Türkiye'ye doğrudan tepki göstermek yerine 15 Nisan'da salgın gerekçesiyle seyahat yasağı başlatan Rusya'nın bu adımının 'örtülü yaptırım' olduğunu ifade etmişim. Her ne kadar salgının artışı Rusya'nın bu kararına nispeten haklılık kazandırıyor gibi görünse de Mısır'a uçuşların yeniden başlatılması, geçen hafta da Yunanistan, Bulgaristan, Birleşik Arap Emirlikleri, Tanzanya'ya seyahatin serbest bırakılması Türkiye'ye örtülü yaptırım tespitini teyit eder nitelikte.

Geçen hafta iktidar, seyahat kısıtlamalarının Haziran yerine daha erken kaldırılması talebiyle Kültür ve Turizm Bakanı, Cumhurbaşkanı Sözcüsü ve Sağlık Bakan Yardımcısı'ndan oluşan bir heyeti Moskova'ya gönderdi. Heyet Moskova'ya iner inmez Rus devlet medyasında Türkiye'ye seyahat yasağının Haziran sonuna uzatıldığı, Rus resmi havayolu Aeroflot'un Haziran sonuna kadar Türkiye varışlı tüm uçuşlarının iptal edildiği, haberleri yer aldı.

Rusya'nın en büyük özel charter havayolu şirketi ve Antalya başta olmak üzere Rus turistleri turizm bölgelerine taşıyan **S7 Havayolu Şirketi** yılsonuna kadar Türkiye uçuşlarının iptal edildiğini, rezervasyon yapılmayacağını duyurdu. Heyetin gidişinden iki gün önce ise Cumhurbaşkanı Erdoğan, Rusya Devlet Başkanı Putin ile görüşmüş, Rusya'dan 50 milyon doz SputnikV aşısı alımı ve aşının Türkiye'de de ortak üretimi için anlaşmaya varıldığı açıklanmıştı.

- Bir anlamda iktidar Rusya'ya 'biz sizden aşı alalım, aşılanalım siz de hemen bize turist gönderin' mesajı verirken, Moskova'ya bunun için heyet gönderilirken, Rusya'nın tavrı ise aynı anda 'Moskova'ya boşuna geliniz' mesajıyla karşılık vermek oldu.

Rusya, seyahat yasağı ve turist gönderme konusunu Türkiye'nin ABD, Suriye, Libya, Ukrayna politikalarına karşı koz olarak kullanıyor ve iktidarın izleyeceği politikayı görmek istiyor. Moskova'daki görüşmelerde Türk heyetine en erken 15 Haziran'da ya da 30 Haziran'da durumun gözden geçirilebileceğinin iletilmesi ve Rusya'dan bir heyetin Türkiye'ye gelerek turizm bölgelerinde alınan önlemleri denetleyeceği, yapılacak değerlendirmeye göre karar verileceğinin bildirilmesi, bu yöndeki tutumun işareti.

ABD Başkanı Biden'ın S-400'lerden vazgeçilmesi, ABD savaş gemilerinin Karadeniz'e çıkışında Montrö kısıtlarının gevşetilmesi, Ukrayna politikasında ABD ve NATO'nun desteklenmesi taleplerinde bulunacağı biliniyor. Demokrasi, insan hakları, temel hak ve özgürlükler, hukuk devleti, bağımsız yargı vb. konularda da uyarılarda ve taleplerde bulunması söz konusu olacaktır.

Biden'in Ermeni soykırımı iddialarını tanıma kararına Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın üç gün sonra ve alttan alan bir üslupla yanıt vermesi, Haziran randevusunun iptal edilmemesi, herhangi bir karşı adım atılmaması bugünden 14 Haziran zirvesinde bazı tavizlere hazırlandığını sergiliyor. Rusya, **14 Haziran'daki NATO Zirvesi** ve zirvede bir araya gelmeleri beklenen Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Joe Biden görüşmesinden çıkacak sonuçları görmek istiyor. Biden büyük ihtimalle, Rusya ile ilişkilere mesafe konulmasını, Suriye ve Libya'da Rusya ve İran ile işbirliğinin gevşetilmesini, Kuzey Suriye'de PYD-YPG-SDG ile çatışmadan kaçınılması taleplerini de masaya getirecek. Rusya'ya enerji bağımlılığının azaltılmasını, ABD'den daha ucuza sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) alınmasını isteyecek.

- İktidarın **ABD ve Rusya'yı aynı anda idare etme politikasının** sonuna gelindiği, fazla manevra alanının kalmadığını öteden beri vurguluyorum.

Gelinen aşamada ABD'deki yönetim değişikliği ve Biden'ın farklı yaklaşımları, Rusya ve Çin'i ana hedef tahtasına oturtması, Putin'in Türkiye üzerinden NATO'yu ve ABD-AB'yi perdeleme planları iktidara manevra alanı bırakmıyor.

Montrö'nün tartışmaya açılmasından rahatsızlığını ve bu anlaşmanın öncelikli güvenlik çizgisi olduğunu birinci elden Türkiye'ye ileten **RUSYA**, Türkiye'nin bu açıdan tarafsızlığını muhafaza etmesi, Karadeniz'e ve boğazlara sahip çıkması, Ukrayna konusunda taraf olmaması, silah satışlarına son vermesi beklentilerini sıkça dile getirdi. Şimdi, Türkiye'ye seyahat kısıtlaması başta olmak üzere diğer konuları da 'bekleme odasına' alarak, **iktidarın tavrını beklemeye yöneldi!**

RUSYA, KIRIM TATARLARININ SÜRGÜNE GÖNDERİLİŞLERİNİN 77'İNCİ YILDÖNÜMÜNDE TÜRKİYE'NİN RESMİ AÇIKLAMALARINA, SERT TEPKİ GÖSTERDİ!

Türkiye'nin Kırım'ın ilhakını tanımama tavrına tepki göstermeyen Rusya, Kırım Tatarlarının Stalin tarafından sürgüne gönderilişlerinin 77. Yıldönümünde Türkiye'nin resmi açıklamalarına, oldukça sert tepki gösterdi. Rusya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Mariya Zaharova'nın verdiği yanıt ve Türkiye tutum değiştirmese etnik sorunların üzerine gidileceği uyarısı dikkat çekici!

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Tanju Bilgiç, yaptığı açıklamada; "1944 yılının 18 Mayıs gecesi, 250 bin Kırım Tatar Türkü soydaşımız insanlık dışı koşullarda sürgün edilerek anavatanlarından koparılmışlardır. Bu elim hadisede Kırım Tatar Türklerinin büyük kısmı hayatlarını kaybederken, sağ kalanlar anavatan hasretiyle yaşamaya mecbur bırakılmışlardır. Türkiye, sürgünden 77 yıl sonra Kırım'ın yasadışı ilhakından doğan zorluklarla sınınamaya devam eden Kırım Tatarlarının mağduriyetlerinin giderilmesi, refah ve esenliklerinin sağlanması için soydaşlarının yanında olmayı sürdürecektir" demişti.

Rusya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Mariya Zaharovai buna karşılık yaptığı açıklamada, "2014 yılına kadar uluslararası kuruluşların Kırım Tatarlarının etnik ve kültürel haklarının uygulanması konusunda Ukrayna'ya yönelttiği çok sayıda şikâyeti ısrarla görmezden gelen Türk hükümetinin günümüzde Kırım Tatarlarının durumu hakkında endişe duyduğunu göstermesi, bunun konjonktürel nitelik taşıdığını doğruluyor" dedi.

Türkiye'nin etnik azınlıkların savunucusu rolüne bürünmesi ve bu rolü oynamaya kalkışmasının 'çok şüpheli' olduğunu öne süren Zaharova; "Türkiye'de etnik, dilsel ve dini nitelikli çözülmemiş oldukça ciddi sorunlar var. Ankara'yla etkileşim kurabileceğimiz ve ortak çabalar sergileyebileceğimiz çok sayıda konu, sorun ve alan mevcut. Bu tür etkileşimde deneyim sahibiyiz, gelin bunu kullanalım ve bu tür şeylerle uğraşmayalım.

Ankara'nın bu tür söylemlere devam etmesi halinde Rusya da Türkiye'deki benzer sorunlara dikkat çekmek durumunda kalacaktır. Biz bunu yapmak istemiyoruz, bu nedenle Türkiye Dışişleri Bakanlığı'nın bizi duyacağını umuyorum. Türk siyasetçilerin, etnik faktörü, en başta etnik grupların çıkarlarına darbe vuran jeopolitik oyun aracı olarak kullanmaktan vazgeçme zamanı çoktan geldi. Vazgeçmezlerse karşılığı verilir" ifadelerini kullandı.

Rusya Dışişleri Sözcüsü; Türkiye'de etnik, dilsel, dini nitelikli çözülmemiş ciddi sorunlar olduğunu ifade ederek, örtülü şekilde Kürt sorunu, ana dilde eğitim talepleri, Aleviler, gayri Müslim azınlıklar, Fener Rum Ortodoks Patrikhanesi'nin ekümeniklik iddiaları, Süryanilerle ilgili süreçleri dolaylı yoldan gündeme getiriyor. Rusya'nın içişlerine karışılmaması, etnik konular üzerinden politika izlenmemesi uyarısında bulunuyor. İktidara da bu konulardaki yaklaşımın terk edilmesi, bu olmadığı takdirde Rusya'nın da Türkiye'deki etnik ve dini kesimlere, içe dönük bazı hamlelerde bulunabileceğini vurgulamak istiyor.

ERDOĞAN-BİDEN arasında NATO ZİRVESİ'NDE gerçekleştirilmesi planlanan görüşmenin RUSYA tarafından yakından mercek altına alındığını, olası sonuçların Türkiye-Rusya ilişkilerinde de yansımalarının olabileceğini, bugünden öngörmekteyiz.

İSRAİL İLE FİLİSTİN ARASINDAKİ ÇATIŞMALARDA, MISIR'IN ARABULUCULUĞU İLE ATEŞKES ANLAŞMASINA VARILDI.

İsrail ile Filistin arasındaki çatışmalarda, Mısır'ın arabuluculuğu ile Hamas-İsrail hükümeti arasında ateşkes anlaşmasına varıldı. Her iki tarafla diyalogu bulunan Yunanistan Dışişleri Bakanı'nın devreye girerek etkinliğini artırması, Türkiye'yi süreçten dışladı. Ateşkesin kalıcı hale getirilmesi için Mısır'ın temasları devam ederken, ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken bölgeye giderek, İsrail ve Filistin yönetimleriyle bir araya gelecek.

Mescid-i Aksa'ya İsrail polisi tarafından gerçekleştirilen saldırı sonrasında iki hafta önce İsrail ile Gazze'deki Hamas arasında başlayan çatışmalar geçtiğimiz hafta varılan ateşkes anlaşmasıyla kesildi. Ateşkesin kalıcı hale getirilmesi için arabuluculuk müzakerelerini yürüten Mısır'ın ardından ABD de devreye girdi ve Dışişleri Bakanı Antony Blinken'in bölgeye bir ziyaret gerçekleştireceği açıklandı. Blinken İsrail hükümeti ve Filistin Devlet Başkanı Mahmut Abbas ile görüşecek. Gazze'ye gitmeyecek Hamas ile de bir araya gelmeyecek. Çatışmalarda

Fransa, Mısır ve Ürdün önce birlikte devreye girdiler. Hamas ateşkes çağrılarını reddetti ancak sonrasında Mısır temaslara çift taraflı olarak hız verdi ve ABD ile de diyalog kurularak ateşkes anlaşmasına varılması sağlandı.

Mısır, bir kez daha bölgedeki sorunlar, çözüm müzakereleri ve Araplar arasında siyasi ağırlık açısından konumunu kabul ettirdi. Mısır'dan önce Yunanistan Dışişleri Bakanı Dendias'ın İsrail ve Filistin'e giderek AB adına arabuluculuk girişimi başlatması, ardından Mısır'a geçerek temaslarda bulunması bu açıdan dikkat çeken bir inisiyatif.

- Filistin konusunda en sert ve en ağır tepkiyi gösteren, İsrail'e en ağır suçlamaları yönelten Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Türkiye, barış ve ateşkes masasının dışında kalarak inisiyatifini Yunanistan ve Mısır'a kaptırdı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklamaları ABD tarafından 'antisemitizm' olarak nitelendirildi ve oldukça sert ifadeler içeren bir yazılı açıklamayla eleştirildi. İktidar, 'Yahudi düşmanlığı' suçlamalarına sert karşılık verdi, Cumhurbaşkanının sözlerinin amacından saptırıldığını, kast edilenin Yahudi karşıtlığı değil, kadınları ve çocukları bombalamakta sakınca görmeyen İsrail yönetimi olduğu dile getirildi.

Kaldı ki, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yürüttüğü telefon diplomasisine, bazı ülke liderleriyle görüşmeleri ve İsrail'in kınanması çağrılarını aynı tonda destek veren ülke olmadı. Türkiye'nin bir araya gelme isteğine karşılık, Suudi Arabistan'ın talebiyle video konferans yoluyla gerçekleşen İslam İşbirliği Teşkilatı'nın (İİT) toplantısından da Türkiye'nin arzuladığı sonuç yerine cılız bir kınama mesajı dışında bir tepki çıkmadı.

ABD Başkanı Joe Biden, Hamas'ın silah elde etmesini engelleyecek önlemler alınarak, bölgeye insani yardım yapılması için ABD'nin Birleşmiş Milletler ile çalıştığını söyledi. Ateşkesin ardından ilk insani yardım konvoyları da birkaç saat içinde Gazze'ye ulaştı. Çatışmalar nedeniyle Gazze'deki evlerinden kaçan 100 binden fazla Filistinli, ateşkesin ardından geri dönmeye başladı. Hamas ve Filistin yönetimleri, yıkılan binaların yeniden inşası ve Gazze'nin hava saldırıları öncesine dönmemesinin milyonlarca dolara mal olacağını ve yıllar alabileceğini açıkladılar. Filistinli mültecilere yardım eden BM kuruluşları, yerlerinden edilen on binlerce kişiye destek ve yardım için ilk etapta acil olarak 38 milyon dolarlık kaynağa ihtiyaç duyulduğunu açıkladı. Mısır Devlet Başkanı Abdulfettah el Sisi, Gazze'nin imarı için Mısır'ın 500 milyon dolar vereceğini açıkladı.

ABD ve Mısır'ın devreye girmesiyle sağlanan ateşkes sonrasında yeni çatışmaları yaşanmaması için müzakereler sürdürülecek. Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu'nun 'Ümmet bizden liderlik etmemizi istiyor' sözlerinin karşılık bulmadığı ve boşlukta kaldığı ortaya çıkarken, **BM'ye yapılacağı açıklanan 'koruma gücü' başvurusundan sonuç alınması güç görünüyor!**

İSRAİL'İ DESTEKLEYENLERE TEPKİ GÖSTEREN İKTİDAR, ALİYEV VE AZERBAYCAN'IN FİLİSTİN SUSKUNLUĞUNA AYNI TAVRI SERGİLEYEMEDİ!

Cumhurbaşkanı Erdoğan, İsrail-Filistin geriliminde Hamas ve Filistin için seferberlik ilan ederken, 'kardeşim' dediği Aliyev'den ve Azerbaycan'dan hiçbir açıklama gelmedi. Azerbaycan İsrail'e kınama imasında dahi bulunmadı. Azerbaycan-İsrail ilişkilerinin ticari, askeri, istihbarat ve İran boyutu somut şekilde sergilendi. İsrail'i destekleyenlere tepki gösteren iktidar, Aliyev ve Azerbaycan karşısında aynı tavrı sergileyemedi!

İran'a karşı İsrail ile yakın ve derin ilişkileri bulunan Azerbaycan daha önce olduğu gibi bu kez de İsrail'e yakın durdu, Filistin'e destekten kaçındı. İsrail'e destek veren çoğu ülke liderine şiddetli tepkiler gösteren, hatta 14 Haziran'da bir araya gelebilmek için aylarca telefonda randevu beklediği ABD Başkanı Joe Biden'a 'ellerin kanlı' diyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, Aliyev'in suskunluğuna ve Filistin'in yanında değil İsrail'in yanında durmasına hiçbir tepki göstermedi.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra 1991'de bağımsızlığını ilan eden Azerbaycan'ı ilk tanıyan devletlerden birisi İsrail idi. İsrail Başbakanı Netanyahu'nun bağımsızlığın hemen ardından 1997'de Bakü'ye yaptığı ziyaretin yanı sıra, 2009'da dönemin Başbakanı Şimon Peres, İsrail Dışişleri Bakanı Avigador Lieberman'ın sık sık ziyaret ettikleri başkentlerden birisi Bakü oldu.

- **Azerbaycan-İsrail yakınlaşmasının** temel nedenlerinden birisi petrol, ekonomik ilişkiler, silah ticareti, diğer de İran'a karşı ortak tavır içinde olmaları.

İran ile sınırı bulunan Azerbaycan, İran'da yaşayan yaklaşık 20 milyon Azeri'nin baskı gördüğü gerekçesiyle İran ile gerilimler yaşıyor. İran, Bakü yönetimini içişlerine karışmak, İran'ı istikrarsızlaştırmaya çalışmakla suçluyor. İsrail Dış İstihbarat servisi Mossad ile Azerbaycan İstihbarat ve Karşı İstihbarat kuruluşu arasında İran'ın faaliyetlerinin izlenmesi, gözlenmesi konusunda yakın işbirliği anlaşmaları yapılmış durumda. Dağlık Karabağ konusunda İsrail bir yandan Ermenistan ile ilişkilerini normal düzeyde tutmaya özen gösterirken diğer yandan

silah ve teknoloji, İHA ve SİHA'larla Azerbaycan ordusuna yakın destek, eğitim desteği sağladı. Ayrıca İsrail sermayesi telekomünikasyon, bilişim teknolojileri ve savunma sanayii alanlarında Azerbaycan'da önemli yatırımlar gerçekleştirirken, Azerbaycan'daki en büyük iki telekomünikasyon şirketinde de İsrail ile ortaklıkları söz konusu. Azerbaycan'ın Hazar petrolünün en büyük alıcılarından birisi İsrail... İsrail petrol ihtiyacının yüzde 50'sine yakın kısmını tek başına Azerbaycan'dan temin ediyor.

Bu yakın ilişkinin yansıması olarak Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev ve eşi Mihriban Aliyeva'nın milyonlarca dolara İsrail sayfiyesinde villa satın aldıklarına ilişkin haberler İsrail medyasında yer aldı. Azerbaycan'ın Müslüman nüfusu nedeniyle Başkan Aliyev doğrudan İsrail yanlısı açıktan politika izlemek yerine son İsrail-Filistin çatışmasında olduğu gibi sessizlik stratejisi izliyor. Zaman zaman da İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) içinde bazı İsrail karşıtı karar tasarılarına kabul ya da çekimser oy kullanıyor. Bu politika İsrail açısından sorun teşkil etmediği gibi Başbakan Netanyahu her platformda Azerbaycan gibi Müslüman bir ülkeyle yıllardır çok yakın ilişkilerini diğer Müslüman ülkeler açısından örnek olarak ifade ediyor. İbrahim Anlaşmaları ile hayata geçirilen normalleşme sürecinin perde gerisinde Azerbaycan'ın katkısının olduğu, Azerbaycan-İsrail ilişkilerindeki güçlü altyapının yeni normalleşme anlaşmalarının hayata geçirilmesinde cesaretlendirici rol oynadığı anlaşılıyor.

Filistin davasında herkesi ayağa kaldırmaya çalışan, Türkiye'de protestoların sokağa çıkma yasağına rağmen gösterilere dönüşmesine izin veren Cumhurbaşkanı Erdoğan ve İktidarın; Dağlık Karabağ'da her türlü askeri, siyasi, İHA-SİHA desteğiyle yanında olduğu Aliyev ve Azerbaycan'ı Filistin konusunda yanına alamaması, düşündürücü ve dikkat çekici!

AVRUPA PARLAMENTOSU'NDA TÜRKİYE RAPORU KABUL EDİLDİ!

Avrupa Parlamentosu'nda (AP) daha önce tartışmaya açılan ve içeriği yeniden değiştirilen Türkiye Raporu kabul edildi. [480 Evet, 64 Hayır, 150 Çekimser Oy] Onaylanan raporda AP, Avrupa Birliği'nin Türkiye ile tam üyelik müzakerelerini askıya alması, mali yardımların kesilmesi, insan hakları ve demokratikleşme alanlarındaki gerileme konusunda Türkiye'nin uyarılması, gerekirse yaptırım uygulanması çağrısında bulundu.

Raporun müzakereleri sırasında çok sayıda AP'li parlamenter Türkiye ile üyelik müzakerelerinin kesilmesini ya da üyelik dışında farklı bir statü önerisi getirilmesini istemişti. Parlamenterler, ayrıca Türkiye'de demokrasi ve insan hakları alanında ilerleme sağlanmadıkça Türkiye ile AB arasındaki 'pozitif gündem' ajandasının askıya alınması görüşünü savunmuştu. Büyük çoğunluğun bu talep ve önerileri Türkiye Raporu'na ve ekindeki karar tasarılarına yansıdı ve oylamada kabul edildi. Bu çerçevede AP tarafından AB'ye çağrıda bulunularak Türkiye ile tam üyelik müzakerelerinin kesilmesi istendi. Dışişleri Bakanlığı, raporun ezici çoğunlukla kabul edilmesi ardından yaptığı açıklamada, AP'ye tepki göstererek kararın tek yanlı ve objektiflikten uzak olduğunu savundu, söz konusu tavsiye kararının kabul edilmesinin mümkün olmadığını, belirtti.

AP'nin tam üyelik müzakerelerinin askıya alınması çağrısı statüsü gereği tavsiye niteliğinde olduğundan bu aşamada somut bir sonuç doğurması söz konusu değil.

- Şayet bu çağrı AB komisyonu ve AB Liderler Zirvesi'nde gündeme alınarak kabul edilirse üyelik müzakerelerinin kesilmesi ya da tümünden sonlandırılması mümkün olabilir.

AP'nin Genel Kurulda büyük çoğunlukla kabul ettiği **Türkiye Raporu** ve ekindeki karar tasarıları, AP parlamenterlerinin kendi ülkelerindeki partilerinde ve seçmenlerinde yansıma bulacaktır. Avrupa kamuoyunun Türkiye karşıtlığının güçlenmesinde etkili olabilecektir.

TÜRKİYE RAPORU'NDA ÖNE ÇIKAN MADDELER, İKTİDAR AÇISINDAN "İŞARET" NİTELİĞİNDEDİR!

Avrupa Parlamentosu'nda oy çoğunluğuyla kabul edilen Türkiye Raporu'nda öne çıkan maddeler arasında ivedi olarak yapılması gerekenler, atılacak adımlar açısından işaret niteliğindedir. İktidarın bu yönde bir samimiyet ve zihniyet değişikliği göstermesi, inandırıcı, güven verici, tutumlar sergilemesiyle bu engeller aşılabılır.

Raporda öne çıkan maddeler ve dikkat çekilen hususlar;

- Türkiye'nin AB değerleri ve standartlarıyla arasına mesafe koyması ilişkilerde tarihi bir dibin görülmesine neden oldu.

Öyle ki, bu durum her iki tarafın da var olan ilişki çerçevesini gözden geçirmesini şart koşturmaktadır.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Türkiye'nin reform konusundaki isteksizliği daha derinlikli bir ilişki biçiminin önünde engel olmuş ve ilişkiler daha ziyade gündelik ve dönemsel gelişmeler üzerinden pazarlıkla yürütülen bir hale gelmiştir.

- Üç ana alanda Türkiye'de yaşanan gerileme derin endişe kaynağı halini almıştır:

*Hukukun üstünlüğü ve temel haklarda yaşanan gerileme,

*Tersine işletilen kurumsal reformlar,

*Çatışmacı dış politika ile açık bir AB karşıtlığı söylemi.

Bu aşamada Türkiye'yi AB vizyonu konusundaki samimiyetini ve bağlılığını sorgulamaya çağırıyoruz.

- Avrupa Parlamentosu olarak bu aşamada AB'den gelecek hiçbir yeni teşvikin veya cesaretlendirme gayretinin Türkiye'de olgun bir demokrasi inşa etme yönünde siyasi irade sahibi olmak kadar etkili olmayacağına, çok ihtiyaç duyulan bu irade şeklinin yerini alamayacağına önemle altını çiziyoruz.

Yukarıda sıraladığım ve raporda öne çıkan maddelerin herhangi birisi için gerçek dışı, Türkiye'ye haksızlık ya da art niyetli denilebilir mi?

İktidar anti demokratik uygulamalarını yaygınlaştırırken, AB zoruyla Yargı Reformu Strateji Belgesi ilan etmek zorunda kaldı ama 2 yıldan bu yana somut bir adım yok.

İnsan Hakları Eylem Planı açıklandı üç yıla yayılacak. Her gün yargıdan bir siyasi karar, haksız tutuklamalar, gözaltılarla karşılaşıyor.

Cezaevlerinde siyasi tutuklular, gazeteciler, akademisyenler yatarken, mafya liderleri, suç organizatörleri, siyasetçilere, gazetecilere saldıranlar, tehdit savuranlar serbestçe dolaşüyor, iktidar ortaklarından 'dava arkadaşı' olarak itibar görüyor.

Artık sıradan hale gelen yolsuzluklar, usulsüzlükler, haksızlıklar, vurgunlar karşısında savcılıkların resen bir dava açmaları, soruşturma başlatmaları akla bile gelmez iken, iki satırlık sosyal medya paylaşımları için yıllarca hapis talebiyle peş peşe davalar açılıyor.

Muhalef siyasetçilere, liderlere, medya mensuplarına, akademisyenlere sözlü ve fiziki saldırılar cezasız kalırken, İBB Başkanına ellerini arkada bağladığı için isimsiz ihbarlarla cumhuriyet savcılıkları hemen harekete geçip, İçişleri Bakanlığı'na soruşturma başvurusunda bulunuyor.

Duruşma salonlarına savunma avukatlarının alınmadığı, salonlarda avukatlardan fazla silahlı polis ve jandarmaların yer aldığı mahkemelerde aylardır tutuklu olanlar için bile hâlâ doğru dürüst bir iddianame hazırlanmıyor.

Bu örnekleri daha da çoğaltmak olanaklı...

AB'ye, AP'ye kızıp öfkelenmek ve raporları reddetmek çözüm değildir. Türkiye önce kimsenin laf söyleyemeyeceği şekilde demokratik reformlarını hızla yapıp hayata geçirmelidir. Aksi halde önümüzdeki yıl hazırlanacak Türkiye Raporu bugünkünden farklı olmayacak belki de daha ağır ithamlar içeren raporlar yazılacak.

SANDIKTAN KORKMAYIN, MİLLETTEN KAÇMAYIN

Mafya-Siyaset-Ticaret ekseninde patlayan kanalizasyondan ortalığa yayılan kokulara karşın savcılar harekete geçmiyor. Ülkede her şeyin sorumlusu olduğunu söyleyen Sarayın sustuğu, İçişleri Bakanı'nın tüm milletvekillerini zan altında bırakan açıklamalarına rağmen TBMM Başkanı'nın sessiz kaldığı bir dönem yaşıyoruz. Bu hükümet artık sadece metal yorgunu değildir. Birçok bakımdan şaibe altındadır. Artık kimseye güven vermemektedir. Çözüm bellidir. Sandıktan korkmayın, milletten kaçmayın. Çare millettir.

O Müftü Hakkında Yasal İşlem Yapılmalı

Akçakoca İlçe Müftüsü koltuğunda oturan bir kendini bilmez hadsiz, güya bir devlet görevlisi, bu ülkenin asli unsuru olan bazı yurttaşlarımıza, Mustafa Kemal Atatürk'ün söylemiyle kaybedilmiş topraklarımızın aziz hatıralarına, hem de cami minberinden, ağır ve kabul edilemez hakaretler etti. Bu Müftü, bu makama layık değildir. İlk Diyanet İşleri Başkanımız Rifat Börekçi'nin, milli ruh ve imanının yanından bile geçmemiş bu şahıs, o koltukta bir dakika dahi oturtulamaz. Hiç kimsenin, ama hiç kimsenin, hele hele maaşını milletin ödediği, devlet memuru makamını işgal eden birinin, toplumu bölmeye, parçalamaya yönelik sözlerini, kin ve nefret kusmasını

kabul etmemiz mümkün değildir. Bu adam hakkında, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın soruşturma başlatmış olması, açığa almış olması yetmez. Savcılar bu kendini bilmez hakkında halkı kin ve düşmanlığa sevk etmekten, derhal yasal işlem yapmalıdır. Devlet olmanın gereği budur.

Memleket "Narcos" Setine Döndü

Türkiye bir mafya elebaşının ifşa ve itiraflarını tefrika halinde izliyor. Mafya-Siyaset-Ticaret ekseninde patlayan kanalizasyondan, ortalığa tahammül edilemez kokular saçılıyor. İddialar korkunç, Saray sosyetesine mensup birçok kişi zan altında... Türkiye'ye yönelik uyuşturucu rotaları, Kolombiya'da ele geçen kokainler, Venezuela üzerinden gelen uyuşturucular, Mafya-Siyaset-Ticaret şeytan üçgeni, faili meçhul cinayetler ve bunlara ilişkin yeni iddialar var. Uğur Mumcu'nun katledilmesiyle ilgili, ortaya atılan iddialar yenilir, yutulur cinsten değil. Bu çürük duvardan çekilmesi gereken hangi tuğla varsa, artık o tuğla çekilmelidir. Memleket, memleket olmaktan çıkmış. "Narcos" setine dönmüş. Mafya konuşuyor, ama asıl konuşması gerekenler susuyor. Adalet Bakanı susuyor. Bağımsız ve tarafsız yargı susuyor. Cumhuriyet Savcıları susuyor. Havuz medyası susuyor. Bir İçişleri Bakanı konuşuyor, o da milletvekillerini zan altında bırakıyor, TBMM Başkanı da susuyor. Ama en önemlisi; işler iyi giderken "Bu ülkede her şeyin sorumlusu benim ben" diyen Erdoğan'ın şimdi gıki çıkmıyor. Hiçbir şey olmamış gibi "Dördüncü yargı paketi yolda" masalları anlatıyor. Hayırlara vesile olur inşallah... Fakat bugüne kadar beyefendinin açıkladığı her pakette yargıda işler düzelmeyi bırakın, hep daha kötüye gitmiştir.

İnsan Sustuğundan Da Sorumludur

İnsan sadece konuştuklarından değil, sustuklarından da sorumludur. Hele hele böyle dönemlerde, konuşması gerekenler susarsa, vatandaşta "Sükût ikrardan gelir" der. Ucube tek adam vesayet rejiminin düğmesine basıldığından beri, ülkemizde; hukuk devleti yok hükmünde. Yargı, etik, ahlak iflasta... Siyasi keyfilik tavanda... Pudra şekerleri beslemelerin burnunda... "Venezuela peyniri" ise yandaşlar arasında pek revaçta. Tekirdağ'daki, Edirne'deki, Kırklareli'ndeki, Balıkesir'deki, Kars'taki Hasılı ülkedeki yerli ve milli üreticilerden almak yerine 11 bin kilometre uzaktaki Venezüella'dan peynir almaya kalkıyorlar. O da toz çıktı.

Milletimiz Açıklamanızdan "Mutmain" Olmadı

Son Başbakan'ın oğlu Venezüella'ya yardım için, test kiti ve maske götürmüş. Babası öyle açıklıyor. Gittiği dönemde, Türkiye'de günlük vaka sayıları 15 bin 755. Venezüella'da 317. Filistin'de ise 1.329. Venezuela'ya maske ve test kiti taşıma görevini oğlunuza kim verdi? Resmi heyetle Venezüella'da nasıl denk geldi? Madem, yardım yapılacaktı, vaka sayısı Venezuela'nın dört katı olan Filistin'e neden yardım etmediniz? Aziz milletimiz bu yapılan açıklamalardan "Mutmain" olmamıştır.

Tek Kişi Rejimi Hukuku Katlediyor

Memleketteki bu hazin tablonun sorumlusu bellidir. 20 Temmuz sivil darbesinin ardından başlayan otoriterleşme süreci, devleti tahrip etmiştir. "Devlet güvenliği" diyerek, hukuk güvenliği yok edilmiştir. Rahmetli Uğur Mumcu'nun yıllar önce söylediği gibi; "Bir ülkede devletin güvenliği ile hukukun güvenliği eş anlamlıdır. Devlet güvenliği adına, hukuk güvenliğinin ortadan kaldırılması, demokrasi ve hukuk devleti için, ileride onarılmaz yaralar açar." İşte bugün Türkiye'de olan da, tam da budur. Bu ucube vesayet sistemi, bu tek kişi rejimi, hukuku katletmektedir. Bu ucube düzende, kurumlar çökmektedir. Hak, Hukuk, Adalet çökmektedir. Ahlak, edep, adap çökmektedir. Liyakat çökmektedir. Tüm bunlarla beraber de, bir zamanlar dünyada yükselen yıldız olan bir ekonomi çökmektedir. Millet aşını, işini, varını-yoğunu yitirmektedir.

Her Şeyin Sorumlusu Ama Susuyor

Ne güzel söylüyor Mehmet Akif: Kenar-ı Dicle'de bir kurt aşırса koyunu, gelir de adli ilahi sorar Ömer'den onu. Sayın Erdoğan, 19 yıldır bu ülkeyi siz yönetiyorsunuz. Olan bitenin hesabını vermesi gereken de sizsiniz. Bu anlatılanlar karşısında hiçbir şey yapmayıp susuyorsunuz, siz de sorumlusunuz bu durumdan. Ortalığa saçılan korkunç iddiaların üstü, beka hamasetiyle kapatılamaz. Esas bunların üzerine gidilmemesi devletin bekasını tehlikeye atar.

TBMM Devreye Girmeli, Savcılar Harekete Geçmeli

Bugün devletimizi ve demokrasimizi korumak için, yapılması gerekenler bellidir: Hukuku işleteceksiniz, adaleti çalıştıracaksınız, millet iradesinin tecelligahı Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni devreye sokacaksınız. Sonunda da sandığı milletin önüne getireceksiniz. Türkiye bağırsaklarını ancak bu şekilde temizler. Çürük duvarlardaki tuğlalar ancak böyle yerle bir edilir. Erdoğan ve Adalet Bakanı bu saatten sonra suskun kalamaz. Yargı ve Cumhuriyet Savcıları suskun kalamaz. Mafya-Siyaset-Ticaret ekseninde, ortalığa dökülen bu iddiaları araştırmak

için, Cumhuriyet Savcıları derhal harekete geçmelidir. Siyasetle ilgili kirli iddialar, mutlaka TBMM’de soruşturulmalıdır. Bu iddiaları TBMM’den kaçırınların, her şeyden önce milletin iradesine saygısı yoktur.

Meclis’te Soruşturma Komisyonu Kurulmalı

Siyaset pislige bulaştığında bunun temizliği öncelikle, millet iradesinin tecelligâhı olan Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde siyaset kurumu tarafından yapılmalıdır. Bu çerçevede bir Meclis Soruşturma Komisyonu derhal kurulmalıdır. Şahsım Hükümeti Rejimi, Meclis’in Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve bakanlardan hesap sormasını adeta imkânsız hale getirmiştir. Soruşturma açılmasını istemek için bile yeni Anayasa’ya göre Meclis üye tamsayısının salt çoğunluğuna yani 301 milletvekilinin imzasına ihtiyaç var. Bu nedenle TBMM Başkanı, parlamentodaki grupların başkan vekillerini davet etmeli ve Meclisin inisiyatif almasını sağlamalıdır.

TBMM Başkanı İçişleri Bakanıyla Konuşsun, Gereğini Yapsın

Son olarak tüm bu olayların göbeğindeki İçişleri Bakanı, bir milletvekilinin bir suç örgütü lideri tarafından, “Ayda 10 bin dolar maaşa bağlandığını” iddia etmektedir. İçişleri Bakanı Milletvekillerini zan altında bırakmıştır. TBMM Başkanı derhal bu bakanı çağırmalıdır. Bu konuda kendisinden bilgi almalı ve gereğini de yapmalıdır. 600 milletvekilini zan altında bırakan bu iddia, öyle ortalıkta bırakılamaz.

Susurluk’tan da Beter

Tekrarlayayım; bugün yaşanan her bir skandal geçen basın toplantımda da söylemişim, 1996’da kamyon kasasında patlayan, Susurluk skandalından çok daha beterdir. Susurluk kazasından; 4 gün sonra dönemin İçişleri Bakanı hakkında gensoru verilmişti. 5 gün sonra bakan istifa etmiş, 8 gün sonrada soruşturma başlatılmış, 9 gün sonra TBMM’de Araştırma Komisyonu kurulmuştu. Bugün ise ortada; bu vahim iddialar karşısında ne işletilen bir yargı süreci, ne işleyen bir parlamento denetimi, ne de birkaç istisna dışında, bu skandalları yazan bir medya vardır. Türkiye, ne yazık ki, bu ucube vesayet rejimiyle 1990’lı yılların bile gerisine gitmiştir.

Sandıktan Korkmayın, Milletten Kaçmayın

Bu hükümet artık sadece metal yorgunu değildir. Birçok bakımdan şaibe altındadır. Bu hükümet artık kimseye güven vermemektedir. Çözüm bellidir. Sandıktan korkmayın, milletten kaçmayın. Çare millettir.

128 Milyar Doları Siyasetçinin Eline Oyuncak Diye Verdiler

Kayıp 128 milyar doların hesabı hala verilmedi. Ekonomiye “sahte istikrar makyajı” yapıp seçim kazanmak, Sarayın kibirlisinin kerameti kendinden menkul, “Faiz sebep, enflasyon sonuç” teorisini ispat etmek için, dışa açık bir ekonomide, iş bilen hiçbir yönetimin yapmayacağı yapılmıştır. Hem faizi hem de döviz kurunu kontrol etmeye, bunları düşük tutmaya kalkmışlardır. Bunun sonunda da döviz ve faiz baronlarına, yandaşlara milletin döviz rezervlerini ucuza peşkeş çekmişlerdir. Milletin 128 milyar dolarını, Merkez Bankası’nın arka kapısından, hukuksuz bir biçimde buharlaştırmışlardır. Milletin emek emek biriktirdiği dövizlerini, Merkez Bankası’nın elinden almışlar siyasetçinin eline oyuncak diye vermişlerdir.

128 Milyar Doları Buharlaştırdılar, İlk Günahı İşlediler

Şimdi hem faiz, hem döviz kuru, hem de enflasyon rekorlar kırmaktadır. Niye? Çünkü Merkez Bankası’nın kasasında sigorta olarak yeterli döviz rezervi kalmamıştır. Uluslararası Para Fonu’nun verilerine göre, 75 gelişen ve yükselen ekonomi arasında, kısa vadeli dış borcuna göre en az rezerve sahip dünyada 79 ülke arasında 5. ekonomiyiz. Damat ve kayınpeder bir yandan 128 milyar doları sattılar, bir yandan da bunun üstünü örtmek için ekonomistlerin “ilk günah” dedikleri günahı da işlemişlerdir. Milletten altınla, dövizle içe borçlanmışlardır. Yani Hazine ve Maliye Bakanı, geçtiğimiz Mart ayında açıkladığı eylem planında, “İç borçlanmada döviz cinsi borçlanmayı azaltacağız” diye söz vermiştir. Ama bu yılın ilk üç ayında yapılan iç borçlanmanın yüzde 39’u, döviz cinsinden. Döviz cinsinden iç borçlanma, 2017 Ekim ayına kadar sıfırken, artık iç borç stokunun dörtte biri döviz ve altın cinsinden olmuştur. Devletin borcu da, yandaş müteahhitlere verdikleri garantiler gibi kur arttıkça, durduk yerde artmaktadır.

G-20’deki Benzer Ekonomiler Arasında Borç Yükü En Hızlı Artan Ülkeyiz

Borç yükü sıcıyor. 128 milyar dolar gittiği için de, dolar ve altın en ufak bir belirsizlikte artıyor, arkasından borç yükü sıcıyor. Salgın döneminde Brezilya ile beraber G-20’deki bize benzeyen ekonomiler içerisinde borç yükü en hızlı artan ülkeyiz. 128 milyar doları buharlaştıran damat kayınpeder ikilisi ekonomiyi kısır döngüye soktular. Artık kuru tutmak için yüksek faize mahkûmuz. Borcu tutmak için de bütçeyi sıkmaya mecburuz. Bu, başta şirketlerimiz olmak üzere, borca batırılan tüm milletimizi eziyor. Diğer taraftan bütçeden destek vermekteki

sıkıntılarımız bu desteğe ihtiyaç duyan, başta esnaflarımız olmak üzere, tüm yurttaşlarımızı vuruyor. Erdoğan Şahsım Hükümetinin iş bilmezliğinin, yandaş kayırmasının faturası milletimize en ağır bir biçimde çıkıyor.

Kaşıkla Verdiler, Kepçeyle Aldılar

Son kapanmada bizim zorlamamızla, 1 milyon 150 bin esnafa 3 bin lira, 235 bin esnafa da 5 bin lira. Toplam 1 milyon 384 bin esnafa ortalama toplam 4 milyar 622 milyon lira karşılıksız, koşulsuz destek vereceklerini açıkladılar. Ama daha bunun haftasında, bu desteği açıkladıklarının haftasında kaşıkla verdiklerini hemen kepçeyle geri aldılar. Neden? Çünkü hovardalıkları ve beceriksizlikleri nedeniyle, bütçede millet lehine herhangi bir oyun alanı bırakmadılar. Akaryakıttan alınan ÖTV'yi artırdılar bunun karşılığında. Benzinin litresine 55 kuruş, mazotun litresine 67 kuruş, otogazın litresine 35 kuruş zam geldi. Bu zamlarla Haziran-Aralık döneminde, millettten toplanacak ilave ÖTV, yaklaşık 12 milyar lira. Yani ÖTV artışıyla milletin cebinden çekilip alınacak para esnafa verecekleri hibenin üç katı neredeyse. Kalan 8 milyar lira da, milletin sırtına bu iktidarın beceriksizliklerinin faturası olarak bindiriliyor.

Esnafa Verdiğinin İki Katını Yandaş Müteahhitlere Verdi

Yine “Bir kuruş vermeden yapıyoruz” dedikleri, Kamu Özel İşbirliği projeleri içinde, sadece bu yılın ilk 4 ayında, yandaş müteahhitlere bütçeden 10 milyar 297 milyon TL ödemişler. 1,5 milyon esnafa 4 milyar 622 milyon lira, beş müteahhide, 10 milyar 297 milyar lira. Nerede hak, nerede hukuk, nerede adalet? Esnafımız bunların ne yaptığını görüyor, notlarını da veriyor, yerlerine göndermek için de sandığı sabırsızlıkla bekliyor. Ülkemizde bunlar yaşanırken, yalanı doğru gibi anlatan popülist siyasetin Türkiye mümessili Saray, millete harikalar diyarından pembe düşler anlatıyor. Yandaş müteahhitlerin ceplerini dolduracak yeni dövizle garanti verdikleri projelerle caka satıyorlar.

Saray'da Bir Tatlı Hayat

Tabi milletin parasıyla “tatlı hayat” yaşayanların, işsizlik gibi, hayat pahalılığı gibi bir dertleri yok. Ziya Paşa, “Doğru söz ilaç gibidir, muhatabının hoşuna gitmese de vücuda faydalıdır” diyor. Doğrudur yalanın en etkili panzehri hakikattir. Bu ülkenin dara düşen esnafı, kahvecisi, kokoreççisi, gelecek umudu kalmayan genci, müzisyeni, sanatçısı, işsizi, borçlarının altında ezilen çiftçisi canına kıyıyor. Saray ahalsi, keyif içinde gününü gün ederken, millet işsizlik ve hayat pahalılığı sarmalında kıvranıyor. Ülkede işsizlik tsunamisi yaşanıyor. 10 milyondan fazla işsizimiz var. Çalışma çağındaki nüfusun neredeyse üçte biri işsiz... Geleceğimizin teminatı gençler işsiz. Gelecek umutlarını yitiriyorlar. Gençecik evlatlarımız, başka bir ülkede oturma ve çalışma hayali kuruyor. Bu fırsatı yakalayan gençlerimizin, sevinçten ortalığı ayağa kaldırdığı sosyal medya paylaşımları, bizim içimizi burkuyor.

Bizim İçimiz Acıyor, Gözümüze Uyku Girmiyor

Evlatlarımızın, torunlarımızın geleceğini düşünürken, dağ gibi biriken sorunlara arkadaşlarımızla birlikte çözümler üretirken, geceleri bizim gözümüze uyku girmiyor. Ama ne yazık ki bu durum, bu ülkeyi yönettiğini iddia edenlerin içini hiç acıtmıyor. Sadece bizim içimizi acıtıyor. 5 milyon 700 bin gencimiz ne okuyor ne de bir işte çalışıyor. Okusalar da fayda etmiyor, üniversite mezunu işsiz sayımız 1 milyonun üstünde. Enflasyon canavarı milletin kanını emiyor. Öyle uzun uzadıya hesap yapmaya gerek yok. Bugün bir marketten çıkanlara bakacaksınız, birde pazardan çıkanların yüzüne bakacaksınız o şaşkınlığı, o umutsuzluğu gördüğünüzde zaten her şey anlaşılıyor. Millet bu işsizliğin, bu yoksulluğun sorumlusunun kim olduğunu gayet iyi biliyor. “Bu işi sandık temizler” diyor. Gereğini yapmak içinde sabırsızlıkla seçimi bekliyor.

Tarımda Acil Eylem Planı Gerekiyor

Bu sene Marmara bölgesi hariç, yurdun her bölgesinde yağışlar düşük. Pek çok bölgemizde kuraklık sorunu yaşanıyor. Kuraklık olunca verim düşüyor, çiftçi üretim için harcadığı parayı geri almakta zorlanıyor. Konya'da ekilmiş buğday tarlalarının çoğunda, hayat belirtisi yok. Kırac alanlarda rekoltenin yüzde 100 düşeceği söyleniyor. Şanlıurfa'da arpa hasadında, verim kaybının yüzde 70 olduğu görülüyor. Aydın'da çiftçi su yokluğundan, daha az su isteyen ürünlere yöneliyor. Denizli'ye giden milletvekili arkadaşlarımızın bildirdiğine göre Yulaf tarlalarında durum felaket. Çiftçilerimiz, “Eskiden 200 balya çıkan tarladan bu yıl 50 balya çıksa şükür” diyor. Tarımda acil bir eylem planı gerekiyor. Çiftçinin hem bu sene yaptığı masrafı çıkarması hem de önümüzdeki dönemde tarlasını ekebilmesi için ciddi destekler gerekiyor. Kuraklık nedeniyle özel bankalara olan borçlarının da uygun şartlarda ertelenmesi için şahsım hükümetinin derhal gerekli adımların atması gerekiyor. Çiftçi borçları yeniden yapılandırılırken de silinen faizlerin destek alacaklarına mahsup edilmesi gerekiyor. Bu şekilde bir yeniden yapılanma yapmazsanız önümüzdeki yıl çiftçi tarlasına girmekte zorlanırlar.

Sağ Elleriyle Verdiler, Sol Elleriyle Geri Aldılar

Milletvekilllerimiz, yurdun dört yanında çiftçilerimizin dertlerini dinliyor, çözümleri ortaya koymaya çalışıyorlar. Saray ise zaten köşeye sıkışan çiftçiyi, iyice dara düşürüyor. Erdoğan Şahsım Hükümeti, kanunen 2021’de en az 56 milyar 400 milyon lira destek ödemesi gerekirken “22 milyar lira tarım desteği ödeyeceğini” açıklamıştı. Şimdi Bakan çıktı, bunu 2 milyar TL artırdı. “24 milyar lira destek vereceğiz” diye açıklama yaptı. Bir tek şu son ÖTV artırımlarıyla, çiftçinin sırtına aslında 2 milyar lira ek yükü yüklediler. Yani sağ elleriyle verdikleri bu 2 milyarı sol elleriyle geri aldılar. Çiftçinin ocağına mazot döktüler. Şahsım Hükümetinin elinde çiftçi traktörüne mazotu, ancak litreyle, su şişeleri içinde koyacak duruma düştü. Çiftçimiz de, “Bu işi sandık temizler” diyor. Sandığın önüne getirilmesini sabırsızlıkla bekliyor.

Bu İş Sandık Temizler

Emekli vatandaşlarımız... Enflasyon karşısında kuşa dönen maaşlarıyla “Faturayı mı ödeyim, kira mı ödeyim, mutfağa iki parça bir şey mi alayım, torunuma harçlık mı vereyim” diye kara kara düşünüyor. “Üç sene boyunca artırılmayan bayram ikramiyelerini en az 1.500 lira yapın” dedik. Ama 1.100 lira yaptılar. Şimdi emekli soruyor, “Neden şahsım hükümeti benim 400 lirama el koydu?” diyor. Emeklilerimiz de “Bu iş sandığın temizleyeceğini” biliyor. Onlar da hepimiz gibi dört gözle sandığı bekliyor.

İnsanlarımız Gülüşünü Kaybediyor

Erdoğan Şahsım Hükümeti elinde, milletin umudu da, mutluluğu da eriyip gidiyor. Bu ucube rejimin fiilen hayata geçtiği 2018 yılından bu yana Türkiye, Dünya Mutluluk Endeksi’nde 30 sıra birden düştü. Şu an bu endekste, Gana’nın, Gambiya’nın, Bangladeş’in, Gine’nin gerisindeyiz. 149 ülke içerisinde 104. sıradayız. Sağlıktan, kişi başına gelir, özgürlükten, yolsuzluk algısına kadar pek çok göstergenin kullanıldığı bu endekste, sadece bir yılda 11 sıra birden gerilemişiz. Erdoğan Şahsım Hükümeti elinde, ülkemiz kaybediyor, ekonomimiz kaybediyor, insanımız umudunu ve gülüşünü kaybediyor. Saray ve şürekâsı, milletin sırtında her geçen gün daha da fazla ağırlaşan ve artık taşınmaz hale gelen bir yük oldu. Artık bu çürük duvardan, tuğlayı çekme vakti gelmiştir. Ülkede yıllardır biriken kanalizasyon patlamıştır. Metal yorgunu hükümet artık sorun çözme ve ülkeyi yönetme kabiliyetini de yitirmiştir. Millet harap ve bitap haldedir. Bu yönetimle kendisi ve evlatları için artık bu ülkede bir gelecek göremez hale gelmiştir.

CHP, Cumhuriyetin İkinci Yüzyılında Göreve Hazır

Cumhuriyetin ikinci yüzyılında Cumhuriyet Halk Partisi, daha önce ülkeyi girdiği en ağır krizlerden kısa sürede çıkarmış deneyimli kadrolarıyla göreve hazırdır. Tüm bu şartlar altında yapılacak bellidir: Sandığı milletin önüne koyacaksınız! Bu ortalığa dökülen pisliklerin siyasi hesabını, artık ancak ve ancak sandık temizler. Her yanına Cürüm ve Cüruf bulaşmış Mafyokrat Cumhuriyet İttifakı, yaptıklarının hukuki hesabını ya şimdi ya da biz geldiğimizde kurulacak TBMM Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu’nda tarafsız, bağımsız yargı önünde verecektir. Tekrarlıyorum; sandıktan korkmayın, millettten kaçmayın.